

НОВЫ ДАМАВІКАМЕРОН

1998

КАЗКІ ДЛЯ ДАРОСЛЫХ

1 — Анёл-1

Анёл з'яўляеца з-за паркана.

Можа, хто з маіх суседзяў і бачыў, як Анёл выходзіць з пад'езда ці як вылятае са слухавога акенца майстэрні, што некалі належала савецкаму разбяру, а цяпер — уласнасць нацыянальнага музея. Можа і так. Толькі сапраўдны Анёл уздымаеца з-за жалезабетоннага паркана, на якім напісаны чырвоное слова НЕЗАЛЕЖНАСЦЬ, з-за таго самага плота, што адгароджвае стары двор ад новабудоўлі.

Спачатку паказваеца анёльская галава: кудзёры доўгіх светлых валасоў вакол вузкага белага твару з тонкім доўгім носам ды круглымі сінімі вачыма. Потым з'яўляеца шыя з акуратным кадыком і выплываюць плечы, за якімі можна ўбачыць магутныя крылы.

Можа, хто з маіх знаёмых і сустракаў Анёла ў залатым плашчы ці ў бліскавічным панцыры мадрыдскага тарэадора. Можа... Але Анёл, які ўздымаеца з будоўлі, носіць яскрава-чырвоны хітон. На Анёле доўгі, колеру артэрыяльнае крываі хітон і больш нічога. Нават зімою, у лютыя маразы, Анёл босы. Зрэшты, Анёл не ходзіць па грэшнай зямлі. Ён лунае, планіруе, лётае. Анёл уздымаеца, узносіцца, творыць урачыстасць. Анёл — лётчык ад Бога.

«Мой мілы таварыщ, мой лётчык, — думаеца мнэ, калі бачу, як над Мінскам плыве Анёл, — Вазьмі ты з сабою мяне». Толькі ён не здагадваец-

ца пра мае вершаваныя рэфлексіі. Анёл не ўмее чытаць чужыя думкі. А я не могу пагаварыць з Анёлам, бо не вывучыў анёльскую мову. Застаецца адно глядзець, як доўгія лёгкія пальцы сыплюць з-пад хмараў ружовую яблыневую квецень. У Rai заўсёды ёсць яблыня ў квецені. І я не бядую, што Анёл не разумее мяне.

Можа, хто з маіх сяброў мае іншыя думкі пра Божага лётчыка. Хай... Толькі даўжыня прамоўленай малітвы не вызначае шчырасці веры ў Анёла.

14.09.1994

2 — Тапольнік

Невялічкі двор з боку вуліцы адгароджаў фундаментальны паркан з весніцамі. З другога боку цягнуліся запыленыя шыбы дрэваапрацоўчага прадпрыемства. Паміж парканам і мэблевым цэхам уклінілася двухпавярховая хімчыстка. Каля ўвахода ў цэх стаяла ўкананая ў зямлю лаўка. Яе спрэс зрэзалі падлёткі. Найглыбей у дрэва быў ўтоплены надпіс: Міласлаў + Вераніка.

Яшчэ ў дворыку самоцілася высознае дрэва, стромкая таполя. Яна расла каля трохпавярховага тарца, які загароджваў пустэльны двор з чацвёртага боку.

На асветленым тарцы трымцелі празрыстыя, нібыта разведзеныя вадою, цені ад галінаў. Тарэц быў малочна-жоўты, а цені — сцёздёна-блакітныя і нагадвалі рабіні, намаляваныя на контурнай мапе.

На ўзоруні трэцяга паверха, за галінамі, хаваўся адзіны гаўбец. Ён жорстка выкрэсліваўся на плоскай сцяне сваімі чорнымі парэнчамі. Ні вокнаў, ні дзвярэй на тарцы не было, і таму сіметрычна пасаджаны гаўбец выглядаў скульптурна.

На гаўбцы стаялі двое: Тапольнік і жанчына. Яны палілі цыгарэты. Ён абапіраўся локцямі на

чыгунныя парэнчы. Яна прытулілася спінаю да атыкаванае сцяны. Яны палілі і глядзелі на ледзь заўважнае пагайдванне запыленых галінак.

У жанчыны былі щёмныя, нібыта жнівеньская лістота, вочы. Яна мела прыязны пагляд і спакойны твар. Масянжовыя спружынкі валасоў зіхацелі ў вечаровым сонцы. На жанчыне была кароткая спадніца і лёгкая кашуля, такая белая і празрыстая, што праз яе можна было ўбачыць невялічкія грудзі з вострымі смочкамі. Жанчына стаяла на гаўбцы басанож. Ёй было прыемна стаяць на роўным бетоне, які не паспей астынуць пасля ліпеньскага дня.

Тапольнік меў даўгаваты твар, і калі зацягваўся цыгарэтую, на худых пашчэнках іскрылася аднадзённая шчэць. На Тапольніку былі палатняная кашуля і пацёртыя джынсы. Ён насіў зусім кароткую стрыжку, досьць акуратную, але занадта кароткую, і можна было падумаць, быццам яго падстрыглі прымусова. Тапольнік, як і ягоная жанчына, стаяў на гаўбцы басанож.

Калі б Тапольнік выцягнуў руку, ён мог бы дакранутьца да ядвабнае лістоты. Ён здолеў бы дастваць рукою галіну высокай, вышэйшай за трохпавярховы дом, таполі. Калі б ён толькі захацеў, ён нават мог бы зламаць туго галіну — хто ж не ведае, якая крохкая таполя — але Тапольнік гэтага не зрабіў.

— Таполя — гоже дрэва, — сказаў ён.

— Прыгожае дрэва — мая таполя, — падтрымала размову жанчына.

— У таполі цяжкія лісты.

— Цяжкія лісты ў таполі.

— У таполі крахольныя галіны.

— Крахоля тапольнае дрэва.

— Крахоля вельмі тапольнае дрэва, — сцвердзіў ён.

— Вельмі-вельмі тапольнае дрэва, — падтрымала яна.

- Па крахоле не ўзлезеш на гаўбец.
- Па крахоле не злезеш з гаўбца.
- Так, бо ў крахолі ненадзейныя тапольныя галіны.
- Такія тапольныя, што абломяцца, калі ты станеш на іх; яны не вытрымаюць твайго цяжару, яны занадта крохкія, і калі іх зломіш, яны моцна пахнучы гаркатою і летам.

Тапольнік расціснуў недапалак аб парэнчу і кінуў долу, на чэзлы траўнік, пад самы камель гонкае таполі. Жанчына зрабіла тое ж. Яны вярнуліся ў пакой. У прасторны пакой з пабеленымі сценамі, з дашчанай нефарбаванай падлогаю, з высокай столлю. Там амаль не было мэблі, толькі паліраваная шафа і разасланы ложак, да якога прытуліўся нізкі столік. На ім стаяў эмаліраваны глечык з вадою, шклянка і талерка з яблыкамі па-пяроўкамі.

Жанчына скінула спадніцу і празрыстую кашулю. У яе сапраўды былі невялікія грудзі з вострымі смочкамі. Яна не саромелася сваёй аголенасці, сваіх грудзей і цёмнага трохкунтніка. Яна легла на крухмальную прасціну.

— Ідзі да мяне, — сказала жанчына.

Тапольнік лёг побач.

Жанчына прымружыла вялікія, цёмна-зялёныя вочы.

18.05.1994

3 — Кавярнік

Пачаўся халодны даждж.

Кавярнік прагуляўваўся па ўзбярэжжы Свіслачы каля Траецкага прадмесця. Ён вырашыў зноў вярнуцца ў кавярню «Стары прыяцель» і выпіць яшчэ адзін кубачак гарачага напою. Кавярнік вельмі любіў наведваць невялічкія бары і рэстораны ў даждж. Каго толькі не сустрэнеш каля

стойкі! І гэтым разам аматар кавы не памыліўся ў разліках.

— А ці не выпіць нам гарэлкі?

Кавярнік адчуў спінаю щёплы дотык жаночых грудзей.

— Давай. — Кавярнік пагадзіўся на першы контакт без уліку знешніх даных партнёркі.

Першы пагляд вочы ў вочы не прынёс ні захаплення, ні расчараўання. Жанчына, што запрапанавалася Кавярніку, мела шырокую фігуру, усмешку, поўную белай эмалі, чорны лак на пазногцах і брунатны чаравік у руцэ.

— Бегла! — яна скасавурылася на чаравік. — Думала, зусім плыткая лужынка. І — на табе, па калена ўскочыла! Ледзь нагу не зламала. Холадна. Трэба выпіць гарэлкі, каб не захварэць.

Кавярнік звузіў ёдзістыя вочки і замовіў трунак сабе і жанчыне з чаравікам у драпежна-чорных кіпцях.

— Мы каўтаем гарэлку такімі дозамі, што хутка нап'ёмся «ў дошку», — справядліва адзначыла жанчына пасля новых пяцідзесяці грамаў.

Лімонавая жаночая шкарпетка, павешаная на батарэю, выклікала ў шматлікіх наведнікаў «Старога прыяцеля» не толькі здзіўленне, таму Кавярнік схаваў яе ў кішэню. Гэта быў апошні эпізод, які мог згадаць Кавярнік з таго дажджыстага вечара, бо імжа зацерушыла не толькі на вуліцы, але і ў ахмеленай свядомасці.

З неверагоднай цяжкасцю Кавярнік вярнуўся да рэальнасці і расплюшчыў вочы. Яму давялося вельмі здзівіцца, што ў ложку ён ляжыць цалкам голы, а побач з ім зусім голая жанчына з чорнымі пазногцямі на руках і нагах. Найлепшым варыянтам паводзінаў у гэтай сітуацыі ён палічыў пяшчотнае прыставанне да соннай істоты.

— У-у-у! Зноў ты з чэлесам! Толькі заснулі. Цэлую ноч праштурхаліся, а ты зноў чэлес выставіў.

— Не можа быць! — Кавярнік прыняў руку з акуратна паголеных складачак похвы.

— Ну ты мяне здзіўляеш! — жанчына наставіла на Кавярніка вадзяніста-шэрыя вочы. — Ты, можа, скажаш, што не памятаеш, як кричаў у «Старым прыяцелі»: «Пайшлі ...бацца!» Фу. Мог бы неяк так-тоўней сказаць, а то на ўсю кавярню: «Пайшлі ...бацца!»

— Не можа быць! — Кавярніка агарнула прыкрасць.

— Ён не помніць! — жанчына закаціла вочы. — А чаму ў мяне анальная адтулка баліць? Як я не люблю, калі мне чэлес устаўляюць у зад. А ён зрабіў гэта разоў сто за адну ноч і... Ха-ха-ха... Забыўся! Паглядзіце на яго! — жанчына пашукала вачыма ўяўных сведак. — Ты толькі зірні на маю дупу. — Яна перавярнулася на жывот, прыўзняла зад і рукамі развяла клубы.

— Успомніў! — на твары ў Кавярніка зайграла радасць. — Цяпер бачу, што ў гэтую дажджыстую ноч ты не захварэла і не страціла цнатлівасці.

Жанчына пакрыўдзілася і нацягнула на галаву ваяўняную коўдру.

Кавярнік пацалаваў жаночыя клубы і пайшоў гатаваць дзве порцыі наймацнейшае кавы.

22.05.1994

4 — Танцорка

Танцорка жыла разам са сваёй спаралізаванай бабуляю.

Калі да Танцоркі наведваліся госці, дык ложак з хворай стогадовай кабетай хаваўся за японскую шырму.

— Яна нічога не бачыць і не чуе, — выбачалася перад наведнікамі маладзёнка.

Толькі напружанне зусім не памянішалася пасля такога выбачэння. Наадварот. Госці крадком

зіркалі за жоўтую, размаляваную ў бамбукавы за-
раснік шырму, каб спраўдзіць сказанае і на свае
вочы пабачыць выпетранае, падобнае да сухога
палявога коніка, цела. Вастроносая галоўка ў бе-
лай хустачцы нерухома спачывала на бялюткай
падушцы, не раўнуючы — таксідэрмічны экспа-
нат. Выгляд на крухмаленай бялізны астуджваў
цікаўнасць, і госці вярталіся да накрытага льня-
ным абрусам святочнага стала.

Гэтым разам баліванне ладзілася з нагоды вы-
ходу ў заходнім еўрапейскім свеце кампакт-кру-
жэлкі рок-гурту «Мара», з якім вельмі шчыльна ся-
бралава Танцорка.

Разам з чатырмі хударлявымі і доўгавалосымі
музыкантамі ўздымалі келіхі зусім коратка падст-
рыжаны гукааператар, гримёрка і Танцорка.

Незаўважна і хутка балівалынікі захмялелі.

— Швецыю! Давайце зробім Швецыю! — за-
прапанаваў пазаймацца звольным грахом асалавы
саліст «Мары». — Дзве жанчыны ёсць...

— І пяць мужчын... Знайшоў Швецыю! У швед-
скай сям’і: двое хлопцаў і дзве дзяўчыны — рок-
гурт «АВВА», — разважліва працягнула размову ру-
жоватварая гримёрка.

— А давайце ўключым у сапраўдныя сябры
шведскай сям’і бабулю нашае Танцоркі. — Сола-
гітарыст ашчэрый буйныя зубы: маўляў, смешна.

— Паскудства і некрафілія. — Бас-гітарыст
паправіў цёмныя акуляры на чырвоным носе і
наліў сабе паўшклянкі гарэлкі. — Хто яшчэ хоча
выпіць?

— Усе не адмовяцца! — ажывілася пуставокая
Танцорка.

— А болей няма, спадары-браточки-рокеры. —
Бас-гітарыст кульнуў празрысты напой на жалез-
ныя каронкі.

— Што ж ты, гад, творыш? Нават рытм-секцыю
не частвуеш. — Бубнач пасправабаваў быў прыўзняц-

ца, але яго павяло-павяло і хістанула на шырму, якая адгароджвала свет маладосці ад часу стара-жытнасці.

Японская шырма з бамбукавымі стамбурамі бразнулася на бубнача.

— А бубначу што? Абы грукату нарабіць, — уз-радаваўся бас-гітарыст.

— Ёсць прапанова: прыкупіць гарэлкі, — пады-маючы бубнача, прамармытаў асалавелы саліст.

— Толькі вы з бубначом і да прыбіральні не дойдзеце. Трэба шукаць іншых кандыдатаў, — уладным тонам выказалася белагаловая Тан-цорка.

— Сама ты не дапаўзеш да унітаза. — Бубнач знайшоў сілы, каб пакрыўдзіцца. — Я наогул сыходжу... Дзякую за гасціннасць. Дзякую, усім дзякую...

— Ніхто не заплакаў, можаш каціцца. — На бок Танцоркі перайшла грымёрка.

— Яго нельга пускаць аднаго, — па-цвярозаму вызначыў гукааператар.

— Правяду, — скарочана і добраахвотна пагадзіўся саліст.

У начным Мінску цёплы ліпеньскі ветрык забаўляўся з таполевым пухам. Чатыры постаці аматараў рок-н-рольных напеваў ды алкагольных напояў дайшлі да скрыжавання, дзе і падзяліліся на дзве пары. Саліст пацягнуў дадому-дахаты слабаногага бубнача. Гукааператар з Тан-цоркаю пашыбавалі на таксовачны прыпынак да аўтабутлегераў.

Сабраных грошай хапіла на адну пляшку. Пад час набыцця гарэлкі адбыўся наступны, амаль японскі, дыялог...

— Ну?..

— Мгы-ы...
— Да!

Адышоўшыся ад прыпынку на крокаў сто, гукааператар заняў перад Танцоркаю недвухсэнсоўную пазіцыю — вочы ў вочы.

— Я закахаўся ў цябе. — Гукааператар вытрымаў паўзу. — Я не той чалавек, якому патрэбна Танцорка на ўсё астатніе жыццё, але адну ноч нам варта пабыць разам.

— Яны будуць чакаць...

Гукааператар не стаў аспрэчваць відавочнага. Ён адчуў згоду, абняў Танцорку, і яны зліліся ў задушлівым пачалунку.

У кватэры ў гукааператара востра пахла ізалицыйнай стужкай.

— Я не хачу піць, — сказала Танцорка, пабачыўши, як на стол побач з літавальнікам ставіцца гарэлка.

— А што б ты хацела?

— Павольны танец пад ціхую музыку.

Гукааператар пяшчотна палашчыў магнітафон і запусціў вясёлкавую кампакт-кружэлку.

— Добра, што не рок-гурт «Мара». — Танцорка лёгка скінула ядвабную кашулю, за якой паляцелі ў далёкі куток і лёгкія скураныя пантофлі.

Доўгае, нібыта манекенавае, цела паплыло праз павольныя музычныя хвалі ды даўкі водар ізалицыйнай стужкі. У кут, да пантофляў, пырхнулі каункі станіка, на якія важка апусціліся джутавыя шорты. Чорны трохкүтнічак шаўковых майткаў яшчэ колькі хвілін ахоўваў Танцорчына патаемнае месца. Але, нарэшце, і ён знайшоў адпачынак у ўсёймным куце.

Разняволеная, светлая, як зімовая казка, Танцорка лунала ў хвалях музыкі.

Гукааператар распрануўся і зрабіў крок насустрач плаўнаму танцу.

Маладзіца ў адным непарыўным жэсце абгарнула хлопца рукамі і сцётнамі так, што напяты чэлес апынуўся ў расхінутай похве.

— Любы, табе не цяжка трymаць мяне на руках?

— Цяжка... Ты такая вялікая і доўгая.

Гукааператар спачатку ўкленчыў, а потым, адхінуўшыся на спіну, выпрастаў спачатку адну, а потым другую нагу. Танцорка засталася сядзець на кукішках. Яе цела наплыўала на чэлес, як хваля на пірс.

— Можа інакш? — гукааператар заклаў руکі за галаву.

— Не-е-е...

Павольна лілася кампактавая музыка.

Умела, не адрываючыся адно ад аднаго, каханкі мянялі любоўныя паставы.

— Развіднела. — Танцорка пяшчотна пала-шчыла падушачкай указальнага пальца свой на-томлены, працяты залатым абручыкам маленькай завушніцы, секель.

— У мяне такое адчуванне, што гэта не апош-няя наша ноч. — Гукааператар надзеў шырокія ся-мейныя майткі.

Калі Танцорка вярнулася ў сваю кватэру, дык пабачыла аголеную грымёрку, якая спала ўпопе-рак канапы разам з напалову аголеным бас-гіта-рыстам ды зашпіленым на ўсе маланкі і гузікі сола-гітарыстам.

У гэтую ноч стогадовая бабулька зусім не спала, яна памерла яшчэ ўвечары, калі госці толькі пачы-налі баляваць.

06.07.1994

5 — Дамавік

Жанчына пайшла ў царкву ўвечары Чыстага ча-цвярга. На цвінтары яна спаткала сваячку.

— Няўжо воўк у лесе здох? Ці, можа, вачам не ве-рыць? — нядобра начала прывітанне кучаравая сва-ячка. — Што гэта ты ў сабор надумалася завітаць? Ці, можа, не ведаеш, што па святах у храм толькі

прасталыткі наведваюцца? И нашто, скажы, губы ў чорны колер фарбаваць?..

— Не табе, чапяла хударэбрая, мне дарогу ў царкву заступаць! — у трох адпрэчыла жанчына. — Адыдзіся, а то мае сапраўдныя, а не накладныя, як у некоторых, пазногці, пакінуць на тваім ілбе дзесяць пісягай.

З адлегласці размова выглядала вельмі зычліваю, не раўнуюочы, святая Марыя ды Лізавета.

У царкве панавала залатая ўрачыстасць. Ядлоўцавы дымны дух нагадваў пра зыход, пра смерць і нараджэнне — адначасна.

Жанчына падышла да абраза, на якім Лізавета сустракалася з цяжарнай Божай Маці Марыяй, і зацепліла танклявую свечачку. Толькі жанчына не пакінула яе пад абразом, а, затульваючы далонню ад скразнякоў, панесла з храма.

— У-у-у... Вядзьмарка падкалодная! — засычэла злозыкай свяячка, пабачыўшы, як зносіцца з царквы кропля агенъчыка.

Жанчына не адказала на заспінную абразу, адно плюнула на цвінтар.

Праз трамвайныя рэйкі яна перайшла ў раён прыватных аднапавярховых дамкоў, дзе за дашчаным плотам хавалася і яе сядзіба: мураваны, белы, на высокім падмурку дом пад сілавата-чырвонай дахоўкаю. Узышоўшы на ганак, яна неабачліва паставіла свечку на парэнчу, і тая ледзь-ледзь не згасла. Але жаночая далонь зноў затуліла дрогкі пялестак агню, і ён, удзячны, асвятліў змрачнаватыя сенцы.

Жанчына жыла ў доме адна. Пэўна, таму ўсё навокал мела крышку неўпарадкаваны, прывялы выгляд.

Паставіўшы свечку на шырокую талерку, жанчына па драбінах узнілася на гарышча.

Змрок, павута і пыл уладарылі пад кроквамі.

Кволы агенъчык слаба асвятліў засыпаную свежым пілавіннем падлогу, на якой ляжаў вялікі і цалкам голы Дамавік. Жанчына паставіла талерку са свечкаю ў нагах аголенага і скінула праз галаву святочную сукенку, каб ёю прыкрыць узбуджаную мужчынскую плоць.

— Я ўдзячны табе! — праракатаў Дамавік, калі светлая сукня накрыла магутныя сцёгны. — Ка-жы найзапаветнейшае жаданне. Я — Дамавік — выканаю!

У жаночай галаве ўсё раптам парушылася і затрапяталася, як агенъчык на скразняку.

«О, як доўга чакала... Як шмат хацела, намервалася прасіць, атрымаць, займець... Дзе жаданні?.. Дзе думкі падзеліся, пазнікалі?.. Цішыня... Здранцвенне... Пустэльнасць... А праглася ж мужчынскае ласкі, пяшчоты, моцы... Каб маё цела нарэшце раскрылася насустрach ягонаму памкненню... Каб уся я ператварылася ў апёк, у рану... Каб рана закаліхавала вільгакцю... Каб ён, залаты і вялікі, як найглыбей увайшоў у мяне, каб разарваў усю маю сутнасць напалам, а потым сабраў у новае адно, акрапіўши паўбоскім насеннем... Хацелася зноў пачуць той крык, выгукваючы які я згубіла цнатлівасць...»

Але замест усяго гэтага Дамавік пачуў зусім іншае.

— Знайдзі маю кучаравую, як авечка, сваячку, што сягоння сычэла на цвінтары, напалохай яе, згвалці, знявеч і забі!

Раптоўны подых сцюдзёнай проймы загасіў свечку, зацепленую пад святым абразом.

Было цёмна і холадна, але паўраспранутая жанчына прасядзела на гарышчы цэлую ноч. Перад яе вачыма ніяк не знікала вялікае і чыстае Дамавікова цела з раз'ятранай плоццю.

У пятніцу з самае раніцы выпадковы мінак знайшоў на беразе возера труп згвалтаванай жан-

чыны. Твар у нябожчыцы быў скажоны жахлівым пярэпалахам.

17.07.1994

6 — Віхурнік

Дзяўчына марыла стаць кінаакторкаю. Яна хадзела здымашца ў серыялах і займела ўпэўненасць, што неўзабаве зробіцца зоркаю.

На першым іспыце ў Акадэмію мастацтваў дзяўчына атрымала нездавальннюючу адзнаку. Настрой прапаў. Жыць расхацелася. У роспачы яна затэлефанавала свайму хлопцу, якога, між іншым, запланавала кінуць адразу, як толькі атрымае першую ролю ў кіно. Кіне, каб не замінаў весці багемнае жыццё. Хлопца не было. Таксафон давялося пакінуць у спакоі.

Ішоў другі тыдзень, як у Мінску трывала спёка. Сонца стаяла такое, што нават за чорнымі акулярамі даводзілася прымружваць вочы. Чаму не закіпала вада ў рэчцы, ніхто не ведаў. А вось бітум, якім залілі шчыліны ў старым асфальце, пульхірыўся, выцякаў і пэцкаў абутак. Гарачы вецер гнаў па мяккіх ходніках пасохлае, згарэлае лісце.

Доўгая прагулянка па распаленым горадзе не прынесла дзяўчыне аніякай палёгкі. Толькі вяртацца дамоў усё адно не хацелася. Яна ішла, не хаваючыся ў цень, не шукаючы ратунку ад неміласэрных жнівеньскіх промняў, і незадуважна для сябе апынулася ў чужым і далёкім раёне. Перад вачымі ляжаў школыны стадыён, пасярод якога ўзвышаўся стары самалёт. Дзяўчына прысела на край лаўкі, што цягнулася ўздоўж футбольнага поля. На пляцы не было ніводнай, нават жоўтай сцяблінкі, толькі на ўскрайку шарэла колькі чубкоў шэрай травы. Выгляд пустога стадыёна наўгнаў на дзяўчыну такую смяротную роспач, што

тая не вытрымала, паклала галаву на калені і за-
плакала.

Праз гэта яна не адразу пачула шолах пылаво-
га слупа, што пачаў віхурыцца і ўздымацца пася-
род пляца.

— Д'ябал, — вымавіла дзяўчына, размазваю-
чы слёзы па шчоках. — Трыццаць тры няшчасці
ў адзін дзень і яшчэ брудны слуп пылу на маю
галаву.

Дзяўчына была ўсталана, каб уцячы, але з пылаво-
га слупа загучай голас і прымусіў яе зноў сесці на
стадыённую лаўку.

— Ты вымавіла слова «Д'ябал», і гэта добра. Калі
табе няцяжка згадаць яго, ды паклікаць мяне, Ві-
хурніка, будзе яшчэ лягчэй. Пакліч, пакліч мяне...
Віхурнік, Віхурнік, выйдзі да мяне, і я не раскаюся,
што вызваліла цябе з бруду і пылу...

— Які Віхурнік! Я, пэўна, звар'яцела ад спёкі, —
прамовіла дзяўчына.

— Вядома, звар'яцела, — пагадзіўся пылавы
слуп. — Інакш і быць не магло, сонца такое, што ў
пекле большая прахалода. Промні ў цемя напяклі,
вось і мроіцца абы-што, вось і бачыцца табе
Віхурнік у пылавым слупе. Паўтарай за мною...
Віхурнік, Віхурнік...

— Віхурнік, Віхурнік, — прамармытала ня-
спраўдженая акторка ўслед за нябачным суфлे-
рам. — Выйдзі да мяне, і я не раскаюся, што вы-
зваліла цябе з бруду і пылу.

На якое імгненне дзяўчына адышла ад свядо-
масці. А калі розум і яснасць вярнуліся, дык
ніякага пылавога слупа не было. Перад вачыма
бялеў адно школьны пляц са старым самалёт-
ным корпусам.

«Наслannё... Ператамілася... Трэба вярнуцца да-
моў і легчы паспаць. Д'ябал... Віхурнік... Замарачэн-
не нейкае», — з такімі думкамі дзяўчына села ў
аўтобус.

Дамоў яна даехала без прыгод. Толькі вось ад-
пачыць не атрымалася.

Яшчэ не пераапрануўшыся, яна пачала тэлефа-
наваць хлопцу, і той, на гора горкае, быў дома.

— Прывітанне, — пачала дзяўчына. — Куды ты
знік?

— А якая каму справа, дзе я бываю, куды хаджу?

— У мяне непрыемнасці. — Дзяўчына паспра-
бавала не заўажыць напружанаасці. — Я праваліла
іспыт, атрымала двойку па сцэнічным майстэрст-
ве. Выкладчыкі палічылі мяне бяздарнай.

Дзяўчына сабралася заплакаць, але нечаканы
паварот у размове спыніў слёзны прыступ.

— І правільна. Яны слушна зрабілі. Ты — бяз-
дарная. І пра гэта ведалі ўсе, акрамя цябе. І добра,
што двойка. Цяпер і ты даведалася пра ўзоровень
уласных здольнасцей. І — на развітанне —
больш, калі ласка, не тэлефануй. Я даўно выра-
шыў пакінуць цябе, толькі нагоды не было. Я ўсё
не мог сказаць, што мы розныя людзі. А цяпер
сказаў. Пакуль.

Сувязь абарвалася. Дзяўчына злосна ўкусіла
чырвоную тэлефонную слухаўку. Але гэтага пада-
лося замала, і тэлефонны дрот быў жыўцом вы-
драны з насценнае разеткі.

На гаўбцы дзяўчыне не стала лягчэй. Яна зірну-
ла долу. На бетонным ходніку стаяў высокі мала-
дзён з доўгімі светлымі, як дарожны пыл, валасамі.
Ён глядзеў на яе.

— Ты вызваліла мяне, і я табе дапамагу.

«Вар’яцею. Так нядоўга і ў лякарню патрапіць. Я
вызваліла Віхурніка, і ён абяцае дапамогу».

Дзяўчына зноў зірнула долу. Віхурнік стаяў на
тым самым месцы.

— Выйдзі з кватэры і падыміся на дах, я буду
чакаць цябе.

Нарэшце дзяўчына па-сапраўднаму спалохала-
ся, але замест таго, каб застацца ў кватэры і за-

чыніцца на ўсе засаўкі ды кручкі, яна разулася, пакінуўшы красоўкі на гаўбцы, і пайшла крадком, нячутна на дах свайго шматпавярховіка.

Віхурнік стаяў на самym kraі даху. Абцасы трывала замацаваліся на бетонным гzymсe, а мыскі вастраносых чаравікаў навісалі над дваццаціпяціметровай вышынёю.

— Хадзі сюды, дай мне руку, — ласкова прашпаў Віхурнік.

І дзяўчына падышла і працягнула вузенькую длань.

— Вось і ўсё. — З гэтymі словамі Віхурнік скочыў з даху.

Яны закруціліся ў эратычным падзенні. На адно імгненне дзяўчына адчула палёгку, радасць, супакаенне, і свет згарнуўся ў чорны бліскучы сувой.

Вядома, што каля распластанага на ходніку дзячочага цела ніякага Віхурніка не знайшлі.

А вось на могілках усіх напалохаў кахраны хлопец дзяўчыны-самагубцы. Ён крычаў, пускаў з рота зялёную сліну і драў пазногцямі пясок і дзёран.

31.07.1994

7 — Падарожнік

Да вандроўкі ў Каталонію ён рыхтаваўся, нават у геаграфічным даведніку прачытаў адпаведны нарыс і ведаў, што па-каталонску гаворыць 7 000 000 чалавек, у tym ліку жыхары Балеарскай виспы Мальёрка.

Жыць у сталіцах Падарожнік не любіў, таму і выбраў не Барселону, а гатэль CALIPOLIS у не-вялічкім старажытным горадзе Січазе.

Галоўнае, лічыў Падарожнік, каб у нумары меўся кандыцыянер, абаронца ад спёкі, і было вусцішна, каб спакойна пісаць падарожныя нататкі. Усё жа-

данае ён і знайшоў у невялікім пакоі, вытрыманым у тонах кавы з какавай. У сценавой шафе нават знайшоўся ўмацаваны незгаральны сейф. Толькі сейф не меў ключа, таму давялося зноў пабачыцца з парцье і заплаціць даволі вялікую арэнду, каб вярнуцца ў нумар з залацістым ключыкам. У нетры сейфа леглі дакументы і гроши. А вось срэбны пярсцёнак Падарожнік пакінуў на прыложковым століку.

Падарожнік любіў спаць цалкам аголены, каб не было не толькі апранах, саколак і плавак, але і гадзіннікаў, ланцужкоў, бранзалетаў і пярсцёнкаў. Усё гэта акуратна складалася на крэслы, тумбачкі і столікі.

Паслядарожны адпачынак не стаў выключэннем. Паспяўшы з гадзіну, Падарожнік пайшоў на пляж, каб першы раз у жыцці паплаваць у хвалях густога Міжземнага мора. Яно расчараўвала. Страшэнна салёнае, бруднае — шматкі цэлафану, лохмы паперы, бағавінне, трэскі...

У гатэль Падарожнік вярнуўся не ў гуморы і тamu не заўважыў, што срэбны пярсцёнак знік з начнога століка. Пра яго Падарожнік згадаў толькі на наступны дзень, калі ў краме выбраў сабе медальён, які яўна пасаваў да пярсцёнка, нібыта іх рабіў адзін майстрап.

У гатэльным нумары Падарожнік абледзеў усе куткі і закуточки. Змесціва сейфа праглядалася разоў семнаццаць, не меней. Пярсцёнак відавочна адсутнічаў. Ісці сварыцца да парцье не мела сэнсу. Як растлумачыць тое, што пры наяўнасці сейфа каштоўная рэч пакідалася на століку? Заставалася падпільнаваць злодзея.

Увечары Падарожнік склаў план дзеянняў, а з раніцы доўга распытваў у адміністратара гатэля, як трапіць у Барселону на карыду. Цярплівы адміністратар-каталонец успатнёў, пакуль выкладаў пангельскую ўсе свае веды пра карыду. Ён трыв разы

падкрэсліў, што квіткі трэба замаўляць абавязко-ва на ценявы бок арэны, хай яны ўтрай даражэй-шыя, затое не атрымаеш сонечнага ўдару. Пасля роспытаў Падарожнік развітаўся і выйшаў з гатэ-ля. Суха прашархацел і ссунуліся шкляныя дзве-ры. Падарожнік абышоў квартал і сеў пад тэнтам рэстарана PIKNIK, што знаходзіўся якраз насу-праць гатэля. Замовіўшы каву, Падарожнік улад-каваўся пад паласатым тэнтам і пачаў сачыць за гаўбцом і акном свайго нумара. Неўзабаве цяж-кая парцьера адсунулася і на гаўбцы з'явілася ма-ленькая фігурка кітаянкі ў форменным адзенні пакаёўкі-прыбіральшчыцы. Падарожнік пакінуў на століку дзве манеты па 100 песетаў і шпаркай хадою накіраваўся ў CALIPOLIS.

Няўрымслівую зладзейку ён заспеў за вельмі не-дарэчным заняткам — кітаянка корпалася ў паке-це з ягонай бялізнаю.

Падарожнік нячутна падышоў да маладзіцы і ўзяў яе за плечы. Кітаянка ўскрыкнула і азірнулася. Круглы тварык зблізіўся, нібыта рука нябачнай ча-раўніцы абсыпала яго блакітнай пудраю.

— Sorry, sorgu... — завыбачалася белатварая кітаянка.

Падарожнік адпусціў трапятлівия плечы. Ле-вой рукою ён узяў кітаянку вышэй локця і пад-штурхнуў да стала. На чыстым аркушы ён нама-ляваў пярсцёнак. А што заставалася рабіць? Ні па-кітайску, ні па-каталонску Падарожнік не ве-даў і 10 слоў.

Кітаянка адмоўна захітала галавою і паспраба-вала выщерабіцца з дужых рук Падарожніка, але той трymаў надзейна.

— Go to the administration. — Падарожнік па-цягнуў кітаянку да дзвярэй.

— No, no... — яна ўкленчыла перад ім на кілеме і хуткімі пальцамі апусціла замок на маланцы і вы-зваліла чэлес з-пад плавак.

Агаломшаны Падарожнік неадрыўна глядзеў на плямку бялюткае скуры на цемі ў кітаянкі.

Нарэшце да Падарожніка дайшоў сэнс зробленага маладзіцаю: яна прапанавала паслугі ў абмен на маўчанне пра ўкрадзены пярсцёнак.

«Трэба скарыстаць сітуацыю напоўніцу. Трэба паспрабаваць якое вычварэнне, калі ўжо маю сапраўдную азіяцкую палонніцу» — Падарожнік пяшчотна пагладзіў кітаянку па чорнаблакітных валасах і, узяўшы за плечы, прыўзняў з каленяў.

Пабачыўшы, што Падарожнік распранаеца, кітаянка паспяшалася скінуць працоўную форму. На гнуткім хлапчуковым торсе амаль зусім не было жаночых грудзей, адно дзве велікаватыя круглыя пляміны з узбуджанымі смочкамі. Падарожнік прыцмокніў языком і памяў у пальцах пруткі смочки. Кітаянка пакорліва апусціла веі, нібыта даючы згоду на ўсе вычварэнні.

«Трэба нешта прыдумаць... Яна на мне конна... Не! Яна ляжыць на стале, а я знянацьку ўваходжу ёй у заднюю дзірачку... Банальна. Яна звязаная, з кляпам у роце, курчыцца на падлозе, а я спраўляю ўсе патрэбы на яе хлапчуковае цела... Ці ж гэта ў радасць? Яна...»

Падарожнік заўважыў, што кітаянка пачала пакрывацца «гусінай» скураю. Кандыцыянер працаў на ўсю магутнасць. Давялося сунуцца праз уесь пакой і пераключыць на мінімум. Толькі ў пакой не пацяпела, таму Падарожнік разабраў ложак і, слізгануўшы пад шаўкавістыя прасціны, жэстам запрасіў маладзіцу далучыцца. Тая правільна зразумела жэст, і праз якое імгненнне звілася клубком паміж шырока раскінутых мужчынскіх ног дый працягнула перарваны мінет. Падарожнік выштурхнуў струмень насення кітаянцы на язык. Тая лёгка праглынула густы кісель, але не спыніла пяшчотнай гуліні.

Калі Падарожнік прачнуўся, у пакоі пахла свечасцю ад вымытай падлогі. Раптам ён ускочыў з ложка і пачаў сутаргава шукаць ключ ад сейфа. Ключ знайшоўся. Рэчы, гроши і дакументы ляжалі на ранейшых месцах. Падарожнік уздыхнуў з такой палёгкаю, што з яго выйшлі нават страўніка-вия газы.

«Займацца каханнем з экзатычнай жанчынаю тое самае, што есці невядомую страву», — падумаў Падарожнік і ўспомніў каталонскі сыр, які быў яўна прыпраўлены лоем, ажно горла перахопліва-ла, такі даўкі.

10.08.1994

8 — Пляжнік

Спакой. Шолах невысокіх хваляў. Золак.

Вузенькім завулкам на бераг Міжземнага мора спусціўся Пляжнік — высокі загарэлы маладзён у чорных шортах і доўгай чорнай майцы. Ён сеў на кукішкі непадалёк ад вады і пачаў забаўляцца з пяском. Ён перасыпаў яго з рукі ў руку, з далоні на далонь, набіраў у жменю і пускаў праз пальцы. На бясхмарным твары грава задавальненне.

З-за хвалялома на пляж выйшлі дзве старыя кабеты. На тонкіх белых нагах яны неслі аб'ёмістыя жываты, прыкрытыя стракатымі купальнікамі. Зрэдчас старыя нахіляліся і вычэрпвалі з плыткай вады пустыя ракавінкі. Кабеты ўсё рабілі моўчкі, пэўна, яны пражылі такі доўгі век, што ўсе слова, якія ведалі, даўным-даўно сказаці. Іх белыя і пушыстые, што дзьмухаўцы, галовы схаваліся за наступным хваляломам.

Пляжнік скінуў з сябе доўгую майку і шорты. Схадзіў да высокага бачка са смеццем і выкінуў вонратку.

Першыя промні пазалацілі аголенае цела.

Пляжнік уладкаўся на пяску і пачаў акуратна і нетаропка засыпаць сябе сухім белым пяском.

З гатэля, які аддзяляла ад пляжа толькі вузкая стужка дарогі, выйшлі два хлопцы. На адным з іх, акрамя ружовых шортай ды скураных сандалетаў, зусім нічога не было. Але ён, мусіць, лічыў, што шматлікія каляровыя татуіроўкі прыкрываюць аголенасць значна лепей за размайтываныя анучы. На другім хлопцу былі высокія, забэрсаныя тоўстымі матузкамі, цяжкія, падкованыя чаравікі і скураны цёмны строй, які складалі кароткія нагавіцы і куртка-безрукакаўка. На гладка выстрыжаных гало-вах тырчалі набрыяліненыя чубкі. Два правыя вухі ўпрыгожвалі восем срэбных завушніц, па чатыры — кожнае. Гэта геі выйшлі павітаць першыя промні сонца. Яны спыніліся пад высознай пальмаю і зліліся ў ласкавым пацалунку, на які здатныя толькі мужчыны, якія любяць адно мужчын. Калі ж яны пакінулі абдымацца і ўбачылі на пяску Пляжніка, дык паспяшацца знікнуць за гательнымі дзвярмі.

Тым часам Пляжнік так акуратна і па-майстэрску засыпаў свае ногі, быццам іх ніколі і не было. Але Пляжнік не задаволіўся плёнам сваёй працы. Ён лёг на спіну і правай рукою пачаў засыпаць торс. Пясок сыпаўся лёгка, і ў хуткім часе з-пад яго вытыркалася толькі галава з заплюшчанымі вачыма ды правая рука.

З вуліцы, што ўздымаецца да старажытнаіспанскай фартэцыі, на пляж прыйшла маці з дачкою. Яны хутка паскідалі сукенкі на пясок і, вызваліўшыся з купальнікаў, пабеглі ў мора. Жанчына і дзядзічынка мелі вельмі падобныя цэлы, гэта было нібыта адно цела ў розных стадыях існавання.

Над шумам хваль разам з веерамі пырскаў узлятаў на фуркатлівых крылах дзявочы смех.

Вялікае Пляжнікава цела пачало пад пяском ва-

рушыцца. Яно выконвала змяіныя звілістъя рухі.
Пляжніка галава разам з правай рукою паступо-
ва заглыбіліся ў пясок і зніклі пад ім.

Колькі імгненняў на tym месцы, дзе ляжаў
Пляжнік, варушыўся і дыхаў пясок. Але спаквала і
пясочны шэпт аціх.

Дзяўчынка з жанчынаю выбеглі з мора на пяс-
чаны бераг. Яны доўга выціралі свае залацістъя
торсы вялікімі блакітнымі ручнікамі. Апрануўшы
сукенкі, маці з дачкою прайшлі ў бок горада якраз
праз тое месца, дзе Пляжнік знік пад пяском. Яны
прайшли і нічога не заўважылі, таму што нельга
нічога заўважыць, калі гэтага не захацеў сам
Пляжнік.

Над апусцелым берагам стаяла сонца.

11.08.1994

9 — Ератнік

На мінскіх Кальварыйскіх могілках у сута-
рэннях закінутай і паўразбуранай неагатычнай
каплічкі завёўся Ератнік. Паходзіў ён з тых неба-
ракаў і недарэкаў, што адзінае сваё жыццё мар-
нуюць на розныя ўзаемаадносіны з дробнымі
нячысцікамі ды анёламі сярэдняга інтэлектуаль-
нага ўзору. Звычайна такія недарэкі заблыта-
ваюцца ў пошуках паміж сіламі святла і цемры і,
не знайшоўшы выйсця, накладаюць на сябе руکі.
Толькі неба не спяшаецца прыматъ хай і спаку-
таваную, але грэшную душу; вось і ўтвараецца
гэткая істота — ні чалавек, ні чорт, а прости
Ератнік.

Кальварыйскі Ератнік меў выгляд высокага
сутулаватага хлопца, вісланосага, з акулярамі
«ровар» на падслепаватых вачах, з доўгімі, ажно
па лапаткі, роўнымі валасамі, вялікімі далонямі і
ступакамі не меншымі за 44-ты памер. Некалі ра-
ней такімі ўяўляліся заходненеўрапейскія хіпі,

беспрытульныя шукальнікі ісціны ў таемных краінах Усходу.

Як і ў найсапраўднейшага хіпі, у Кальварыйскага Ератніка на шыі вісеў скураны капшук з цыгарэтамі. Праз кожныя дзве–тры хвіліны Ератнік пакерхваў у кулак, і, па ўсім было відаць, яму страшэнна карцела запаліць, але здароўе не дазваляла. Прыкладна раз на трэх гадзіны ён усё ж дастаўаў з нагруднага капшука просценъкую цыгарку без фільтра і дрыготкай рукою ўкладаў яе ў асмяглыя вусны. З таго ж запаветнага капшука браліся і запалкі. Агенчык падносіўся да цыгарэты і ўсмоктваўся ў яе. З першым глытком дыму на Ератніка нападаў жахлівы прыступ кашлю. Да водзілася класціся на бок, скурчвацца і абедзвіюма рукамі чапляцца за нешта нерухомае. Звычайна Ератнік чапляўся за ножку старой скураной канапы, якую мікрараённыя падшыванцы прыцягнулі са сметніка ў капліцу, з вядома якімі намерамі, каб вадзіць на яе распусных дзявуль, але тыя, хоць і лядачыя бессаромніцы, а на могілках кахацца адмаўляліся. Падшыванцы пра канапу забыліся, а вось Ератніку, што завіс паміж зямлёю і небам, яна вельмі дапамагала, асабліва падчас прыступаў. Ён ашчарэпліваў ножку і скурчваўся, тады выбухі лёгкіх не былі такія балочыя і не рвалі на кавалкі нутро. Пасля кожнага прыпадку Ератнік кляўся і бажыўся, што болей ніколі ў жыцці не зацягнецца тытунёвым дымам. Ягонага слова і абыцанняў, дадзеных Богу, хапала на гадзіны дзве–тры, і карціна з курчамі паўтаралаася. Толькі з надыходам цемры кашаль адпускаў Ератніка, і той уволю курыў адну цыгарэту за адной. Сіні дым слаяўся над капцамі і віўся між срэбных крыжоў. Накурыўшыся да шчымлівай слодчыны, Ератнік хадзіў на паліванне.

Звычайна ён не ішоў далёка, а зладзейнічаў не-падалёку могілак. Праўда, пасля кожнага зладзе-

ства ўпаляваць ахвяру было ўсё цяжэй. Дзяцей бацькі не выпускалі, жанчын сустракалі сваякі, дзяўчат хлопцы праводзілі да самых дзвярэй і самі як хутчэй вярталіся дамоў і зачыняліся на ўсе засаўкі. Па радыё і тэлевізіі перадаваліся папярэджанні, а ў газетах Ератніка чамусыці апісвалі як нейкага там маньяка з вельмі моцнымі псіхічнымі адхіленнямі.

Колькі разоў міліцыянты разам з аддзелам па ба-рацьбе з тэрарызмам Камітэта Дзяржаўной Бяспекі ладзілі аблавы на Кальварыйскіх могілках, толькі схарон не знайшлі. Праўда, Ератнік маліў Бога, каб і надалей аператыўнікі шукалі яго ўночы, калі няма кашлю, бо загінуць ад рукі чалавека ў пагонах Ератніку, як і кожнаму сапраўднаму пацыфісту, вельмі не хацелася. Тым больш, Ератнік добра ведаў: цела ягонае пасля самагубства зрабілася б вельмі плюгкім ды ненадзейным, і ўсялякі, нават найдрабнейшы парэз ці парыў могуць прывесці да поўнага распаўзання і рассыпання. І пры ўсім гэтым у целе, у костках, у цягліцах было дастаткова дужасці, каб наляцець на ахвяру, ашчаперыць ёй горла і задавіць. Пагатоў палова людзей памірала не ад удушша, а ад пераляку.

На эфект нечаканасці Ератнік разлічваў і той раз, калі, схаваўшыся ў цёмную шчыліну паміж газетным кіёскам і тэлефонным аўтаматам, назіраў за трамвайным прыпынкам. З усіх пасажыраў, а іх Ератнік пераглядзеў у позні халодны вечар шмат, на здзек была абраная маладзенькая студэнтка універсітэта, якая бестурботна вярталася з лекций. Ератнік прайшоў за ёй метраў трыста ад прыпынку і на цёмнай пустцы за крамаю «Лакі і фарбы» наляцеў, не раўнуючы, як той драпежны каршун на цнатлівую галубку. Ератнік схапіў яе за горла, так што ні ўыхнуць ні выдыхнуць. Дзяўчына пачала кідацца, курчыцца, выломлівацца... Маладое цела змагалася за жыццё,

як магло, як умела. Але сілы былі няроўныя. Вочы ў пакутніцы вырачыліся. Язык выпаў з разяўленага рота, рукі абвіслі вяроўкамі. Калені сагнуліся. Цела пасунулася да зямлі. Узрадаваны даволі лёгкай перамогаю, Ератнік прысеў на яшчэ цёплае дзяячое цела, каб і самому крышку перавесці дух. Адпачыўши, ён, як заўзяты майстра ў катаваннях, павыварочваў дзяячоўся суглобы ў локцях і каленях. Пальцы рук ён патрушчыў абца-самі, а твар разбіў каменем на крывавую кашу. Напрацаваўши, Ератнік лёг побач з пакалечальным целам і, зрабіўши сцізорыкам невялікую дзірку ў артэрый на шыі, уставіў туды кактэйлевую саломіну і пачаў ссаць густую цёплую кроў.

Вось за гэтым амаральнym заняткам яго і за-спеў іншы Ератнік, жыхар закінутага вінзавода. Ён цішком падпоўз да кальварыйскага Ератніка і ўда-рыў таго каменем па галаве. Ён гахнуў тым самым каменем, пад якім прыгожы дзяячоў твар ператва-рыўся ў жудасны вінегрэт.

Вінзаводаўскі Ератнік пэўна забіў бы кальва-рийскага, каб не каўтун. Больш як паўгода кальва-рийскі Ератнік не мыўся і не расчэсваўся, вось у ягонае валоссе і ўбілася беларуская старажыт-ная хвароба каўтун, і на самым цёмі вырас валася-ны гузак-клубочак. Па гэтым каўтуне і пацэліу вінзаводаўскі Ератнік. І ўсчалася неміласэрная бойка. Яны грызліся, драпаліся, выломлівалі клю-чицы, душылі адзін аднаго... Лямант, віскат, крык, скавытанне, рык стаяў на ўвесь мікрараён. Толькі абачлівыя людзі не спяшаюцца на дапамогу каму б там ні было.

Вынік бойкі быў вырашаны дзякуючы такой драбязе, як кашаль. Кальварыйскі Ератнік спачат-ку адчуў лёгкае пяршэнне, а потым забухаў так, як ніколі не кашляў. Яго ўласная кроў пацякла праз вушки, а са страўніка праз рот вырвалася кроў зака-таванай дзяячыны. Вінзаводаўскі Ератнік не раз-

губіўся, ён адбегся пад краму «Лакі і фарбы» і тут жа вярнуўся з пустым бітонам з-пад нітраэмалі. Гэтым бітонам ён і пачаў біць-дабіваць недарэку. Разбіў кальварыйскага Ератніка на смярдзючы прах. З гурбы таго тла вінзаводаўскі Ератнік выграб скураны нагрудны капшук і, засунуўшы яго ў кішэню, пашыбаваў рабаваць капліцу, у якой больш за паўгода туляўся калега.

12.08.1994

10 — Русалка

Ён любіў дзён дзесяць адпачыць зімою. З'ехаць за горад, у які санаторый ці дом творчасці, каб удосталь пахадзіць па заснежаным лесе: нішто так не супакойвае, як ільдзістага паветра ў сосновым бары.

Дом творчасці літаратараў «Іслач» мужчына не вельмі каб і любіў, але ў іншыя дамы адпачынку і санаторый на той час ці то зусім пущёвак не было, ці кошты і тэрміны не задавальнялі.

Вось і давялося з усіх кепскасцяў выбіраць найменшую. Выбраўся невялічкі нумар на другім паверсе з гаўбцом, душам і лядоўняю. Каб канчаткова не зайсціся ад ільдзістага паветра, мужчына прыхапіў з дома электрычны камін. Цяпло, угуль-насць і добры стол (а кармілі на «Іслачы» проста і дастаткова) рабілі адпачынак прыемным і пустым, як лёгкі ліпеньскі ветрык.

Мужчына, абўшы валёнкі з высокімі халівамі, цэлымі днямі гуляў у сосновым бары, а ўвечары, перад сном, падоўту, ажно за поўнач, чытаў. Ніякіх іншых задавальненняў ён не шукаў, і маладую прастытутку, што ў першы вечар паспрабавала навязаць эратычныя паслугі, адаслаў ні з чым.

Вось так павольна і прамінула палова тэрміну, так бы прайшла і другая палова, каб не адна неверагодная акалічнасць...

Як і заўсёды пасля сняданку, мужчына выйшаў на шпацыр. Ён абмінуў будынак дома творчасці, які быў стылізаваны пад сярэднявечны замак, і сцежкаю, пратаптанай у глыбокім снезе, спусціўся да рэчкі. Сцежка, вывеўшы да кладкі, вілася на другі бок і знікала ў чорным яловым лесе. Мужчына не стаў пераходзіць рэчку. Ён паставаў каля кладкі, паслушаў пераліўнае вуркатанне вады і шархаценне сухога чароту. Чыстая крынічная рэчачка плыла ў ледзяных карунках. І так яна была ўся прыбаная ў сумёты і лёд, што міжволі згадваўся строй нявесты-каралеўны. Мужчына ж — зацяты халасцяк — страшэнна не любіў вяльельныя рытуалы, а таму паспяшаўся ад рэчкі ў бок завоіны.

Завоіна была старая, зарослая па берагах чаротам і трыснягом, а пасярэдзіне шапаткога зарасніку ляжала круглая і гладкая, як люстэрка, азырынка. Мужчына прашараҳцеў, прадзёрся праз сухі і ломкі чарот і выйшаў на люстранны круг. Пад ягонымі чорнымі валёнкамі ляжаў паўметровы слой празрыстага лёду. Пад ільдом мужчына разглядзеў доўгія касмылі цёмна-зялёнаага ды ёдзістага багавіння, за якімі хаваліся сонныя жабкі. Мужчына прайшоў да сярэдзіны завоіны і спыніўся. Ён спыніўся так рэзка, нібыта пачуў удар травеньска-га перуна...

Пад ільдом, на смарагдавай купіне водарасцяў, ляжала жаночая рука. Вочы самі слізганулі па руцэ да пляча, па шыі і спыніліся на мярцвяна-белым твары. Русалка, што ляжала ў вадзе пад паўметровым ільдом, паварушыла вуснамі, нібыта прамармыгала ў сне нешта няўцямна-таемнае.

Разгублены мужчына пачаў медзведзекавата адступаць на край ледзянога круга. Ягоны пагляд быў прыкуты да мёртвага жаночага твару. Мужчына хацеў быў павярнуцца і кінуцца бегчы ад праклятай завоіны, і тут мёртвыя вочы расплю-

шчыліся, і з-пад вады, з-пад лёду, зірнуў такі сцюдзёны блакіт, што палахлівае адступленне было спынена.

Русалчыны вусны варушыліся. Як мужчына зразумеў, што палонніца моліць яго аб вызваленні, ён не ведаў і не здагадваўся. Ён адчуў, што трэба праламаць, прабіць лёд і вызваліць паланённую Русалку.

Праз імгненне мужчына ляцеў у бок дома творчасці, дзе на аўтапляцоўцы зламаў замок на пажарным шчыце, каб, зняўшы з крукоў цяжкі, падарбаваны ў крывяны колер лом, вярнуцца на звойну са зброяй.

Лёд быў як камень. Вострыя аскепкі пырскалі ва ўсе бакі і секлі чарот. Мужчына ўзмакрэў і скінуў шапку з курткаю. Праз колькі хвілін ён ужо быў з аголеным торсам. Над бліскучымі ад поту плячыма ўздымалася пара. Нарэшце лом прабіў лёд, але ў тое ж імгненне ён выслізнуў з потных рук і знік у водарасцях.

Мужчына ўзняў очы да неба, нібыта яно магло вярнуць страчанае. Можна не сумнявацца: неба не пачула мужчыны. А вось Русалка, вядома ж, дапамагла. Яна злавіла лом у муле і прасунула яго ў маленьку палонку. Мужчына змог працаваць далей і выдзеўб такую вялікую палонку, што можна было б купацца ўдзесяцярых.

Расчырванелы, разагрэты работаю мужчына чарпануў прыгаршчай вады з лёдам і апаласнуў твар. Вада падалася яму летняй, цёплай, нібыта ў жніўні на плыткаводдзі. Мужчына хацеў быў яшчэ чарпануць вады, каб упэўніцца ў яе цеплыні і абмыць успатнелыя плечы, але адхапіў руку. У палонцы заварушылася, закіпела, запералівалася незлічоная колькасць рыбін. Яны прыплылі да паветра. Залацістабокія карасі кішма кішэлі ў прасечанай адтуліне. Яны так танчылі і падскоквалі, што некаторыя апынуліся на лёдзе. Мужчына паскідаў

іх назад. Карасі сышлі з палонкі гэтаксама нечакана, як з'явіліся. Вада супакоілася і зацягнулася ледзянай шугою.

Мужчына, адчуўшы холад, ахінуўся курткаю. Ён чакаў, і недарма: з глыбіні завоіны ўсплыла Русалка. Спачатку на паверхні з'явіўся яе правільнны, як рымская маска, твар. Русалка выцерла яго далонню і праз пальцы зірнула на выратавальніка. Той не вытрымаў пагляду і адышоўся на колькі кроکаў. Русалка лёгка ўзнялася і села на край палонкі. У яе былі ядвабныя зеленавата-русыя валасы, бялютка-блакітнае аголенае цела і — што больш за ўсё здзівіла мужчыну — стройныя доўгія ногі. Русалка пачала біць імі па вадзе, пускаючы вееры пырскай.

— Ты, напэўна, змерз, — загаварыла яна пералівістым голасам. — Хадзі да мяне, мой выратавальнік, я цябе прытулю і абагрэю. У мяне такія гарачыя, палымяныя, пякельныя абдымкі. Ніякі мароз, ніякая сцюжа-завіруха не страшныя, калі ты будзеш са мною. Хадзі, хадзі бліжэй. Не бойся мяне!

— А чаму ты апынулася пад лёдам? — у пытанні прагучалі ноткі недаверу.

— Стамілася і заснула, а мароз накрыў лёдам завоіну. Без паветра я нік не магла прачнуща. Сілы не было. Толькі дзякуючы тваёй кемлівасці, твайму спачуванню і чуласці я вярнулася да жыцця. Каб не ты — уся завоіна вымерзла б да самага дна. Але цяпер небяспека мінулася, і настаў час пяшчоты і ўдзячнасці.

Русалка ўзнялася на лёд і адкрылася перад мужчынам усёй сваёй недараўальнай прыга-жосцю. Мужчына пакорліва дазволіў абняць і пачалаваць сябе.

— Пойдзем са мною, мой любы выратавальнік. Я пакажу табе свой дом.

На лёд упала мужчынская куртка.

— Не трэба тут, я ненавіджу завоіны. — Русалка паспрабавала выбрацца з дужых мужчынскіх рук. — Ну не трэба...

Мужчына не слухаў Русалку. Ён паваліў яе на лёд. Каленямі рассунуў сцёгны і па-жывёльнаму рэзка заштурхнуў чэлес у похву. Русалка закрычала. Яе ногі ўзляцелі ўгору. Торс мужчыны заторгаўся ў вар'яцкім рытме. Выкід спермы ўсцешыў і яго і яе. Мужчына паспрабаваў выняць чэлес з Русалчынай похвы, але не змог. Похвенныя губы шчыльна абхапілі чэлес ніжэй галоўкі і не выпускалі. Мужчына ўпёрся далонямі ў лёд і паспрабаваў узніцца над Русалкаю. І ў гэтае імгнение яе доўгія пальцы пабеглі па ягоных рабрынах пад пахі. Дрыготка і курчы перакасабочылі мужчыну. Рукі ягоныя прымерзлі да лёду, як і калені. А чэлес моцна трымала Русалчына похва. Адна рука гэтай драпежнай жорсткай істоты ўпіналася яму ў падбароддзе з такой сілаю, што, здавалася, вось-вось хруснуць шыйныя пазванкі, а пальцы другой Русалчынай рукі закаштывалі мужчыну да смерці.

Яго знайшлі дзеци, што прыбеглі на завоіну гуляць у шайбу. Яны страшэнна перапужаліся, пабачыўши на краі палонкі голага скурчанага нежывога чалавека з выскаленымі зубамі.

Дырэктар дома творчасці «Іслач» пасля гэтага здарэння не стамляўся паўтараць сваім і чужым дзециям, што купанне ў палонцы да добра не давядзе.

Пра Русалку ніхто не думай.

18.08.1994

11 — Цнатлівазнішчальнік

Цнатлівазнішчальнік быў не ў маладым веку. Што раней дасягалася за кошт прыгажосці, імпэту, няўрымслівасці, цяперака бралася досведам, гравішыма, лагоднасцю і пяшчотаю.

Аб'екты для сваёй любові Цнатлівазнішчальнік знаходзіў у танных маладзёвых кавярнях, дзе гучала пуставатая музыка, дзе не прадаваліся моцныя напоі і бэзавы колер цыгарэтавага дыму афарбоўваў прастору. Вось у такіх месцах Цнатлівазнішчальнік і замаўляў сабе каву з напарстачкам лікёру. Тое самае ён прапаноўваў пакаштаваць і дзяўчынцы. Калі пачастунак прымаўся, тады ўжо і абміркоўвалася наступная сустрэча, якая праходзіла ў дарослы� рэстаране, дзе замест лікёру замаўляўся ром. Пасля ружаватых плямінак, што ўспыхвалі ад рому на дзявочых шчочках, Цнатлівазнішчальнік распачынаў найважнейшую частку размовы — угаворваў на ведаць утульную кватэру. Пропаноўвалася ўсё-усё: цукеркі, мармелады, пасціла, цестачкі, мусы, кактэйлі, шампанскіе, пярсцёнкі, завушніцы, ланцужкі, крыжыкі з Хрыстом і медальёны з Божай Маці, залатыя манеты, каштоўныя камяні, ну і гроши, вядома. Большасць цнатлівых дзяўчат выбіралі чамусьці гроши. Пэўна, ім падабалася самім траціць іх, як Цнатлівазнішчальніку падабалася глядзець на жаночы твар у першае імгненне пасля дэфларацыі.

Кватэра Цнатлівазнішчальніка ўвабрала ў сябе водар кандытэрый, фіялетавую карункавасць крамы, дзе гандлююць лялькамі, і строгасць найлепшай аптэкі. Дзяўчата пачуваліся там выдатна. Іх цалкам задавальняла ціхая музыка і размова з Цнатлівазнішчальнікам, станістым сівым мужчынам, падобным да справядлівага дырэктара гімназіі, які ўсё ведае, усё разумее і ўсім сэрцам хоча дзімагчы, параіць і... навучыць.

У пэўнай ступені Цнатлівазнішчальнік з'яўляўся не толькі выдатным артыстам, ён быў геніем першага палавога акта. Асабліва ягоны талент іскрыўся ў доўгіх маналогах пра няўдалыя спробы ўваходаў у інтymнае жыццё. Ён не шкадаваў бруд-

най зялёнай фарбы, калі апісваў сутарэнні, са сціжмаю вошай. Прапаленая цыгарэтамі матрацы, недапалкі ў кансероўках, чэлесы з язвамі і струпамі, похвы з гноем, шанкры, пранцы, гвалт і нават кроў — усё ў ягоных аповедах мела брудна-зялёны колер. А потым пераликане дзяўчо трэба было вярнуць да пурпуровых радасцяў жыцця. І дзеля гэтага Цнатлівазнішчальнік выкарыстоўваў вялікі альбом, поўны каляровых панарамных горных краявідаў. Ён спрабаваў шмат якія варыянты, але спыніўся на кнізе, прысвечанай Альпам. Пакуль цнатлівая дзяўчына перагортвала бліскучыя старонкі, Цнатлівазнішчальнік ужо разбіраў ложак з ружовымі прасцінамі.

І вось 1111-я цнатлівіца адклала альбом, і ён прапанаваў ёй прагулянца ў лазенку, каб увайсці ў новае дарослае жыццё чыстай і свежай. Дзяўчына вымылася з шампунем, вяхоткаю і мылом. Яна вярнулася ў пакой, загорнутая ў вялікі белы ручнік. Вільготныя пасмы доўгіх чорных валасоў рассыпаліся па ружовай прасціні. Святло прыгасла. Дзяўчына адчула на сабе цела Цнатлівазнішчальніка і прашаптала:

— Я не хачу страчваць адзнаку дзявоцкасці...
Пачакай... Не трэба...

— Не хвалойся, — быў шэпт у адказ, — можна ўсё зрабіць так, што твая вагіна застанецца некранутай.

— А як жа тады будзем рабіць гэта?

— Стань на калені, схіліся, абапірайся на локці, прагні спіну, уздымі як мага вышэй клубы, рассунь крыху шырэй ногі...

Выконваць нашаптаныя парады дапамагалі пяшчотныя рукі Цнатлівазнішчальніка.

— Так становяцца самкі, так робяць жывёлы, я не хачу рабіць так, як жывёлы! — у дзявочым голасе былі слёзы.

— Ты памыляешся, якраз жывёлы такога і не

робяць. Ты ж сама пажадала займацца гульнямі так, каб не страціць дзяячай адзнакі. І я раблю ўсё, каб табе было прыемна і ты не згубіла цноты. А цяпер, чуеш, я змазваю твае весніцы алеем.

— Даруй, толькі я не хачу, каб ты зайшоў праз чорны ход. Я кладуся на спіну. — Дзяўчына паспрабавала прыўстаць, але адчула на лапатках цяжкую далонь Цнатлівазнішчальніка.

— Стой так, як стаіш!

Дзяўчына пачула, што да яе гарачай, распаленай пяшчотаю вульвы ўшчытную наблізіўся ўзбуджаны чэлес Цнатлівазнішчальніка. Яна паспрабавала папаўзі наперад, але чэлес слізгануў, як бы наўздагон, і глыбока зайшоў у напружанае цела. Цяжкі ўздых вырваўся з дзяячага горла. У вачах у Цнатлівазнішчальніка іскрыўся прахалодны бляск, які часцяком сустракаецца ў спрактыкаўных хірургаў.

Па ўсім ён даў самому сабе слова гонару — больш ніколі не сустракацца з дзяўчынай, якую запісаў пад 1111-м нумарам. Слова сваё Цнатлівазнішчальнік стрымаў, а гэта ў інтymных справах істотна.

29.08.1994

12 — Маладажон

Маладажон апусціўся ў метро, дзе і сустрэў свайго знаёмага.

— Ведаеш, я ажаніўся! — пачуў знаёмы замест прывітання.

— Першы раз чую. — Знаёмы таксама не стаў вітацца.

— А здагадваешся, хто мая жонка?

— Не... Ніводнай думкі на гэты конт.

— Янá! — з'едліва заўсміхаўся Маладажон.

— Янá? — знаёмы відавочна не верыў Маладажону. — Быць не можа.

— На, паглядзі на вясельныя здымачкі. — Маладажон выцягнуў з партманеткі пачак полароідных здымкаў.

— А нашто ты гэта ўтварыў, можаш растлумачыць? — пытанне патанула ў грукаце электрычкі.

Вакол суразмоўцаў замітусіліся пасажыры.

— Канешне! — маладажон нахіліўся да знаёмага і закрычаў у саме вуха: — Каб разам ляжаць дома на канапе — раз; каб яна вуснамі лашчыла мой песцік — два; і каб нас ніхто не мог папракнучы — тры!

Пачу́шы крыкі, пасажыры пачалі азірацца.

Знаёмы пачырванеў і паспяшаўся развітацца.

Маладажон рагатнou наўздагон яму і даў нырца ў чарговую электрычку.

02.09.1994

13 — Тэлефоннік-1

Жанчына ўздыхнула і пачала набіраць нумар свайго кахранка.

— Я прыеду, — пачуў ён.

— Чакай-чакай, калі зараз, дык я цябе прашу: не трэба. — Па ўсім адчуvalася кахранкава разгубленасць.

— Чаму? — пытанне было каменнае.

— Таму, што ты павінна даглядаць сям'ю, мужа, сына. — Кахранак выслізнуў з-пад пытання, нібыта вуж з-пад калодкі.

— Яны дагледжаныя, не хвалойся...

— А я не хвалюся. Чаго я павінен хвалявацца за тваіх сына з мужам? Я проста кажу: ты павінна іх даглядаць.

— А мне вось не хочацца іх глядзець, мне хочацца забраць у цябе кнігу.

— Ах, дык ты збіралася прыехаць дзеля кнігі? А я падумаў, дзеля іншага.

— Дзеля чаго? — зашчоўкнула лагічную пастку жанчына.

— Ну дзеля... — каханак вагаўся, — дзеля кубачка кавы...

— Раней прапаноўвалася значна большае.

— Прабач, я заняты... І сапраўды, нашто дзеля макулатуры цэлых паўгадзіны трэсціся ў халодным трамвайбусе?

— Гэта мой час. І мне зусім не шкада патраціць яго на дарогу, люблю падарожжы...

Гэтым часам да вулічнага таксафона наблізіўся мажны Тэлефоннік. Ён зняў слухаўку і, не набіраючы лічбаў, апынуўся ў размове каханкаў.

— Позна, і надвор’е для падарожжаў не вельмі зручнае. Ты толькі паглядзі, які на вуліцы дождж!

Тэлефоннік яшчэ ніжэй апусціў на твар капюшон зялёнага плашча.

— У мяне ёсьць выдатны парасон.

— Я не могу сягоння прымаць гасцей... — Каханак шукаў і не мог знайсці выйсця з уласнага сказа, пакуль не прыдумалася чарговае глупства. — У мяне не прыбрана...

— А я не буду глядзець. Урэшце, я ж не госця.

— Ну добра-добра, ты не госця, ты наведніца, а я не могу прымаць наведнікаў у непрыбранай кватэры, — нерваваўся каханак.

— Ну якая ж я наведніца? Пасля ўсяго, што паміж намі было, ты называеш мяне наведніцай?

— Сапраўды! — у размову ўвайшоў Тэлефоннік. — Чаму гэта ты сваю каханку называеш наведніцай?

— Вось і выдатна, будзем гаварыць утраіх, — сказаў мужчына.

Тэлефоннік зразумеў, што, хочучы дапамагчы жанчыне і зрабіць рыцарскі крок, ён дапамог мужчыну пазбавіцца ад надакучлівай каханкі.

— І даўно вы нас слухаеце? — асцярожна пацікавілася яна.

— Даўно! — пераканаўча адсек Тэлефоннік.

— Сынок, павесь слухаўку, — раптам пайшоў у наступ кахранак.

— Сыно-о-ок?.. Ты, смярдзючы чарвяк, ты хоць ведаеш, хто я такі? У майм целе 111 кіляў жывой вагі, і мне пляваць, прыбрана ў твайм берлагу ці на-срана. Я зараз прыеду і прыбяру цябе ў апошнюю дарогу. Вось так, слімак. Ты нават кахранкі сваёй байшся, вырадак! — Тэлефоннік плюнуў на слухаўку.

Гук пляўка апёк кахранкам вушы.

— Калі вы не вешаецце трубку, яе павешу я...

За гэтымі словамі жанчыны прагучала дрыготкая просьба кахранка:

— Люба, я зараз ператэлефаную...

Тэлефоннік павесіў слухаўку, сціснуў кулак і трапна ўдарыў па апараце. З аптымістычным звонам пасыпаліся старыя, расейскія, эсэсраўскія, двухкапеечныя манеткі. Тэлефоннік выграб іх з апарату і сышоў у дажджысты надвячорак з руплівой думкаю, што трэба тэрмінова ўводзіць па ўсёй дзяржаве беларускія тэлефонныя карткі.

22.10.1994

14 — Жартайнік

Жартайнік пасля вялікай п'янкі на хаўтурах пачаў маліцца смуродным ротам. Ён так доўга, за-драўши галаву, звяртаўся да Бога, што той не вытываў, высунуўся з-за аблокаў і сказаў:

— Акрамя сілаў нябесных, ёсць сілы зямныя і падземныя, ім таксама не зашкодзіць тваё шанаванне і твай малітва.

Жартайнік пакрыўдзіўся на Бога і пайшоў спаць.

Яму прысніўся сон: нібыта ён угаворвае Прастыутку пайсці маркітавацца за 50 талераў, а тая нахабна патрабуе 100.

Не захацеўшы развітаца з сотняю, Жартаўнік прачнуўся, але імгненна зноў заплюшчыў вочы і закрычаў:

— На твае 100 талераў, і хутчэй пайшилі ў ложак!

У наступную ноч Жартаўніку прысніўся сон, у якім ён намаркітаваўся з Прастытуткай і захварэў на пранцы.

Раніцай Жартаўнік пайшоў у аптэку, дзе назапасіў кандомаў.

З таго часу ён пачаў спаць, заправіўшы чэлес у кандом.

З-за гэтага Жартаўнік захварэў на нетрыманне мачы, але не пакінуў хадзіць да жанчыны ветраных паводзінаў.

Аднойчы ў Прастытуткі Жартаўнік намаркітаваўся да непрытомнасці і заснуў. А сон быў такі: нібыта прыйшоў ён да Прастытуткі, а яна гаворыць:

— Нельга маркітавацца з поўным сікуновым пухіром. Вазьмі пад ложкам гаршчок і хуценька зрабі малую патрэбу.

Жартаўнік паслухаўся парады і нарабіў у ложак.

Прахапіўшыся, ён памяняў прасціны, зноўку намаркітаваўся да бяспамяцтва і заснуў. А сон быў другі: нібыта Прастытутка запрапанавала зрабіць у гаршчок, а Жартаўнік сказаў:

— Цяпер ні ты мяне не падманеш, ні я не падмануся, бо пайду на вуліцу і спраўлю патрэбы ў прыбіральні.

Жартаўнік аблегчыўся ў прыбіральні, толькі зноў забыў прачнуцца і адпаведна запаскудзіў ложак.

Пасля змены прасцін балбатлівая Прастытутка спыталася:

— Як цябе пакахаць?

— Моўчкі! — зазлаваў Жартаўнік і распачаў маркітаванне.

Яны намаркітаваліся да самазабыцця і заснулі.

На золку Жартаўнік спытаў у юрлівай Прастытуткі:

— Што зробім спачатку: паснедаем ці?..

— Што заўгодна, дарагі, — адказала яна і соладка пазяхнула, — толькі сняданку няма.

Жартаўніку давялося паснедаць дома.

Падмацаваўшыся, Жартаўнік паклікаў Слугу і загадаў:

— Знайдзі мне для забаўкі дзвюх сакаўных трывцацігадовых кабетак!

— Добра, — адказаў той, — але як раптам не знайду, дык прывяду адну шасцідзесяцігадовую.

— Не трэба. — Жартаўнік махнуў рукою і пайшоў у жончыну спачывальню.

— У гэтую ноч я бачыла цябе ў сваім сне! — усклікнула тая, пабачыўшы мужа.

— Не можа быць! — здзівіўся Жартаўнік, — як раз усю гэтую ноч я прабыў у Прастытуткі.

— А як яна цяпер жыве? — асцярожна запыталася Жонка.

— Цяпер яна жыве добра, бо на мінулым тыдні пахавала Мужа.

Пасля размовы з Жонкаю Жартаўнік выправіўся разам з Суседам на шпацыр.

— Я з тваёй Жонкай маркітаваўся ў гэтую ноч, — паведаміў Сусед падчас шпацыру.

— Божа! — Жартаўнік ускінуў рукі да неба, але ўспомніў апошнюю размову з Богам, і рукі апусціліся. — Мне гэты занятак наканаваў злы лёс, а табе хто?

Сусед прамаўчаў.

Жартаўнік жа, заўважыўшы чорную курыцу, уголос зазначыў:

— У гэтай курыцы памёр певень.

Сусед узрадаваўся, што размова пацякла ў іншым накірунку, і ўсклікнуў:

— А вунь Кастрат размаўляе з Жанчынаю...

— Гэта ягоная Жонка? — запытаўся Жартаўнік.

— Кастрат не можа мець Жонкі, — паведаміў Сусед.

— Ясна, гэты Кастрат размаўляе з Дачкой...

Пасля гэтых слоў тэма Кастрата страціла для Жартаўніка цікавасць, яго захапіла тэма Сына-юнака.

— Гвалтаўнік зганьбіў у лазні майго Сына, — шэптам паведаміў Суседу Жартаўнік.

— І што далей?

— Я падаў скаргу ў суд і паклікаў у сведкі Масажыста. Усё рабілася законна, але Гвалтаўнік зрабіў заяву ў судзе: маўляў, такі дробны нячысцік, як Масажыст, не можа залічвацца ў праўдзівых сведкі. Тады я раз'юшыўся і закрычаў: «Каб ты, смярдзючы пацук, гвалціў майго Сына-юнака на вачах у Бога, я паклікаў бы ў сведкі Бога; але ты зладзейнічаў у лазні, і я паклікаў Масажыста».

— А з маім Сынам-юнаком здарылася іншая гісторыя, — распачаў Сусед. — Яго пакахалі дзве жанчыны: адна са смуродным дыханнем, а другая з такой самаю скураю. І калі адна з іх казала: «Пашалуй мяне!», а другая прапаноўвала: «Абдымі мяне!» — Сын уцякаў з крыкам: «Я не могу выбраць лепшае з найлепшага!»

— Не бядуй, — падбадзёрыў Суседа Жартаўнік. — У тваёй гісторыі выдатны канец, а ў маёй не... Пазаўчора ўночы мой Сын палез пад коўдру да сваёй Бабулі, маёй Маці. За гэта я збіў яго на горкі яблык. А ён, гад печаны, пакрыўдзіўся і сказаў: «Колькі разоў ты залазіў пад коўдру да маёй Маці, і я цябе ні разу не папракнуў; а варты мне было паспрабаваць залезіці да тваёй, як ты пачаў біцца».

Пакуль Жартаўнік і Сусед шпацыравалі па вуліцах роднага мястэчка Філагелос, Жартаўнікова Жонка адчула прыцягненне да прыгожага і дужага Слугі. Схаваўшы твар пад маскаю, яна пачала флірт. Слуга не разгубіўся і залез да яе пад спадніцу...

Тым часам Сусед распавёў наступнью гісторыю пра Сына-юнака:

— Аднойчы праз замочную шчыліну я ўбачыў, як да майго Сына прыйшлі дзве старыя шасцідзесяцігадовыя жанчыны. Сын сказаў ім: «Пакуль з адной я буду маркітавацца, другая можа выпіць віна». Віно было сапраўды добрае і, вядома, бацькава.

Але старыя юрлівяя стварэнні закрычалі ў адзін голас: «Я не хачу віна!»

На гэты момант Жартаўнік з Суседам праходзілі паўз лазню. Жартаўнік, пабачыўшы праз адчыненае акно, як Масажыст расцірае алеем Прастыгутку, сказаў:

— Калі ты, Масажыст, так клапоцішся пра вонкавае ablічча Прастыгуткі, дык, глядзі, не парушёй сярэдзіну.

І тут да акна падбег Вырадак, які звярнуўся да Прастыгуткі:

— Я так марыў пабачыць цябе аголенай!

На гэта быў адказ:

— А я хацела, каб ты, Вырадак, аслеп.

Пасля гэткіх зняважлівых слоў Масажыст шчыльна зачыніў акно і зашмаргнуў фіранкі.

А Жартаўнік з Суседам пасмяяліся з Вырадка і пайшлі ў карчму, дзе нажлукціліся гарэлкі.

Вярнуўшыся дамоў, Жартаўнік спаткаў Слугу, які належным чынам усміхнуўся і прашаптаў:

— Сышоўся я тут на маркітаванне з адной Маскаю, а пад спадніцай у яе знайшлася вашая Жонка.

— Як у казцы, — уздыхнуў Жартаўнік, — знайшоў тое, чаго не шукаў.

Са спачывальні выйшла Жартаўнікова Жонка.

— Чаму ты мяне не любіш? — смуродлівым пасля п'янкі ротам запытаўся Жартаўнік.

— Таму што ты мяне любіш! — адказала яна.

Жартаўнік пайшоў у ложак.

Уночы яму зрабілася кепска з сэрцам.

Жартаўнікова Жонка сказала:

— Калі з табою здарыцца непапраўнае, я таксама жыць не буду. Я задаўлюся!

— Зрабі гэта зараз, — прашаптая ледзь жывы Жартаўнік.

На золку Жонка памерла.

Жартаўнік вырашыў не закопваць і не паліць жончынага цела, а аддаць нябожчыцу Бальзаміроўшчыку.

Праз пэўны час Жартаўнік запатрабаваў вярнуць яму жончына цела.

У Бальзаміроўшчыку было шмат замоваў і, адпаведна, нябожчыкаў. Таму ён даручыў пошуку патрэбнага цела свайму памочніку Вырадку.

— А ці не было ў вашай Жонкі асаблівай прыкметы? — спытаў Вырадак.

— Была, — адказаў Жартаўнік, — мая Жонка ўвесь час кашляла.

Атрымаўшы забальзамаванае цела і змясціўшы яго ў сямейнай капліцы на філагелоскіх могілках, Жартаўнік зарганізаваў шыкоўныя хаўтуры.

Выпадковы Чалавек, які праходзіў паўз застаўлены сталамі двор, спытаў у Жартаўніка:

— Хто ж гэта знайшоў супакаенне?

— Гэта я нарэшце, пасля Жончынага скону, займеў супакаенне, — зусім спакойна паведаміў Жартаўнік.

12.11.1994

15 — Спадарожніца

Мужчына зайшоў у двухмясцовае купэ.

За столікам, каля акна, сядзела Спадарожніца.

— Добры вечар, шаноўная, — далікатна прывітаўся мужчына, але голасу Спадарожніцы не пачуў.

Яна адлучана, нібыта ў наркатычным трансе, пазірала на асветленую неонам перонную талакнечу.

Мужчына палічыў за лепшае сысці ў тамбур і выпаліць запар, але праз муштук, ажно тры цыгарэты.

Тым часам цягнік выехаў з горада і ў лясной цямрэчы набраў крэйсерскую хуткасць.

Калі мужчына вярнуўся ў купэ, Спадарожніца заставалася ў тым самым безуважным стане і неадрыўна глядзела ў чорную шыбу.

Мужчына скінуў чаравікі і, бліснуўшы белымі шкарпэткамі, ускочыў на верхнюю паліцу.

Спадарожніца дастала з валікі папяровую сурвэту і выцерла вішнёвую памаду з поўных вуснаў.

Мужчына паспрабаваў быў чытаць газету «Свабода», але галаву запоўнілі гуллівыя думкі пра жанчыну. «Свабода» легла на сятчатую палічку.

Жанчына пачала акуратна адлепліваць доўгія накладныя веі.

Мужчынская кроў адлілася ад скроняў і прыцякла ў міжножжа. Вагон пагойдваўся, колы памяркоўна грукаталі, цягнік працінаў цемру.

Мужчына стаўся, напружыўся, напяўся...

Спадарожніца зняла парык, сцягнула праз галаву швэдар, адшпіліла пратэз правай рукі і паклала яго на столік.

Мужчынская кроў адцякла ад паходіння і прылілася да сэрца. Ціск павялічыўся. Мужчына цяжка ўздыхнуў шырокая разяўленым ротам.

Спадарожніца запусціла жывую руку пад шаўковы станік, і побач з пратэзам легла пластыкавая, каламутна-бялёсая, нібыта выплаўленая з густога мужчынскага насення, гладкая цыцка.

Мужчына ўшчыкнуў сябе за сцягно, але муляж не знік.

Спадарожніца завярнула спадніцу і аддзяліла ад нагі кавалак сцягна, калена, лытку і ступак у каштанаўым чаравіку.

«Дзякую Богу, што нагу на стол не паклала!» — падумаў Мужчына.

Працэс распранання і разбірання працягваўся: у адну складаную пластыковую шклянку леглі штучныя іклы, а ў другую апусцілася блакітнае вока.

Нарэшце, тое невялікае, што засталося ад Спадарожніцы, загарнулася ў прасціну, сціхла і супакоілася.

Мужчына абмацаў сваё таемнае месца, дзе не-каі паўставаў чэлес, і горача зашаптаў:

— У мяне выдатны бельгійскі вібратарап, ён лепшы за сапраўдны мужчынскі орган. Ніводная з маіх шматлікіх сябровак не выказала нават ценю незадаволенасці. Мой вібратарап упырсквае ў якасці спермы цёплую саланаватую ваду...

Больш за гадзіну Мужчына спрабаваў бельгійскім вібраторам спакусіць Спадарожніцу, але марна.

Перад сном яна заўсёды здымает слыхавы аппарат.

13.12.1994

16 — Попік

У Попіковых жылах цякла нярусская кроў. Ён пेражываў, хаця ў пашпарце стаяла даволі праваслаўная нацыянальнасць — беларус.

«Але ж не рускі, — сумневы тачылі Попіку душу. — Не вялікі і не абраны. Так, драбяза, смецце, адным словам. І ўсё ж любімы, блізкі, родны! Але ж меншы, драбнейшы, другасны. І чаму беларус? Быў бы рускі, і не было б праблемаў. Ці тое толькі здаецца? Праблемы ж і ў рускага ёсць».

Попік чакаў гасцей, набліжаўся запознены праваслаўны Новы год, і ён збіраў на стол пачостку.

«Чарачкі, талерачкі, ножычки, відэльцы, келіхі і сурвэтачкі, сурвэткі, сурвэтулечкі. — Попік прытанцоўваў вакол святочнага стала. — Вінегрэт — гэта добра з гарэлкаю. Вінаград пойдзе з добрым віном...»

Тым часам у варэльні завіхалася Попіка жонка, звычайная руская жанчына з круглым тварам і носам-бульбінай. Яна засоўвала ў духоўку пірог з курынымі трыбуhamі — так званую няню.

«Ці прапячэцца няння? Ці не затоўста наклада бульбяное пюрэ? Бульбяны пірог — заўсёды загадка. Пррапячэцца? Не пррапячэцца? Галоўнае, што мы пррапякліся, што саспелі і вярнуліся ва ўлонне нашай царквы. Хоць апірышча знайшлося, і Попік мой — дупік мой — уладкаваўся ў епархію друксакратаром. Гэта, як ні круці, галоўная падзея ў мінульым годзе. Не забыць бы за сталом сказать што-небудзь у гонар праваслаўя... У, чорт кульгавы лысы!»

Запалка апякла пальцы.

Духоўка ўздыхнула і загула. А Попік скончыў сервіраванне і ўладкаваўся адпачыць на галандской канапе.

Попіка жонка праз тоўстае шкло палюбавала-ся на няню, што займала пачэснае месца на блакітной блясе, скінула фартух, апаласнула рукі і, зышоўшы ў залу, прысела да мужа на канапу.

— Стол накрыты, — даў спраўаздачу рэдкабароды Попік і заплюшчыў ялейныя вочки.

— А ты лысееш, — стомленая інтанацыя надала жончыным словам безапеляцыйнасці.

«Лысею, старэю, марнею. — Попік маўчаў і не адплюшчваў вачэй. — Не маладзею... Толькі ўсё адно на 9,5 гадоў нарадзіўся пазней за некаторых рускіх бульбаносак. І не гавару гэтага на свята, а мог бы. Вакол кожнага рускага стаяць 80 % ворагаў, і гэта ворагі з афіцыйнай статыстыкі. А колькі іх на самай справе? 101 %?»

Попік пагладзіў свой светлы чубок.

Званок заспеў сям'ю на брунатнай канапе.

— Заходзьце, калі ласка, мае дарагія, — гасцінна запрасіла гаспадыня губатага госця і ягоную шыракаротую жонку.

Попік зняў са сцяны паляйунічую дубальтоўку, патрос у паветры і наставіў рулю на гасцей:

— Узбройваюся! Адны ўзбагачаюцца, другія ўзбройваюцца...

— Ухваляю! — госць паправіў грабенъчыкам наплоеных брыялінам касмылі.

— Чэчэнцы ўзбройваюцца, таджыкі ўзбройваюцца, татары ўзбройваюцца... А чаму мы — рускія — не павінны тримаць у доме зброю? — Попік працягнуў мілітарысцкую тэму і пасля першай чаркі. Асаблівы націск рабіўся на злучэнне «мы — рускія», хоць у пакоі прысутнічала толькі адна руская жанчына, госці ж належалі да габрэйскай нацыі.

— Правільна, дубальтоўка нікому не зашкодзіць, — падтрымаў ідэю ўзбраення прадстаўнік старажытнага народа і ablizaў ліловым языком блакітнае падбароддзе. — Мусульмане наважыліся ў трэцім тысячагоддзі кіраваць светам, а гэтага варварства дапускаць нельга. Я не жыдоўскі артадокс і вышэй за ўсе рэлігіі стаўлю рускую праваслаўную царкву, але ісламісты — ворагі цывілізацыі. Дарэчы, я з жонкаю нядайна пахрысціўся. І ўсё дзякуючы вам, шаноўныя гаспадары.

Гаспадыня манерна заўсміхалася.

«Габрэй, жыд, юда ліслівы, — у думках зласліўнічаў Попік. — Ну чаму даброты так няроўна нахрайваюцца, наразаюцца, накрышваюцца? Чаму габрэй абранны Богам народ? Чаму ён пазначыў любою іх — насатых, губатых, лупатых і пархатых? А славян зусім не зауважыў. Ці быў на Галгофе хоць адзін славянін? Чаму адным усё, а другім — нічога?»

— Няня згарэла! — закрычала гаспадыня і шуснула з-за стала ў варэльню, адкуль пацягнула гарэлай бульбаю.

На дапамогу кінулася і астатнія баліявалышчыкі.

Пад вохі і ахі інцыдэнт пагасіўся. На сярэдзіну стала паставілі авальнае блюда з няняю. У келіхі і чаркі наліліся хмельныя напоі. А румянай і крышку ўзбударажаная гаспадыня сказала наступнае:

— У святочную навагодню ночь я ўздымаю келіх за майго мужа. Я люблю яго не адзін год, але апошнім часам ён па-сапраўднаму здзівіў мяне сваёй шчырай адданасцю царкве. І я вельмі хачу, каб у наступным годзе ягоная самаахвярнасць была зауважаная і ён заслужана атрымаў большую пасаду.

— За цябе, мой любы!

Келіхі гучна чокнуліся.

Попік пачырванеў і наклаў сабе два вялікія скрылі падгарэлае няні.

— А мы расу пашылі, — Попікава жонка паставіла пусты келіх на льняны абрус. — Схадзі, на дзень расу.

— Не ўяўляю яго ў расе, — шчыра выказалася габрэйка і ўкінула курыны пупок у свой шырозны рот.

— Не варта нікуды хадзіць. — Мужчынскую салідарнасць праявіў сумнавокі габрэй, яму было няёмка глядзець на чырвонага гаспадара.

Пачырванеўшы, Попік стаў падобны да маладога Леніна.

— Другім разам, — заслібізаваў ён. — Лепей расскажу вам пра Д'ябла, пра пякельнае чарноцце Люцыпара, пра Сатану. Думаеце, раса шылася дзеля кар'еры, дзеля цёплага месцейка? Маўляў, хрысціяне з усяго свету будуць слаць у Беларусь гуманітарную дапамогу, а я, апрануўшы расу, пачнун крупы з кумпякамі пад прыпол хаваць. Зусім не так. Я ў царкве апініўся па загаду сэрца, пасля Божага знака. А вестка з нябёсаў была наступная... Неяк пад вясну, напрыканцы лютага, зайшоў да мяне Сусед па лесвічнай пляцоўцы, як з ліфта выходзіш — дзвёры леваруч. Але гэта неістотна. Сутнасць у су-

седавай споведзі. Ён тады папрасіў паўшклянкі гарэлкі, каб апахмяліцца, і распавёў пра Люцыпара. Сусед сказаў: «Цёмны Князь заяўляеца штоночы. Ён прыходзіць і душыць мяне. Люцыпар выстаўляе са сціснутых пудовых кулакоў даўжэзныя ўказальнікі і сярэднія пальцы і пачынае ўціскаць імі ў горла мой кадык. Я задыхаюся, задыхаюся і прахопліваюся, але Люцыпар усё адно стаіць нада мною, ажно пакуль не перахрышчуся!»

Попік ускінуў падбароддзе і прадэманстраваў акт душэння.

— А чаму ён прыходзіў да цябе? — у вачах у госці іскрыўся недавер.

— Не да мяне, а да суседа.

— Я не пра Д'ябла. Чаму Сусед прыйшоў?

— Дык гэта і быў Божы знак! — Попік ганарліва паглядзеў на прысутных. — Гэта і пазначыла тое, што я гатовы да чужой споведзі і магу адпускаць грахі. Да таго ж я і сам спытаўся ў Суседа, а чаму ён прыйшоў у мой дом. А той сказаў, што аднойчы, прахапіўшыся пад раніцу, пачуў голас: «Ідзі да Аляксандра, раскажы яму пра Люцыпара. Ён выслушае, памоліца і дапаможа».

Вось ён і апынуўся ў нашай варэльні са сваім аповедам пра Сатану. Я, шчыра прызнаюся, вельмі не люблю і баюся Д'ябла. Таму прыдбаў дубальтоўку. І малися я з того дня штовечар і штораніцы. Сусед сказаў, што яму лягчэй, і Князь Цемеры болей не наведваеца ў снах. Дарэчы, Сусед наш напярэдадні Раства пахрысціўся і зрабіў вялікі падарунак царкве. Толькі я папрашу: нікому ніколі ні паўслова пра д'яблавы наведванні. Сусед страшэнна крыўдівы.

— А Люцыпар таксама абражаетца? — шыракотая габрэйка напоўніла келіхі і чаркі.

— Яшчэ больш абразлівы за нашага Суседа, — запэўніла Попіка жонка.

Попік кульнуў у сябе чарку і заперажываў: «І на-

што пра Суседа расказваў? Які чорт за язык цягнуў? Дарэмна адкрыўся. Праўду трэба хаваць як найглыбей. А я ўзяў і выклала запавет чужым людзям, ды яшчэ і габрэям. Яны ж не паверылі. А разнесці разнясуць па ўсім Мінску. І смяяцца будуць з маёй веры, з маёй наіўнасці, з маёй нярускасці... Што рабіць?»

Раптам Попікавы перажыванні спыніў жончын сполах:

— Любы, ты зусім зялёны! Табе кепска?

— Кепска? Ды я паміраю, — прамармытаў Попік і, узніяўшыся з-за стала, патупаў у прыбіральню.

У яго скапіла жывот і панесла страйнік.

На унітазе Попік праседзеў больш за гадзіну.

Госці сыні.

Жонка прыбрала з навагодняга стала і, памыўшы посуд, легла адпачываць.

Попік прыняў контрастны душ і таксама лёг, але яму не спалася, розум займалі стракатыя думкі: «Трэба змагацца з Князем Цемры. І перш-наперш з ягонымі служкамі. Хоць бы кнігі ва ўласным доме перагледзець... Колькі літаратараў крэмзала пад дыктоўку Цёмнага Князя? Процыма! І што асабліва крыўдна, рускіх. А беларускія пісьменнікі ўсе чыста Бога не любілі. Заўтра ж з раніцы ўсе кнігі іншаверцаў у смецце правод пушчу!»

З багахульнымі думкамі Попік і заснуй, але не назаўсёды.

Раніцай у Попікаву кватэру прыцёгся Сусед з чарговай споведдзю пра Люцыпаравы кіпцюры. Толькі змучаны жыватом Попік не стаў слухаць Суседа і не наліў яму паўшклянкі гарэлкі на пахмелку. Той маліў, але Попік стаяў на сваім. Сусед пакрыўдзіўся, азліўся, скапіў са сцяны дубальтоўку і стрэліў у здзіўлены Попікаў тварык.

Кнігі беларускіх і рускіх пісьменнікаў засталіся на паліцах.

15.12.1994

17 — Спаронніца

Яна зноў, не хочучы таго, панесла. Мужа не было. Жыла яна дваццаты год у інтэрнаце, таму ні пра якое дзіця і думак не магло быць. А тут, як снег у верасні, — цяжарнасць.

І было вырашана неадкладна рабіць спарон.

Давялося пайсці да ветлівага знаёмага лекара, які таемна кахаў яе без прызнанняў і назалянняў. Ён лічыў, што, адкрыўши хоць раз сваю душу Спаронніцы, дасягне адно таго, што тая болей не прыйдзе. А так патаемныя памкненні і жаданні задавальняюцца праз садызм, і хай сабе, бо садызм складае аснову ўсёй хірургічнай практикі. Жахлівы Джэк-трыбушыльнік меў пасаду галоўнага хірурга англійскай каралевы, пра гэта не варта забываць.

Папіўшы са Спаронніцаю гарбаты, лекар прызначыў дзень аперацыі. Жанчына выйшла са спа-ранарні з пачуццём гнятлівае трывогі.

Па дамоўленасці з лекарам спарон рабіўся пад агульным наркозам.

Спаронніца напружана спала ў гінекалагічным крэсле, а ўрач сумленна выскрабаў з похвы тое, што магло б вырасці ў чалавека. Старанная медсястра дапамагала яму.

За акном аперацыйной свяціўся цёплы вераснёўскі вечар. Таму акно было шырока адчыненае, хоць правілы і забараняюць адчыніць дзвёры і вокны падчас аперацыі. Толькі ні ўрач, ні медсястра не лічылі спарон за сур'ёznую справу. Таму ніхто і слова не сказаў на прыбіральшчыцу, калі тая адчыніла акно. Хто ж будзе абурацца на свежы ветрык, які крышку астудзіць задушлівую аперацыйную.

Спаронніца бачыла жахлівы сон... Нібыта яна ўзлезла на высозную вежу з негабляваных рэек. Далёка ўнізе засталася каменная пустэльня, спрэс

засланая клубкамі змяюк, гэтых татуіраваных кішак. І раптам вежа пачала хіліцца-хіліцца, жанчына паляцела ўніз, на камяні, на змяінае сычэнне. Душа сціснулася ў грудзях і... пакінула цела Спаронніцы.

Душа выйшла з раскіданага на гінекалагічным крэсле змучанага хірургам цела. Яна ўспыла да столі і пачала назіраць за падзеяй. Відовішча акрываўленай похвы, над якой навісалі лекаравы рукі ў слізкіх пальчатках, уражвала. Душа Спаронніцы пабачыла згусткі таго, што не стала чалавекам. Яно ляжала ў белым эмаліраваным тазе, запэцканным крапкамі і рагамі крыві. Ад усяго ўбачанага работася прыкра, горка, гідка, млюсна, балюча і невыносна.

Душа Спаронніцы ціхен'ка выплыла праз акно ў вераснёвую цеплыню і паляцела па-над залацістымі і рудымі клёнамі ў бок кінатэатра «Мір», адтуль — на пляц і далей, над трамвайным дротам, да афіцэрскіх могілак, дзе панавала ціша.

Магілы невядомых салдат хаваліся пад бурштынавай таполевай лістотаю.

Душа Спаронніцы хацела ціхен'ка палунаць над помнікамі, каплічкамі і залатымі царкоўнымі крыжамі, але, пачу́шы далёкае благанне пакінутага цела, выправілася назад. Яна вярнулася да шарай трохпавярховай спаранарні, узнілася над кляновымі шатамі і падляцела да аперацыйнай. Толькі марна. Дубальтовае акно зачынілі, і за ім лекар біў Спаронніцу па щоках. Пераляканая прыбіральшчыца стаяла ў кутку і прыціскала да чэрава эмаліраваны таз з рэшткамі растрывашага зародка.

Душа паспрабавала прыйсці праз акно, але не змагла. Яе кроплепадобны абрыс змяніўся на сферычны і распластаўся па шкле тонкім каламутным кругам. Давялося адступіцца і, счакаўшы імгненне, паймаць з неверагоднай хуткасцю да

ўваходных дзвярэй спаранарні, якія, дзякую Богу і цёпламу вечару, былі наросцеж. Душа пралацела вестыбыоль і з лёгкай проймаю ўзнялася на трэці паверх, дзе, каля ўвахода ў аперацыйную, успатнелая медсястра каціла грувасткі апарат. Той самы, якім абуджаюць ледзь жывое цела ўдарамі электрычнага току.

Першы ўдар так таргануў і скурчыў Спаронніцу, што душа ў нямым пераляку затрымцела пад столлю.

Толькі пасля сёмага ўдару душа пераадолела жах і вярнулася ў цела, ад чаго Спаронніца скалнулася і закрычала. Яна скавытала гучна, працягла, не расплюшчыўшы вачэй. Паступова выццё перарасло ў галашэнне па ўсіх памерлых немаўлятках. Слёзы праступілі з-пад заплюшчаных павекаў.

Спрактыкаваны, абвыклы да ўсяго хіруг сцягнуў гумовыя пальчаткі і сказаў да стомленай медсястры:

— Не трэба грэбаваць сродкамі кантрацэпцыі, асабліва кандомам.

14.01.1995

18 — Чарапашнік

Пасля зімовай спячкі Чарапашнік прыўзняў над падушкай лабатую галаву і прынюхаўся. У хаце пахла пылам і попелам. Чарапашніку захацелася есці, але апетытнага водару харчоў ён не ўчуў.

На вуліцы толькі-толькі пачынала днечь, і ў хаце вісела шэрае сутонне.

Чарапашнік устаў і прапляскаў босымі падэшвамі па земляным току ў сенцы і далей на двор, да калодзежа. Піў ён прагна, імкнуўся наталіць не толькі смагу, але і голад. Тонкія вадзяніны змейкі струменіліся па няголеным падбароддзі, абапал кадыка, уніз, пад кашулю. Спустошыўшы паўлітровую алюмініевую конаўку, ён начапіў яе на загна-

ны ў калодзежную стрэшку цвік. Жалезны скрыгат канчаткова прагнай сон.

Павесіўшы нагавіцы і кашулю на штыкетнік, Чарапашнік доўга з асалодаю плёхаўся пад рукамынікам, змываў паўгадовае здранцвенне. Абцёршы клубы і торс ручніком, ён дастаў з кішэні сваіх шырачэзных нагавіц грабеньчык і старанна расчасаў русыя кудзеры.

Усталы сонца, надышоў час палявання на земнаводных, пачаўся чарапашнікаў паўгадавы дзень.

Даўжэзным паўметровым ключом ён прысунуў засаўку на дзвярах сваёй хаты і, схаваўшы ключ за рукамынікам, пашыбаваў праз вёску. Суседзі не любілі галавастага Чарапашніка, але «дзень добры» давалі спраўна.

Пакінуўшы за плячыма высозны, аб'едзены вятрамі, прыдарожны крыж, ён выйшаў да вялізного, парослага мохам каменя. Малітва гучала нядоўга. Чарапашнік сціпла папрасіў у валуна дапамогі на першы час, каб паспрыяў упаляваць на сняданак пару-тройку балотных паўзуноў. Валун маўчаў. Чарапашнік паазіраўся і, не згледзеўшы нічога падазронага, адзінаццаць разоў плюнуў на абамшэлы камень. Не чакаючи адказу, ён пашыбаваў па вузенькай сцежцы, што светлым пасам перахоплівала лог. Перайшоўшы рэчку, Чарапашнік рушыў уздоўж берага. Ішоў ён шпарка і лёгка, а таму хутка дабраўся да старой, зацягнутай салатнай раскаю завоіны. Пад туркатанне дробных жабак Чарапашнік скінуў абутак, падкасаў калашыны і палез у гнілую ваду. З-пад мулу на паверхню ўсплывалі смуродлівия бурбалкі. Пралезшы каля аеравага зарасніку да пачварнага карча, ён выцягнуў з-пад слізкіх карэнняў алюмініевы бітончык з зашрубаванай накрыўкай і метровы трывзубец, зроблены з лыжной палкі ды сталёвага відэльца.

На беразе Чарапашнік спрытна паабтрасаў з валасатых лытак наліпную раску. Не абуваючыся, ён вярнуўся да крынічнай рэчкі, дзе скінуў на гавіцы, выцягнуў пас і падперазаў голы жывот, папярэдне начапіўши на скураны пас пачарнелы бітончык. Завязаўши кашулю высока на грудзях, Чарапашнік спусціўся па пясчаным адхоне да вады. Пасвечаючы бляюткімі клубамі, ён апусціўся ў сцюдзённую плынь. Вада была неглыбокая, і Чарапашнік хутка дабрыў да тоўстай нахіленай вярбы, за якой з рэчкаю злівалася невялікая ручайна. Сунучыся па вузкім, але глыбакаватым раўчуку, Чарапашнік трапіў на балота.

Ручайна скончылася раптоўна, схавалася пад дзёран. Чапляючыся за алешины, Чарапашнік заўзіў на ненадзейны дзёран, якім зарасло вялікае багністое возера. Дзёран дыхаў, уздрыгваў і торгаўся, нібыта скура на спіне ў велізарнага патры-вожанага цмока.

Чарапашнік папоўз паміж танклявымі бярозкамі ў бок нізкага чэзлага ляска. Там, пры ляску, на купінах гнездаваліся чарапахі.

Першую ён прыкмеціў у алейных лісціках бруслінічніку. Чарапаха грэла чорны парэпаны панцыр на сонцы, далёка высунуўши лапкі, хвост і змяіна-пысую галаву на танюткай шыйцы. У гэтую змаршчакаватую шыю і пацэліў трывубцам Чарапашнік. Трываубец узняў паўзуна ў паветра і прынёс на далонь Чарапашніку, які прагна абнюхаў здабычу і схаваў яе ў бітончык.

Поўзаючы між купінамі, Чарапашнік лёгка набіў паўзунамі пяцілітровы бітончык пад самую на-крышку. Напаляваўшыся на сваіх улюбёных земна-водных, Чарапашнік вярнуўся на рэчку да тоўстай старой вярбы, пад якой доўгата куляўся ў крынічных вірах, змываў палівальню стому.

Таксама на беразе ён расклай вогнішча і зварыў чарапахавую юшку, якую піў проста з бітончыка.

Панцыры Чарапашнік раздзіраў рукамі і чыста вы-
ядаў варанае мяса разам са скурай, са страўнікам, з
нястраўленай травою, з гноем, з вантробамі, з хра-
бусткім хрыбетнікам, з чарапнымі костачкамі, з
вочкамі, з раздвоеным языком і разам з вострымі
лакавымі кіпцюрамі.

Нахарчаваўшыся, Чарапашнік ляжаў каля
вогнішча, нюхаў дым і глядзеў у пустое зорнае не-
ба. Ён думаў, што спаць не захочацца ажно да пры-
маразкаў.

01.02.1995

19 — Рэпетытарка

Рэпетытарка макнула касметычны пэндзлік
у залатую фарбу, нахілілася да люстэрка і намаля-
вала іскрыстыя колцы вакол вачэй і вуснай.

— Пасуе мне маска? — размаляваны твар па-
вярнуўся да трывнаццацігадовага вучня.

— Вельмі пасуе. — Хлапечыя шчокі паружавелі.

— Давай і табе намалюю на лобе залатое колца.

— Мужчыны не фарбуюць твараў, — адхіснуўся
ад бліскучага пэндзля вучань.

— Прабачце, я зусім запамятавала пра вашу
мужчынскасць. Мужчыны не расфарбоўваюць
твараў? Няўжо? А баевікі ў Ічкерыі не робяць на
тварах маскаўальных плямін? А найміты не чар-
няць свае пысы, каб не свяціліся ў цемрадзі?
А блазны?

Вучань маўчай.

— Не хочаш, як хочаш. Я атрымліваю грошы
не за тое, каб размелёўваць твой лоб, а за тое, каб
за лобам былі веды... Ты зрабіў практыкаванне?

— Так. — Хлопец паклаў на трумо вяла-ружовы
сшытак.

Чырвоны аловак шпарка заскакаў па радках.
Фіялетавае практыкаванне застракацела вы-
праўленнямі.

— Цяпер мне будзе сорамна браць грошы ў тваёй маці. З кожным урокам ты горай і горай выконваеш практыкаванні. Нібыта я не вучу, а, наадварот, развучаю. Ты ходзіш у сёмы клас, а пішаши горш за вясковага другакласніка. І што рабіць? І што казаць тваёй маці?

Вочы Рэпетытаркі пазіралі на вучня з залатых кругоў.

— Сёння ў мяне дзень нараджэння. Мне трыццаць. Свята. Прыйдуць госці. Я павінна мець добры, вясёлы, іскрысты настрой. А ты ўсё псуеш: прыходзіш з брудным сышткам, у якім на бруднай старонцы напісана практыкаванне, поўнае брудных памылак. Ты што, так і не змог выучыць, дзе пішацца мяккі знак? Гэта ты знарок зрабіў мне падарунак? — Рэпетытарка падміргнула люстэрку.

— Я не ведаў пра дзень нараджэння. — Хлапечы голас затрымцеў.

— Не веру. Я ўпэўнена — ты знарок кепска напісаў практыкаванне. Знарок выканаш яго на двойку, і нават не на двойку, а на адзінку, на кол. І я пастаўлю табе вялікі чырвоны кол. Я накрэслю ў ружовенъкім сыштаку велізарны кол, чырвоную палку, крывавае бервяно. І ты пакажаш зароблене мame. Каб ведала, які ў яе кепскі сын. Яна плаціць за навучанне, я гадзінамі вытлумачваю правілы і выключэнні, а ён слова «песьціцца» піша без мяккага знака, ён лянуецца выканаць просценъкае заданне. Гэта абраза, гэта знявага, гэта нахабства, лайдацтва, ідыятызм... І табе не сорамна? І што скажа маці, пабачыўши чырвоную палку? Як думаеш? І не маўчи. І не хавай вачэй. І не чырваней, як рак. Ты скажы, што зробіць твая маці, калі на яе вочы патрапіць чырвоны кол? Адказвай...

— Раззлуецца, — ледзь выціснуў вучань.

— Раззлуецца, і ўсё? — залатая луска зацерушылася з веяў. Рэпетытарка ўзмахнула рукамі, за-

лаціста бліснулі наманікюраныя пазногці, і растапыраныя пальцы прагна ахрапілі голыя калені.

— Можа ўзяць пас і адлупцаваць...

— Дық, можа, мне высекчы цябе? Калі заплачана за навуку, дык і лупцоўка, пэўна ж, уваходзіць у навучальны працэс.

Вучань маўчаў.

— Зараз вазьму пас і адлупцую за нелюбоў да граматыкі. У мяне няма мужчынскага паса, таму давядзеца пасекчы тваю мужчынскую дупу жаночым раменъчыкам. — Рэпетытарка выцягнула са скураной спадніцы руды танюткі пас.

— Бачыш, які цудоўны жоўценькі пас? Ён навучыць расстаўляць мяkkія знакі... Распранайся і кладзіся на канапу.

Хлопец заплакаў, ягоны тварык скрывіўся, сашчыльна заплюшчаных вачэй пырснулі слёзы.

— Не трэба румзаць. Ты ж мужчына. А мужчыны не румзаюць і не размалёўваюць твар залатой фарбаю. Мужчыны цвёрда трываюць боль. Распранайся.

Вучань выцерабіўся з пінжака і стаіўся ў чаканні.

— Павесь на крэсла, павесь на спінку, акуратна павесь... Усяму трэба вучыць, як з дзікага лесу прыехаў.

Хлопец зняў кашулю, яна гэтаксама павісла на спінцы крэсла, на яе легла саколка, якую накрылі нагавіцы. Шкарпэткі вучань схаваў пад крэсла.

І раптам вучань сціснуў кулакі, прысеў на кукішкі і ціхенъка па-кацінаму завішчаў.

Рэпетытарка секанула пасам паветра над хлапчай спінаю.

— Ідзі ў варэльню і налі з графіна шклянку гатаванай вады. А ў лазенцы абмый твар і прамый нос.

Вярнуўся хлопец амаль супакоены, толькі пурпурровае ззянне на шчоках выдавала блізкія слёзы.

Рэпетытарка намалявала на гарачых шчоках зала-
тыя колцы.

— Так лепиш. У мяне дзень нараджэння. І так
ты больш падобны да падарунка. А цяпер кла-
дзіся на канапу, кладзіся на жывот, каб мой ра-
меньчык змог навучыць тваё мяккае месца змяк-
чаць зычныя.

— Я болей не буду...

— Што ты болей не будзеш?

— Рабіць памылкі.

— Ты будзеш рабіць памылкі, бо абмыліцца
можа кожны, але пасля лупцоўкі ў тваіх практы-
каваннях стане значна меней недакладнасцей.
Спадзяюся, ты запомніш гэтую работу над па-
мылкамі. — Рэпетытарка джыганаула пасам па
аголеным хлапечым плечуку. — Скідай майткі і
кладзіся!

Вучань сцягнуў белыя з чырвонай паласою
майткі. Рэпетытарка пабачыла цемнаваты стручок
і зграбны мяшечак пад ім. Хлапечая рука накрыла
мужчынскае месца. Рэпетытарка падштурхнула
вучня да канапы. Той ускараскаўся на скураныя
падушкі і скурчыўся.

— Выпрастайся і прыбяры рукі, — загадна
кінула Рэпетытарка.

Хлапечая пальцы сашчапіліся на патыліцы.
Рэпетытарка шырока размахнулася, і раменьчык
прайшоўся па малочных клубах, пакінуўшы
пяшчотна-ружовы пісяг, які імгненна наліўся
малінавасцю. Вучань пранізліва заскуголіў. Але
выццё і слёзы не перахапілі, не спынілі, не стры-
малі важкую руку Рэпетытаркі. Яна ўзлятала і
ўзлятала да столі, пакуль пругкі пас не спаласа-
ваў хлапечую дупу ўшчэнт. Вучань плакаў, ікаў і
калаціўся.

— На сёння ўсё! Ідзі папі вады.

Гэтым разам вада не дапамагла, вучань вяр-
нуўся, плачучы.

— Ну што ты енчыш? — пацікавілася чулая Рэпетытарка, зацягваючы раменъчык у спадніцу. — Трэба вучыць правілы. Асабліва трэба вучыць правілы пра напісанне мяккага знака. Бо гэты знак — сымболъ незалежнасці нашай дзяржавы. Сапраўдны беларус павінен ведаць і помніць усе правілы ўжывання мяккага знака. У ліцэі ты можаш выкарыстоўваць і сталінскую наркомаўскую граматыку, але сярод сваіх мусіш паслугоўвацца тарашкевіцай. Выхаванне патрыёта, барацьбіта за незалежнасць і веліч Бацькаўшчыны — вось мая найвышэйшая мэта. Выхаванне мужнага змагара, які са зброяю ў руках будзе адстойваць правы Беларусі — вось наш намер. Ні герб, ні сцяг, ні гімн, ні валюта, ні пашпарт не з'яўляюцца для беларуса найвышэйшай святынню. Мова — вось найбольшая каштоўнасць. Мова — важнейшая за дзяржайную мяжу, за найвышэйшую раду, за ўрад. Слова — вышэй за презідэнта і караля. Мова — гэта праява прыроды, праява духоўнага праз матэрыяльнае, праява Бога праз чалавека. І чалавечыя пакуты ў параўнанні з Боскімі — мізэрныя. І твой боль — нікчэмны. І хопіць плакаць. — Рэпетытарка пасадзіла хлопца на канапу побач з сабою. — Ну не плач, ну скажы мне, як цябе супакойвае мама? Яна гладзіць па галоўцы? Яна чэша за вушкам? Чэша? Яна гладзіць тваю шыйку. Ну скажы мне, яна цябе песціць?

— Песціць, — гэта было першае слова, вымаўленыя вучнем пасля пакарання.

— Вось і я цябе палащчу, папешчу, пагладжу па галоўцы, па кудзерах, па шыі. Я пагладжу, а ты супакоішся і не будзеш румзаць, не будзеш плакаць. Я палащчу твой жывоцік. Кладзіся на спинку, і я мякенька пагладжу пупок. І каленкі палащчу. І сцёгны папешчу. І табе стане прыемна. І табе будзе соладка, ціха і спакойна. Табе ўжо соладка. І твая палаочка абудзілася. Такая маленъкая акуратная

цёмная палачка ўстала. Твая мама бачыла, як устае твой чэлес? Яна бачыла?

— Бачыла, — прашаптаў сарамлівы вучань.

— Раскажы, дзе мама згледзела ўзбуджаны чэлес свайго любімага сына. Дзе яна пабачыла гэтую акуратненку палачку, твой калок. Дзе?

— У лагернай лазні. — Вучань саромеўся расплюшчыць вочы, і ягоны твар быў закрыты локцем.

— Расказвай пра лагер, пра лазню, пра маму... А я пагладжу, палашчу, пашкадую майго хлопчыка, майго мужчыну, майго прыгожага, паслухмянага, салодкага...

Рэпетытарка старанна агладжвала хлапече цела.

— Мама ўзяла ключ ад лагернай лазні... Мама прыехала да мяне ў зімовы лягер і сказала, што ў мяне брудная нячэсаная галава, нямытыя рукі, неабрэзаныя пазногі і трэба тэрмінова весці мяне ў лазню. І начальніца лагера выдала майё маме ключ ад лазні. І мы ўтраіх пайшлі мыцца... Не так... Мама прыехала адведаць мяне разам з сяброўкаю. Яны хацелі паходзіць па лесе на лыжах. Мама з сяброўкай прыехалі з лыжамі, але, убачыўши маю брудную галаву, мама адклала прагулянку і павяла мяне мыць. У лазні маміна сяброўка сказала, што я вялікі хлопец і ўсё пра ўсё разумею, а таму яна саромеецца распранацца. А мама хмыкнула... Ка-жа, вось яшчэ цнатлівіца-сарамлівіца знайшлася. Ён яшчэ дзіця. Паглядзі, у яго пад пупком яшчэ і поўсць не вырасла. І, каб падбадзёрыць сяброўку, хуценька распранулася дагала. Тая таксама паскідала апранахі. У яе былі вялікія грудзі, тоўстыя сцёгны, пукаты жывот і глыбокая ямка з круглым пупком. Ад пупка ўніз цягнуўся алейна-ружовы шнар, які хаваўся ў валасяным кусціку. Сяброўка зарагатала... Не... Я распрануўся дагала. І мая піся напялася, так, як зараз. Маміна тоўстая сяброўка заўважыла напруженую пісю і засмиялася... А мама абліла яе ледзянай вадой. Не так... Поў-

ная сяброўка зарагатала і паклікала маму і паказала пальцам на мой напружаны чэлес... Ну што я табе казала, ну што цяпер рабіць, ну хіба гэта не мужчына? Мама схапіла мяне за руку, завяла пад душ і пусціла халодную ваду. Струмені абдалі мяне лёдам, я выскачыў з-пад пякучых куслівых кропель. Піся зусім зкуксілася. А мама набрала таз халоднай вады і ablіла сяброўку. Тая завойкала на ўесь лагер. А потым зноў смяялася. Мы смяяліся і мыліся. Мой чэлес болей не напінаўся.

Вучань змоўк і расплюшчыў вочы.

Рэпетытарка сціснула ў пальцах пруткі гарачы стрыжань хлапечага чэлеса. На галоўцы выступіла густая кропля.

— А ты ведаеш, чаму напінаецца мужчынская піся?

— Ведаю.

— Скажы...

— Яна напінаецца... Піся... Яна... Напінаецца...

— Гавары, я хачу, каб ты сказаў, чаму пайстае мужчынскі чэлес. Ты ж кемлівы. Ты разумны хлопчык і ўсё ведаеш. Чаму ўстае твая піся? Давай гавары, не саромся...

— Мая піся... Не... Не так... Мой чэлес устае, каб увайсці...

— Правільна. Выдатна. Пяцёрка. Стаяўлю пяцёрку... А цяпер скажы... Куды павінен увайсці мужчынскі чэлес?

Хлопчык закаціў вочы пад лоб.

— У жаночую похву.

— Выдатна. Пяцёрка. — Рэпетытарка макнула пэндзлік у золата і расфарбавала хлапечы чэлес.

— А цяпер ты палашчыш мяне. Я цябе пагладзіла, папесціла, пашкадавала... Я пацалавала кожны куточак твойго цела, нават пяты, нават слёзку з чэлеса я злізну.

Рэпетытарка дакранулася языком да кропелькі. Паміж языком і чэлесам затрымцела павуцінка.

— Уставай. — Рэпетытарка скінула апранахі, і вялікае светлае аголенае цела наплыло на вучня.

Той ускочыў з канапы, на якой праз імгненне ўладкаваліся жаночыя вабноты. Адну нагу Рэпетытарка паставіла на падлогу, другую ўскінула на канапную спінку. Хлопец упершыню пабачыў жаночае патаемнае месца ў поўнай адкрытысці. Рэпетытарка развяла дагледжанымі пальцамі набрынялья губы похвы, паказваючы ружовую мацівасць улонні і вільготны грудок секеля.

— А цяпер палашчы маю маленёйку штучку, мой грудок, мой чэлес, мой секель. Павадзі па ім пальчыкам. Насліні пальчык і павадзі па секелі. А цяпер нахіліся і павадзі языком. Хутчэй вадзі языком. Вось так і вадзі. Толькі хутчэй, і яшчэ хутчэй, і языком. Я люблю, калі языком, калі секель лашчаць языком, я не люблю, калі чэлесам, асабліва вялікім. Я аддаюся языку, я аддаю перавагу языку... Думка нараджаецца ўроце, на самым кончыку языка. Філаглогія, мова, боская праява таксама нараджаецца ўроце. У жанчыны два раты. І адным яна нараджае будучынню. Жанчына раскрываецца і нараджае... І трэба яшчэ хутчэй языком па секелі... Секел-і-і-і...! Усё, хопіць, не трэба болей. Скончы, — залатапазногцевыя пальцы адштурхнулі хлапечую галаву ад распаленай, расхінутай похвы.

— Дзень нараджэння! Госці. Падарункі. Кветкі. — Рэпетытарка вярнулася з лазенкі. Яна расцірала абсыпаную кроплямі спіну махровым ручніком.

Калі Рэпетытарка надзявала белыя майткі, вучань заўважыў на іх рудую плямінку і пачырванеў.

— А ты што стаіш? Хуценька мыщца, хуценька пад душ. А то, крый Бог, так і панясеш да мамы залаты чэлес. А яшчэ вазьмі і памый пэндзлік. З мылам памый.

Рэпетытарка закаркавала флакон з залатой фарбай.

02.02.1995

20 — Збіральнік

Да Збіральніка завітаў Тэлевізійнік. Запарылася гарбата. Сябры ўладкаваліся ў фатэлях і размаўлялі.

— За дзвярыма — будучыня! Кампутары, касмічныя антэны. Сігнал можна прымати з любой крапкі Зямлі. А ты зачыніўся ў кабінеціку і думаць не думаеш пра наступны дзень.

— Чаму гэта не думаю, — Збіральнік смачна сербануў духмянай гарбаты. — Я пішу, займаюся літаратурай.

— Літаратура... — Паблажліва паўтарыў Тэлевізійнік. — Ну што такое літаратура сягоння? Служка, Папялушка пры тэлевізіі. Заяўкі, прамовы, дыялогі, сцэнары і даклады. Хто чытае кнігі? Колькасць кнігарняў толькі ў Мінску паменшылася ўдвая. Каму патрэбны грувасткі фаліянт, калі дастаткова ўкінуць маленечкую дыскету ў кампутар, каб на маніторы засвяціцца тэкст. Ты скажаш: папера, кардон, фарба, штапель. А я скажу: непатрэбныя сантыменты. Варта рэальна ўспрымаць рэчы. Тэлевізія збірае, гуртуе, канцэнтруе ўсе віды мастацтва, разам з літаратурай. І хай сабе не арганічна, а толькі сінтэтычна тэлевізія кампануе і насычае любімую народную цацку. Але ж напаўняе. Тэлевізар глядзяць, на яго рэагуюць, яго любяць, баяцца, паважаюць, слушаюць. А кніга? Адны ўспаміны пра былую веліч!

— А падручнікі?

— Гэта пакуль у школьніка няма персанальнага кампутара. А з'явіцца, і можна будзе развітацца з падручнікам; так аўтамабіль адсунуў на сметнік брычку. Прагрэс няспынны.

Ну вось выдаў ты 66 казак «Дамавікамерона», ходзіш па горадзе і раздорваеш даволі дарагія асобнікі. І што маеш у адказ? — Тэлевізійнік ўкінуў у рот цыгарэту.

Пухкі струмень дыму выплыў з бэзавых вуснаў Тэлевізійніка, узняўся да голай лямпачкі і распоўзся па кабінцы хісткім касмылямі.

— Адказ просты, я маю магчымасць павялічыць збор казак, паданняў, міфаў. Кнігі раздаюцца з патаемнай мэтаю: за атрыманы асобнік, хай сабе ў адным выпадку з адзінаццаці, але я пачую працяг сваёй кнігі.

Напрыклад, адзін барадаты Рэдактар пасля першай публікацыі «Дамавікоў» у часопісе «Літаратура-1» расказаў...

«Калі прыязджаю да жонкі з Мінска ў Наваполацк і доўга, не перапыняючыся, званю ў дзвёры, дык, пачуўшы «хто там?», ніzkім голасам кажу: «Я Дамавік. Усё, што ў гэтым доме ёсьць, належыць мне. Ты таксама належыш мне!» Жонка смяеца, зачыняе дзвёры і кажа: «Толькі не тут!» — «Тут!» — настойваю я, але ў перадпакоі мы ніколі не зайнімаліся сексам».

А пасля выходу васемнаццаці «Дамавікоў» пад назваю «Здані» ад знаёмага Плакатыста я прыняў у калекцыю Вагонніка...

«Вагоннік жыве на станцыі «Бальніца» ў загнаным у тупік старым вагончыку. Зрэдку, калі ў гуморы, Вагоннік дапамагае праваднікам здаваць шклатару і несці ў пральню клумкі з бруднай бялізнаю. Правадніцы любяць і шкадуюць Вагонніка. Прыкормліваюць яго «заечым» хлебам і зредку, пад настрой, даюць задаволіцца, як мужчыну».

А калі я падараў Плакатысту кнігу «Дамавікамерон», дык пачуў аповед пра Прымяральніка...

«Ён жыве ў ЦУМе, у секцыі жаночага адзення, за прымерачнай кабінкай. І калі жанчына здыме спадніцу, мяkkія далоні Прымяральніка кладуцца ёй на талію, спускаюцца пад калготкі, сцягваюць іх разам з плаўкамі, разводзяць клубы і дапамагаюць чэлесу ўвайсці ва ўлонне. У адрозненне

ад звычайных мужчынаў, Прымяральніку не трэба рабіць тры сотні штуршкоў. Насенне выходитзіць адразу, як толькі Прымяральнікаў чэлес дасягае задній сценкі ўлоння. Карацей, ён спускаў, як толькі засоўваў на максімальна магчымую глыбіню».

А гэта распавялі мне дзве сціплыя Музейніцы...

«Яны прыйшлі ў атэлье «Алёна», каб пашыць на лета шорцікі. Аформілася патрэбная дамова. Да Музейніц выйшаў Кравец, які кляёнчатай стужачкай пачаў здымамаць памеры. Ён старанна абмяраў клубы і сцёгны, нават прасіў шырокая расстаўляць ногі, каб вымяраць шырыню магчымага кроку. Праўда, глыбіню ўлоння Кравец не мераў, адно прапаноўваў пайсці пакроіць джут, толькі сарнілівия Музейніцы адмовіліся».

Іх праблемы, іх сумленне, і не мая вінаватасць, што навела пра Краўца не набыла лагічнага завяршэння. Не заўсёды атрымліваеш тое, што хацеў бы мець. Вось і Міліцыянт падараўваў сюжэт не завершаны...

«На Камароўскім рынку ў нядзельку пад вечар з'яўляецца Кірмашнік. Ён высочвае правінцыйных маладзічак, якія, папрадаваўшы садавіну і гародніну, падвесіліся гарэліцаю. Салодкім і ліслівым словам Кірмашнік спакушаў недаверлівых, але сквапных правінцыялак. Ягоныя аповеды пра гурбы танных замежных апранах мелі наўздріў магутную сілу. Асаблівае ўражанне рабіла ядомая бялізна. І маладзічкі ішлі з чужым чалавекам у незнаймы раён. А там, у нанятай на суткі кватэры, Кірмашнік апойваў жанчын конскім узбуджальнікам і ладзіў оргію-шабас. Па заканчэнні шабасоўкі юрлівы Кірмашнік прападаў».

Міліцыянт запэўніў мяне, што ў хуткім часе Кірмашніка зловяць. Следчая група стварыла некалькі парачак падманных маладзіц. Толькі камароўскі Кірмашнік не надта квапіцца на

падстаўных гандлярак. Аперацыя працягваецца.

Гэтаксама доўжыцца маё збіранне сучасных казак, міфаў і паданняў.

Пра апойванне жанчын узбуджальнымі вадкасцямі распавёў мне адзін хітрун Сталяр...

«Ветлекар падараваў Сталяру пакуначак з пудраю і сказаў, што, калі яе ўсыпаць у ліманад і даць выпіцу жанчыне, дык тая гадзіны троі будзе мець толькі адно-адзінае жаданне. Сталяр не меў падставы не даверыцца Ветлекару. А таму, пазнаёміўшыся з Касіркаю крамы «Тарты—цукеркі», наладзіў экспкурсію ў сталярную майстэрню. Касірка з цікаўнасцю агледзела драўлянае царства сталярні і без ценю сумневу села за варштат піць пяцідзесяціградусную гарэлку. На закуску Сталяр прапанаваў адно ліманад «Бураціна», у які папярэдне ўсыпаў падораную пудру. Гарэлка пілася лёгка. Узбуджальны сродак спрацаваў, але не так, як меркавалася. Касірка пачала мачыцца праз кожныя троі хвіліны. Яна жудасна ахмялела, яна залівіста рагатала і пускала шумлівия струмені на падлогу. У сталярні не было прыбіральні. Рукамыянік стаяў, а вось унітаз адсутнічаў. Касірка набрала лужын па ўсіх кутках і закутках, а яшчэ падразбівала аб сцяну ўсе бутэлькі. У дадатак яна пакусала Сталяра і падрапала ягоны хітравокі тварык пазногцямі. Пасля такога ўзбуджэння Сталяр прагнаў Касірку і пракляў Ветлекара».

Дзеля такіх вось гісторый раздаецца кніга. І паціху павялічваецца калекцыя. Яе складаюць вобразы маленъкіх хатніх куміраў і багоў. А багі, як вядома, — гэта персаніфікацыі нашых псіхічных і духоўных памкненняў.

А распачаў я збіранне з аповеду Фотамадэлькі, якая са слязамі ўваччу даводзіла, што раманілася і сексавалася з сапраўдным Дамавіком.

— Калі так... — Тэлевізійнік глынуў астыглай гарбаты і заціснуў у зубах фільтр чарговай цыгарэты.

Колцы духмянага дыму паплылі пад столъ.

— Калі так, я далучуся і раскажу гісторыю пра Сабачніка, сына Вагонніка. Толькі не выкарыстоўрай яе адразу, пачакай нагоды...

«Адна Прымальніца шклатары сімпатызавала Вагонніку і адпаведна некалькі разоў дала яму спатоліць ціск у пахавінні. Прымальніца асабліва не засцерагалася, а таму неўзабаве панесла. Пабрацца шлюбам з цяжарнай жанчынаю Вагоннік не захацеў. Вось Сабачнік і гадаваўся байструком. Скончыўшы школу і адслужыўшы ў войску, Сабачнік паступіў ва ўніверсітэт на аддзяленне гісторыі, бо прагнуну стаць гістарычным пісьменнікам. Ва ўніверсітэце Сабачнік пазнаёміўся з Тэлевізійнікам. Яны сябравалі, але аднойчы вельмі моцна паспрачаліся, хто вышэй скочыць. Скакалі ў спартыўнай зале праз алюмініевую планку, якую паступова ўздымалі вышэй і вышэй. Нарэшце Тэлевізійнік скеміў, што «нажніцамі» не возьме выстаўленую вышыню, а таму скочыў «рыбкаю». Сабачнік гэтаксама вырашыў скончыць «рыбкаю», але збіў мыском красоўкі алюмініевую планку. Тая выгнулася, ударыла Сабачніку па сківіцы і высадзіла верхнія зубы. Відавочна, Тэлевізійнік не быў вінаваты, але адносіны з Сабачнікам сапсаваліся. Праўда, зрэдку — раз на трох гады яны сустракаліся і загаворвалі пра літаратуру. Падчас апошняй сустрэчы Сабачнік расказаў, што працуе над цыклам раманаў пра жавёл. Наступны раман Сабачнік вырашыў напісаць ад імя кабеля-гвалтаўніка... Лётае кабель па мінскіх сметніках і гвалціц нявінных сучак, лётае і гвалціц, гойсае і трахае, паскача-паскача і маркітуеца-маркітуеца... І раптам высвятляеца, што не сабака гойсаў па сметніках, а чалавек — Гіцаль. І не сабака гвалціц сучак, а вычварэнец сыходзіц з беспароднымі чатырохногімі брахліўкамі. І Сабачнік запэўніў, што Гіцаль вельмі пе-

ражываў і плакаў, калі здаваў сабачае мяса на мылаварню. А яшчэ ён перажывав, бо не мог знайсці адказу, чаму гэта яго цягне не на жанчын, а на сучак. Адказ знайшоўся ў японскім гараскопе. Аказваецца, Гіцаль нарадзіўся ў год гарэзлівага сабакі, як і сам Сабачнік, дарэчы».

Тэлевізійнік папstryкаў ледзь жывой запаль-
нічкай і сказаў:

— Толькі я цябе прашу, без нагоды не чапай Сабачніка, пакусае...

— Устаўнымі зубамі моцна не ўкусіш.

Тэлевізійнік падзякаваў за гарбату і сышоў з таем-
най надзеяй, што казка пра Сабачніка трагіць у книгу.

А вось Збіральнік сапраўды вырашыў пачакаць якой-небудзь нагоды, і яна неўзабаве надарылася.

Збіральнік ішоў у буکіністичную краму «Вянок», дзе сярод тысячы і адной кнігі прадаваўся і ягоны, зроблены разам з Тэлевізійнікам комікс «Дзікае паліванне». Збіральнік, вядома, не збіраўся купляць сваю кніжку, ён намерваўся набыць расейскае восьмітавое выданне казак Шахразады, рассказа-
ных Шахрыяру за тысячу і адну ноч. Ідуцы праз рэчку, Збіральнік убачыў пад мостам няўклодную постаць у сінім плашчы і шэртай, насунутай на бро-
вы кепцы. Збіральнік пазнаў Сабачніка. Той кры-
шыў хлеб і карміў каналізацыйных качак, якія ля-
нуюцца лётаць у вырай, а забіваюцца на зімоўку ў трубы, па якіх цячэ старажытная беларуская рэчка Няміга, апетая ў «Слове пра паход Ігаравы». Качкі сноўдалі па бруднай вадзе і прагна глыталі пачас-
тунак. Задаволены Сабачнік ускідваў галаву і пад-
стаўляў сакавіцкаму сонцу шыракароты твар. Пра-
мяніста паблісквалі шкельцы люстранных акуляраў і ўстаўныя залатыя зубы.

Сабачнік паблажліва штурнуў голоднаму голу-
бу чорную скарынку, і ў гэтае імгненне яго трапна накрыў Збіральнікаў сак.

19.02.1995

21 — Алкаголік

Пасля работы ў пятніцу сям'я патомных пралетараў — маці, бацька і старэйшы сын — заўсёды піла хлебны самагон.

Пасярод стала ўрачыста ўзвышаўся трохлітровы слоік з самаробнай гарэлкаю. Абапал размясціліся талеркі, у якіх крохка зелянелі салёныя агуркі, смачна ружавела пакроеная сала, духмяна залацілася навараная бульба і апетытна чырванела вынятая з баршчу ялавічына. Хлеб, нарэзаны тоўстымі лустамі, ляжаў на драўляным кружку.

Сям'я адпачывала грунтоўна. Самагон разліваўся па стограмовіках і выпіваўся без тостаў, моўчкі.

Размовы пачыналіся толькі тады, калі бацька са старэйшым сынам засягваліся дзяркатаым папяросавым дымам. Гаварылі пра родны гомельскі шклозавод, дзе працавала сям'я. Але гутарка хутка сканчалася, бо сын уладна ўзмахваў ружовымі бабскімі рукамі, прымружваў вочы і голасна казаў:

— Хопіць тутака ля-ля разводзіць! Будзем піць, ці што? Спакойна, я наліваю...

Сівы самагон струменіўся тоўстай бліскучай вяровачкаю ў кантовыя стограмовікі. Рытуал ахмлення пачынаў новае кола. Так паціху-патроху шыракагорлы трохлітровік паражнеў. І, пэўна ж, раздраная расчырванелая сям'я спустошыла б яго дарэшты, каб не завітаў у госці да бацькоў малодшы сын. Ён больш як год жыў з маладой жонкаю ў асобнай кватэры, але раз на два тыдні, у пятніцу, пасля працы ў скрыначным цэху, завітваў да сваякоў, каб прапусціць шклянку моцнага, як спірт, самагону.

Сям'я ўзрадавала госцю. Той акуратна павесіў кепку на пачапельнік, прыгладзіў пяцярнёю рэдзенькі чубок і, заўсміхаўшыся, прамовіў:

— Гарэлачку смокчаце паціхенъку. Паважаю... А я тут крывянкі купіў. Ішоў з работы праз базар, і

так мне захацелася свежанінкі, ажно дыхалку перахапіла. Не вытрываў, пайшоў у мясныя рады і кіло крывяначкі ўзяў. Зараз маці нам засмажыць каўбасу — так, каб скурка хрумсцела. И мы добра так закусім.

Госць вываліў з цэлафанавай торбы на стол важкі газетны скрутак.

— Ты тут асцярожна, глядзі, посуд не пабі. — Старэйшы брат прытрымаў скрутак, пацягнуў да сябе, разгарнуў і прынюхаўся. — Свежая, цёплай крывёю пахне.

— Крывёю, гэта добра, — адзначыў бацька. — Ваш дзед, уга, як кроў любіў. Бывае, заколе кабана, нацэдзіць крыві з-пад сэрца ў конаўку, прысоліць крышку і вып’е са смакам.

— I я б ад шклянкі жывой крываі не адмовіўся. — Старэйшы сын паклаў на талерку скрылік падфарбаванай буракамі ялавічыны.

— А я не адмоўлюся ад штрафной чаракі. Я спазніўся, і мне лішняя не зашкодзіць. — Па гэтых словах малодшы з братоў наліў поўны, як вока, стограмовік і адразу выпіў.

— Ты хоць бы прысёў, сынок, а то стоячы ў родным доме п’еш, — паўщувала маці, наразаючы згасла-ліловую крывянку.

— Сапрауды, ты сядай, закусвай, — утроп маці загаварыў старэйшы сын. — I раскажы, як там у тваім скрыначным цэху ідзе работа да сёмага поту. Га? Ці зноў дошак не хапае?

— Дошак хоць сракай еш...

— Сынок, як так можна за сталом. — Маці апускала скрылі крывянкі на залацістую карункі растопленага масла. — Ты так гаворыш, быццам мы з бацькам цябе ў лесе гадавалі.

— Даруйце, мама, я не хацеў. Яно сама з языка саслізнула. — Рукі малодшага сына пяшчотна ашчаперылы гарлавіну трохлітровіка. — Дошак у нас хапае, а вось габлюшак нестae. Няма іх, і ўсё. А без

мякенькіх габлюшак, самі ведаеце, ліст шкла ў скрыню не паставіш, каб які ражок не адкалоць. Ну ды што гэта я ў пятніцу пра завод. Лепей штрафную нацаджу.

— Ты ж толькі глынуў, — здзівіўся спакойны бацька.

— Пачакай, сынок, сядзь, не часці, а то зашкодзіць. Крывяначка вось-вось саспее. — Маці папарацавала духмяна-бліскучыя колцы на распаленай паніве.

— Зашкодзіць яму, як жа... Ну вы, мама, і скажце, як завяжаце. Ён увесь слоік высмакча, як той Кадук-жываглот, і хоць бы хны. — Старэйшы прыўстаў і хмельна хістануўся. — Я табе вось што, брат мой родны, скажу. Не-е-е... Мне не шкода паганай гары. Хочаш піць? Пі! Я слоік вырываць не стану. Я так скажу... Калі ты прыйшоў да нас у госці, дык паводзь сябе па-чалавечы, старэйшых паслухай, ніхто табе нічога не шкадуе. Сядай, выпівай, закусвай. Ты ў сваім доме. А то прыбег і чарку за чаркай, стоячы, нібыта крадзеш. Непарафак атрымліваецца. А калі непарафак, тады становішча мушу выпраўляць. Калі ты зараз стоячы сто грамаў вып'еш, я цябе ў акно выкіну.

Быў месяц травень. Надвор’е стаяла цёплае, летняе. Таму акно ў варэльні, дзе на закуску сям’і прыродных алкаголікаў смажылася крывяная каўбаса, было адчыненае наросцеж.

Праігнараваўшы папярэджанне, малодшы наліў і выпіў забароненую порцюю. Старэйшы абышоў стол і кінуўся на яго. Малодшы жахліва зарагатаў. З-за смеху ён і не супраціўляўся, калі яго неслі на карку да разнасцежанага наросхрыст акна.

— Божа, што вы, дзеци мае, робіце?! Павар’яцелі з-за самагону зусім. — Маці загасіла фаерку.

Смеючыся, малодшы сын вылецеў з трэцяга паверха. Расхрыстанае цела цяжка гунулася на ўсаджаную нарцысамі клумбу.

Адначасна з варэльнага акна высуналіся тры галавы.

— Жывы, — сказала галава старэйшага з братоў.

Галовы маці і бацькі прамаўчалі.

З усіх куткоў прагрэтага веснавым сонцам два-ра да пашкоджанай клумбы пачалі спаўзацца пенсіянеркі.

— На зямлю ён бухнуўся. На мяккую, ускапа-ную глебу... Чорт яго не возьме, — апраўдаўся старэйшы з сыноў.

— Вазьму, — пачулася ў варэльні.

Старэйшы азірнуўся.

За сталом, на бацькавым месцы, сядзеў высокі, як баскетбаліст, Нячысцік.

— Вы толькі гляньце... — ледзь чутна, як самому сабе, прамармытаў старэйшы з братоў.

— Цысс... — Нячысцік прыціснуў кіпцюрасты палец да малінавых вуснаў. — Маўчы, недарэка. Ніхто, акрамя цябе, чорта не бачыць. Пачнеш крычаць і на мяне паказваць, дык зноўку апынешся ў вар'янтні, у доктара Круглянскага. А ты туды не хо-чаш. Не хо-чаш?

— Не хачу. — Старэйшы працверазеў.

— Праўда?

— Праўда. — Твар у чортавага суразмоўцы спа-латнеў і зрабіўся белы, як пялёстак нарцыса.

— Ты не сіпі, а кіуні галавою на згоду. — Ня-чысцік салодка ўхмыльнуўся.

Пераляканы мужчына матлянуў галавою.

Нячысцік пратаў, як і не было.

«Дапіўся. Далібог, дапіўся да алкагалізму, да галікаў, да белых коней, да зялёных смаркачаў, да чарцей чорных і рагатых. Трэба канчаць. За-вязваць трэба. Заўтра ж і завяжу, і кіну, і ні кроплі. Нават на піва раніцай не пайду. Слова даю. Баць-камі клянуся. Як перад Богам. Як на духу. Чорт мя-не задзяры!»

Ён выцер тыльным бокам сваёй пухлай далоні ўзмакрэлы лоб і зноўку высунуўся з акна. Унізе, пасярод растрыйушанай клумбы, таптаўся малодшы брат і абтрасаў з вонраткі зямлю. Чорныя камячкі сыпаліся на памятныя нарцысы, на бетонную броўку і асфальтавы ходнік.

Злосныя пенсіянеркі зачята зіркалі на спляжы кветнік і насуплена маўчалі.

— Хадзі, сыноў, дадому, я шчотачкаю па пінжа-ку прайдуся, — жабрацкім голасам праслібізавала матчына галава.

— На ўвесь двор пярэпалаху нарабілі. — Незадаволены бацька вярнуўся за стол і разліў па стограмовіках духмяны самагон.

Маці пераклада гарачая скрылікі высмажанай каўбасы ў сцюдзёна-бялюткую талерку.

— Ну, ты, глядзі, — загаварыў старэйшы з братоў, калі малодшы вярнуўся ў кватэрку. — Зразумеў, што трэба дарослых слухацца? А то другім разам можаш і не на мяккую клумбу прыязмліцца.

— Вось напалохаў... Зрэшты, магу і пайсці. — Малодшы з сыноў надзеў пляскатую кепку.

— Ды сціхніце вы. Абрыдла дурная сварка. Мы п'ем, ці што? — Бацька выхукнуў паветра праз вусны, складзеныя ў акуратнае «о», і смачна засмактаў самагон.

Малодшы зноўку кульнуў стограмовік стоячы.

Старэйшы падчапіў на відэлец важкае колца крывянкі, адкусіў, пражаваў, праглынуў і паведаміў:

— Гаўном патыхае. Смачна, а смярдзіць.

— Сыноў, як так можна. Ты ж за сталом, што людзі падумаюць...

— Дзе вы бачыце людзей, мама? Тутака ўсе свае. — Старэйшы напароў на відэлец пругкі скрылік агурка.

— А ты пастой, не садзіся. — Маці зазірнула малодшаму сыну ў асавельня вочы, — я зараз шчотачку прынясьу.

Малодшы хітнуў галавою на знак згоды і пацягнуўся да гарэлкі.

— А ён зноў, не пытаючыся, налівае самагон. — Нячысцік уладкаваўся на матчыным крэсле і падміргваў старэйшаму з братоў.

— Налье і вып'е, дарэчы. Можаш не сумнявацца. — Нячысцік радасна дэмантраваў дасканалыя іклы.

— Ты гэта што, гад печаны, робіш? — засіпей старэйшы на малодшага.

— Штрафную наліваю. Я з трэцяга паверха зляцеў. Мне мусібыць дадатковая чарка.

— Хай п'! Што ты ўз'еўся? — ў варэльню вярнулася маці са шчотачкаю і тазікам мыльнай вады.

— Ты ўжо роднаму брату шкадуеш нейкую там чарку самаробнага бімбера. Кінь дурное. — Бацька зырка пыхнуў траскучай папяросаю. — Хай п'е.

— Вып'е і не папярхнецца. — Нячысцік зрабіў сур'ёзны твар.

Старэйшы брат прыўзняўся на непаслухмяных нагах:

— Хачу спытацца... Чаму адным усё, а другім нічога? Чаму на адну маю чарку прыпадае дзве ягноўні? Ён толькі грымнуўся з акна, і яму адразу — пі, колькі хочаш... А хіба я не могу скончыць з трэцяга паверха? А ты, Нячысцік іклаты, чаго лыбішся? Пайшлі вы ўсе да д'ябла!

Ніхто з прысутных не паспеў сказаць ні паўслова. Ушчэнт ахмялелы мужчына прыкальваў да разнасцежанага акна і кульнуўся праз падваконне. Хрумсткі ўдар абвясціў аб заканчэнні жыщёвага шляху.

Тры галавы адначасна вытыркнуліся з акна. Пляскатая кепка малодшага брата сарвалася і ўпала на мёртвае цела, якое ляжала дагары, шырока раскінуўшы руکі на стаптаных нарцысах.

Вакол нябожчыка хутка сабралася колца цікаўных пенсіянерак.

— Здох Алкаголік! — канстатаўала адна з іх.
З-пад праламанае патыліцы расцякалася па бе-
лай броўцы яркая кроў.

31.03.1995

22 — Лазовік

Маладая жанчына заляцела ў хату. Дрыготкімі рукамі прысунула засаўку, пазахінала фіранкі і, цяжка ўздыхнуўшы, гуннулася на край канапы.

— Ты што робіш? — да канапы прыклыпала свя-
кроў. — Ясны дзень на дварэ, а яна фіранкі ссоўвае
дый на засаўку зачыніяеца. Можа, ты розумам кра-
нулася, галубка мая?

— Каб вы, мама, яго толькі пабачылі, дык не
тое што засаўку прысунулі б, а залезлі б у кубелец,
накрыўкай закрыліся б і спадніцу на галаву на-
цягнулі.

— Дык хто ж гэта, дзіця маё, цябе напалохаў.
Няўжо Юзік мой на цябе руку падняў?

— Вот вы ўсё пра свайго дарагога сыночка
Юзіка пагаварыць любіце. Ну хіба я мужыка свай-
го спужаюся да непрытомнасці?

— А хто, калі не Юзік, на цябе сполаху нагнаў?
Можа, звер драпежны ці змяючы клубок гадавак
балотных?

— І не звер і не гады гадзючыя, а нешта іншае,
гідкае, вычварэнскае і ў чалавечым абліччы.

— Дык раскажы, і ўраз лягчэй стане, і да мяне
спакой вернецца. — Свякроў прысела каля ня-
весткі.

— Ну то слухайце... Сягоння мы з Юзікам выра-
шылі лазовых дубцоў нарэзаць, каб сад ад рэчкі
абгарадзіць. Яно, канешне, і не вельмі трэба. На-
што плот, калі рэчка цячэ? Але Юзік казаў, калі па-
чалі ставіць, дык варта ўсё чыста абгарадзіць. Ён
гаспадар, ён галава, ён і вырашае. Лепей паслухац-
ца, чым пасварыцца.

З самай раніцы слупкі паўкопвалі. Бераг, пясок, слупкі лёгка паставіліся. Да слупкоў Юзік жэрдкі папрыбіваў. Я трымала, а ён цвічком прыхопліваў, а потым за два ўдары заганяў той цвік па самую плешку. Да палудня слупкі стаялі.

А па абедзе Юзік пайшоў дубцы рэзаць, а я па каstryцу паляцела. Нагрэбла цэлую посцілку, ледзь падняць. Прынесла. У гумне паклала.

Узяла каляску, каб дубцы лазовыя прывезіці, і ка-чу сабе па асфальце. Вы ж ведаецце, мама, як лё-генька ісці, калі клунак з каstryцаю з плячэй скінеш. Іду сабе і думаю пра зусім іншае. Качу сабе каляску...

— А пра што думала? — свякроў ушчыльную прысунулася да нявесткі.

— А вам не ўсё роўна. Думала і думала. Не пра каляску, і не пра каstryцу.

— А пра што? — старая жанчына глыбока зазірнула ў очы нявесткі.

— Пра дзіця думала. Трэба нам з Юзікам дзіця завесці. Зрабіць маленъкую Юзэфку ці Юзічка. Пра дзіцятка думалася. І пра тое, як мы яго будзем рабіць у лазовых кустах, у зялёным зарасніку.

— Вам толькі пра брыдкае ды маладое думаецца. — Свякроў адсунулася ад нявесткі.

— А навошта думаць пра старое, гнілое ды трухлявае? Я пра вашых унукаў, дарэчы, клапачуся.

— Ну не крыўдуй, дачушка. Расказвай.

— А вы, мама, не перапыняйце. Думаецце, лёгка пачвару згадваць? У мяне дагэтуль нутро калоціца.

— Ну, цішэй-цішэй... Супакойся. — Свякроў, як магла, пышчотна палашчыла маладзіцу па галаве.

— Кола на камень наскочыла. Каляска здрыгнулася, ледзь не перакулілася, ледзь з рук не вырвалася і ў кювет не паляцела. Але я ўтримала. А падумалася вось што... Была дарога гладзенъкая, роўненъкая, пустая. А тут камень ляжыць. Адкуль

узыўся? Хто паклаў? Каму спатрэбілася дурно-цицца? Азірнулася, нідзе нікога. Пуста. Ціха. Лёгкі ветрык у прыдарожнай лазе шапоча. Прыйгледзела-ся да лазовага кустоўя... И свят, свят, свят! Стайць ён там, у гушчары. Увесь белы-белы, як пух лебядзіны, у шаўковым касцюме, пры капелюшы, на пінжалако-вым штыфлі белая ружа свеціцца, а ў руцэ доўгі, на сем сажняў, бізун. Выйшаў, бізуном пастрэльвае, вочкамі паблісквае, на мяне зіркае, усміхаецца і паціху порткі расшпільвае. А рукі ў пальчатках, і не спрытна атрымліваецца тое расшпільванне. Каб не бізун з пальчаткамі, ён бы хутка чэлес дастаў. А так, чорт ведае, колькі я пасярод дарогі зачараваная прастаяла, пакуль ён орган на свет выцягваў. Ну там і чэлес, я вам скажу, як у быка, не меншы. И як пачаў ён надзімацца, цымнець, паўставаць, напінацца. То я вочы заплюшчыла, каляску ў кювет штурханула і ўцякаць. Страх такі, вы і ўявіць не зможаце. — Нявестка перавяла дух.

— Змагу. Думаеш, я Лазовіка ніколі не бачыла? Ён бяскрыўдны. Паляскае бізуном, пазіркае бліскучымі вочкамі, патрасе крыху чэлесам, а потым порткі зашпіліць і прападзе. А ты ляціш нечага праз усю вёску. У хаце зачыняешся. А чаго? Невядома. Галоўнае цяперака, каб Юзік каляску знайшоў. — Свякроў паклыпала да акна і рассунула накрухмаленяя фіранкі.

11.04.1995

23 — Практыканцік

— Рукі памыў? — мурлаты ўчастковы зіркнуў на зялёнага Практыканціка.

— Ясная справа. — Той бадзёра сунуў далонь у новенькі партфельчык і зашамацеў паперамі.

— Добра памыў ці толькі апаласнуў? — участковы схаваў у стол тэчки з дакументамі і разаслаў свежую газету.

— Тры разы намыльваў... А вы, таварыш старшина? — з партфельчыка дасталася ўкрученая ў кальку сабойка.

— І я ажно чатыры разы з мылам шараваў да самых локцяў, але душок застаўся. — На газету леглі прыгатаваныя жонкай участковага канапкі з сырам і каўбасою.

— Гэта вам, таварыш старшина, падаецца. Нічым нашы руکі не пахнуць, ну хіба гаспадарскім мылам крышачку тхне. — Практыканцік павыкочваў з калькавага кулёчка зграбныя памідорынкі.

— Не ведаю, як ад тваіх, а ад маіх пальцаў душок ідзе. Во, панюхай самыя кончыкі. — Участковы паставіў на стол дзве пляшкі піва «Стары замак» і выцягнуў руکі.

Практыканцік нахіліў галаву і прынюхаўся спачатку да начальнікаўых, а потым і да сваіх пальцаў:

— Нічым не пахнуць.

— А мне смярдзіць. — Участковы разліў шумлівы бурштын па шклянках.

— Кіньце выдумляць, таварыш старшина. У вас пазногці кароткія, да самага мяса абрэзаныя, пад іх, каб і хацела нешта ўбіцца, дык не ўваб'ецца, няма куды. — Практыканцік укінуў у рот памідорынку.

— У мяне такое адчуванне, што скура набрыняла смуродам. — Участковы, зрабіўшы вялікі глыток, абцёр піўную пену з рудых натапыраных вусоў.

— Гэта ў галаве, у памяці смурод застаўся, а ў сапраўднасці яго няма. — Практыканцік каўтаў піва дробнымі глыточкамі.

Участковы, чвякаючы, жаваў канапку з каўбасою.

— І як вы, таварыш старшина, з такой уражлівасцю столькі ў органах праслужылі? — яшчэ

адна памідорынка схавалася ў Практыканцікам роце.

— Смачны сыр. Мая жонка ведае, у якіх цётак сыры купляць. Я, дарэчы, страшэнна люблю сухі сыр пагрызці з півам. — Участковы падліў у шклянкі «Старога замка».

— Далікатны вы занадта, таварыш старшына. — Практыканцік выцягнуў запалкаю з зуба кавалачак мяса.

— Ну не загінай, ну хіба рукі не смярдзелі? Далікатнага знайшоў. Ты ж не будзеш казаць, што за тыдзень на гарачыні труп не пратухае. Гэтая ж старая зусім аплыла, як ваксовая свечка. І трэба было ёй у прыбіральні на унітазе сканаць. Не каб у ложку, па-чалавечы. — Участковы праглынуў апошні кавалачак салямі.

— Гэта для нас розніца ёсьць, дзе сканала, а ёй усё адно. — Практыканцік паставіў на газету белую ад пені шклянку. Участковы падняўся і адварнуўся ад стала, каб адчыніць фортку, а ў гэты момант Практыканцік нахіліўся над ягонай шклянкаю з недапітym півам і плюнуў у пухкі шум. Плявок схаваўся ў пухірчатых карунках. Участковы пусціў дымны струмень у начную прахалоду.

— Ведаецце, таварыш старшына, я шчыра прызнаюся, — Практыканцік падышоў да акна. — Па-крыўдзіўся я на вас. Ну чаму гэта я адзін павінен быў труп з унітаза здымачы і на насілкі класці? Удвух мы б старую лёгенька паклалі на насілкі. А так я ўвесы у гной перапэцкаўся.

— Даі кінь ты гідкае ўспамінаць. Калі старая з насілак ледзь не кульнулася ў калідоры, хто яе падхапіў і ўтрымаў? Я! Прыйяры са стала. — Участковы шпурнуў папяросу ў акно, зачыніў фортку і дапіў піва з пляўком.

19.04.1995

24 — Дамавіннік

У маладой жанчыны памёр муж. Пахаванне зладзілася найпрыстойнейшым чынам. На хаўтурах сабралася процьма народу. Труну замовілі найлепшую, з усталяванай лядобўняю. Месца на Паўночных могілках трапілася ўдалае, непадалёк ад брамы, але ціхае, пад кустом белага бэзу.

Здаецца, што нябожчыку трэба? Памёр і памёр, ляжы спакойна пад духмянай квеценню. Дык не. Перакінўся той нябожчык у начнога бадзягу, Дамавінніка.

Штоночы ён наведваў маладую ўдаву. Ніякай шкоды не рабіў, ніякай абразы не чыніў. Пастаіць у дзвярах моўчкі і сыходзіць паціху. Толькі паўночныя адведкі не цешылі жанчыну, але што рабіць з начным бадзягам-нябожчыкам — прыдумаць не магла.

Нарэшце Дамавіннік загаварыў:

— Любая мая жонка, я прыйшоў, каб забраць цябе з сабою. Так што памаленьку збірайся ў дарогу.

Жанчына не на жарт перапужалася, толькі выгляду не паказала:

— Як загадаеш, мілы мой муж, так і зраблю. Калі захочаш, каб у дамавіну з табою легла, дык лягу. Толькі падаруй мне на развітанне з белым светам адзін дзень.

Дамавіннік пашкадаваў жанчыну і сышоў. А ў наступную ноч паабяцаў зноўку з'явіцца.

Удава чакала сабраная. Адзелася ў чыстае, найлепшае, святочнае, села на самы край венскага крэсла, паставіла на калені маленечкі скуранные чамаданчык і заплакала. Слёз, праўда, хапіла не надоўга.

Калі з'явіўся Дамавіннік, вочы ўдавы свяціліся яснасцю.

— Дарагая мая жонка, што за чамаданчык ты вырашыла ў магілу ўзяць? — добразычліва паціка-

віўся Дамавіннік, калі яны шпарка крочылі пустельнай вуліцаю ў накірунку да Паўночных могілак.

— Не настаў час адказваць табе, — паслухмая жанчына апусціла вочы.

Ён і яна перайшлі мост праз Свіслач і падняліся ў цёмны скверык, дзе абмінулі помнік Максіму Багдановічу і па ліпавай алеі прашыбавалі да брукаванага пляца перад Оперным тэатрам.

Смарагдавая лістота вусцішна перашэпталася з блакітнымі ліхтарамі.

Дамавіннік з удавою прайшоў паўз доўгую лаўку, на якой атабарыліся чатыры накуранныя і навяселенныя віном дзявулы.

— Гэй-гэй, мужчына, куды дзяўчыну валачэш начной парою? — даўгарукая дзявуля ўскочыла і заступіла парачцы дарогу.

— Дамоў вяртаемся. — Дамавіннік паспрабаваў быў абысці даўгаруку.

Толькі тая зусім не збралася саступаць захопленую пазіцыю. Наадварот. Зграбны кулак рэзка ўзняўся і расквасіў, скрывіў і паламаў Дамавіннікаў нос. Начны бадзяга сагнуўся, скурчыўся, скапіўся за твар, заматляў галавою і захрыпей. На брук паліцелі чорныя крывяныя лахманы.

Другая — каратканогая — дзявуля падляцела да ахвяры і дакладна ўдарыла каленам у пахавінне.

Удава заскавытала жаласна і па-дзіцячы, прыслала на кукішкі і закрыла твар брунатнай валізкаю. Яна не хацела бачыць, як дзявулі здзекуюцца з Дамавіннікам.

Асабліва жорстка прыкладалася трэцяя, кудлатая. Яна выцінала бадзягу палкаю па плячах і патыліцы. Толькі чацвёртая, відавочна завадтарка, не брала ўдзелу ў экзекуцыях. Яна паціху пасмоктвала з рыльца салодкі партугальскі партвойн.

Дамавіннік курчыўся на бруку ў лужыне ўласней крыві, размазываочы яе локцямі і каленямі па слізкіх камнях.

Гвалт чыніўся доўга.

Даўгарукая схапіла Дамавінніка за валасы і прыўзняла над брукам парваны твар.

— Будзеш ведаць, як жанчыну крыйдзіць, паскудзіна двухногая.

Дамавіннік пусціў з рота пушыстую сліну і заторгайся ў канвульсіях.

— А можа, дадзім яму похву панюхаць? — даўгарукая ўдарыла Дамавінніка лобам аб камень.

Скура над пераносsem разышлася.

Каратканогая тым часам ускінула спадніцу, зняла майткі і раскірэчылася над Дамавіннікам тварам.

— Ліжы! — кудлатая выцяла его вострым мыском чаравіка ў скабы.

Доўгім высалапленым языком Дамавіннік пачаў лашчыць дзявуліны геніталіі.

— Ой, казытна! — каратканогая вышэй падабрала спадніцу і пусціла на разбіты твар струмень сікуноў.

Ушчэнт згвалчаны і пашматаны Дамавіннік паспрабаваў выкараскацца з-пад каратканогай, але не змог. Кудлатая схапіла яго за капшук і моцна тарганула. Ад болю Дамавіннік змярцвеў.

— Ну як, задаволеная? — завадатарка падышла да ўдавы.

— Не ведаю. — Тая абцерла з лоба халодны пот. — Думаеш, ён болей не прыйдзе? Можа, яго ўтапіць...

— Добра, зараз утопім. Толькі спачатку мы яму рыльца бутэлькі ў дупу ўставім. Дзеўкі, працуйце. — Завадатарка кінула бутэльку даўгарукай.

Кудлатая з каратканогай сарвалі з Дамавінніка апранахі і рассунулі яму клубы, а даўгарукая дзявуля запіхнула ў дупу сваёй ахвяры тоўстае рыльца.

На імгненне да Дамавінніка вярнулася свядомасць. Ён расплющыў вочы. Кудлатая з размаху апусціла яму на скулу важкую палку. Дамавіннік ачах. Ягонае раздрыпанае цела было падхопленае за рукі за ногі і вынесенае на ўзбярэжжа. Там Дамавінніка звязалі парванымі на стужкі апранахамі і кінулі з моста ў брудную і плыткую воду, якой, між тым, было дастаткова, каб захлынуцца.

Спраўдзіўшы, што цела не ўспыло, удава дастала са скураной валізкі плацінавыя завушніцы, ланцужок з қрыжыкам і пярсцёнак з турмалінам, каб разлічыцца з дзявулямі. Завадатарка прыняла каштоўнасці і навостраным шылам працяла ўдаве скамяналае сэрца.

25.04.1995

25 — Тэхнік

— Найлепей яму падыходзіць мянушка Славольнік, — сказаў цыбаты бамбіза ў расшпіленай на жываце марынарцы.

— Не, на маю думку, яго трэба назваць Тэхнікам. З-за аўтааматарства. Ён жа за трохсоты «Мерседэс» жонку ў бардэль прадасць. — Доўгавалосы маладзён з хвосцікам на патыліцы старанна разліў сухое віно ў аднаразовыя стаўбункі.

— Калі яго перахрышчваць, дык не ў Тэхніка і не ў Славольніка, бо ён самы сапраўдны кілаты Сантэхнік. — Трэцюю мянушку вынайшаў сухарлівы мужчына ў пазалочаных акулярах і ядвабнай кітайскай кашулі.

Уся тройца прысутнічала на шумным святкаванні дня нараджэння. Гулянка ладзілася на лясной галявінцы непадалёк ад Мінскага мора. Імяніннік, ён жа — Славольнік, Сантэхнік і проста Тэхнік, хутка нагрузіўся і знік у прыбярэжных хмызах разам са смяшлівай дзявуляю, так што госці займелі поўную свабоду і неабмежаваны до-

ступ да смажаных курыных кумпячкоў і скрынак з напоямі.

Згаданая тройца зашылася ў зацішны куток, прыхапіўши колькі бутэлек французскага віна, і з асалодаю займалася абгаворамі і пляткарствам.

— І ўсё ж варта пакінуць толькі адну мянушку — Тэхнік. У яго, дарэчы, самым непасрэдным чынам вантробы правальваюцца ў машонку, утвараецца вялізная кіла. И яму даводзіцца самому запіхваць кішку пальцамі з машонкі ў жывот. — Сухарльявы працягваў распачатую тэму кілатасці.

— А хіба можна самому заправіць кілу? — пацікавіўся доўгавалосы маладзён у жоўтых ботах-казаках.

— Можна. Прасцей простага. У Тэхніка гэта атрымліваецца па-майстэрску. — Цыбаты зрабіў вялікі глыток чырвонага, намаляваўши сабе на верхній губе тоненкія вусікі. — Ён нават на пляжы не саромеецца падбіраць і запраўляць сваю гаспадарку. Усе жанчыны азираюцца. А яму хоць бы што. Шпацыруе, нібыта ў плаўках не кіла, а паўметровы чэлес хаваецца.

— А ў яго сапраўды вялікі прэнт? — доўгавалосы дапіў сваю порцюю.

— Сантыметраў дваццаць пяць. Каб не хвароба і схільнасці да вычварэнняў, Тэхнік быў бы першы маркітун у Беларусі. З-за вычварэнстваў я і аддаліўся, як мог, ад Тэхніка. Уяўляеце... Раніца. Толькі-толькі сышлі дзве прастыуткі, з якімі цэлую ноч мы забаўляліся, рабілі ўсё, на што хапіла маёй, як высветлілася, даволі куртатай фантазіі. И стаміўся я так, нібыта на мне ваду вазілі. Так што сыход прастыутак быў сапраўднай палёгкаю. Я згатаўшы бадзёрлівы напой — на лыжку кавы кропля вады, і кайфаваў. А гэтая кучараўская жывёліна, сербануўшы кавы, вырачыла свае пустыя вочкі, аблізнулася і сказанула: «Зараз бы яшчэ

школьніцу а-та-драць!» У мяне кава праз нос выйшла. «Каб ты здох, юрлівы трывух! Каб ты раз выпрастаўся і больш не сагнуўся! Каб цябе чарвякі елі-елі, а потым выплёўвалі». — Я так падумаў, але крычаць не стаў. Проста развітаўся той раніцаю і да сягонняшняга дня пазбягаю сустрэч з Тэхнікам у інтymнай абстаноўцы. — Цыбаты злізнуў тонкім языком намаляваныя на выгаленай губе віnnыя вусікі.

— У цябе яшчэ добра скончылася, ты толькі ка-ваю папярхнуўся. — Сухарлявы шпурнуў у кусты пустую бутэльку. — У каго-небудзь шніпар ёсць?

— Вазьмі ножык. — Цыбаты кінуў сухарляваму швейцарскі сцізорык.

— У мяне такі самы раней быў, — зазначыў доўгавалосы. — Быў і сплыў. З'ездзіў у лес і не вярнуўся мой ножык. Такія самыя шашлыкі курыныя смажылі, і нож пратаў.

— Твой нож я не краў. Я свой сцізорык у Маскве, на Цвярской, у спецыялізаванай краме прыдбаў. — Інтанацыі цыбатага набраклі незадаволенасцю.

— А я не кажу, што ты скраў ножык. Я заўважыў толькі падabenства. У твойго, між іншым, тронкі шурпатыя, а ў мяне былі гладзенъкія, прыемна ў руку ўзяць.

— А мне даспадобы, калі тронкі шурпатыя і інструмент з пальцаў не выслізгае, не выскоквае. А хто твой нож скраў?

— Намеснік італьянскага пасла, напэўна. Да-кладна не скажу, бо магла якая з прастытутак у сумачку ўкінуць, але найверагодней скраў італьянец. Мы ж толькі ўчацвярых і былі: я, ён і дзве гулёны.

— Не пашанцавала, — здзекліва падсумаваў сухарлявы, разліваючы сухое.

— Мне, канешне, ножыка шкада, толькі Тэхніку, вялікаму аўтааматару, яшчэ больш крыўдна за свой

аўтамабіль. — Доўгавалосы са смакам зрабіў паўнавартасны глыточ. — У Тэхніка зараз вялікія праблемы. А пачалося ўсё выпадкова. Ён спыніўся на сваёй старэнькай «БМВ» каля «Цэнтральнага» універсама. Схадзіў па цыгарэты, вяртаеца, бачыць: каля ягонаі машины прыпаркаваўся новенькі, яшчэ з транзітнымі папяровымі нумарамі, «Опель». У Тэхніка зайграла кроў. Я не ведаю пра ягоныя стасункі з жанчынамі, але легкавыя аўтамабілі яўна выклікаюць у Тэхніка не толькі эрэкцыю, але і палюцыю. Асаблівай прыхільнасцю карыстаюцца менавіта сапсаваныя аўто. А тут якраз аўтааматар узняў капот «Опеля» і нешта спрабуе адрамантаваць. Тэхнік прапанаваў свае веды, таленты і паслугі. Пры ўсім прытым ён у механізмах найвялікшы спец. Для яго нават чалавече цела — нешта накшталт механізма. Толькі аўтааматар не захацеў падпускаць Тэхніка да рухавіка. Але той так прасіў-упрошваў, так сладуць-ляпіўся, што ключы ад «Опеля» яму дасталіся. Тэхнік імгненна знайшоў пашкоджанне, нейкі шланг перакруціўся, запусціў рухавік і прапанаваў адладзіць машину. Што трэба падціснуць, дзе трэба закруціць, памыць, пачысціць, шліфаваць. Аўтааматар прыняў прапанову з адной умоваю: пакуль Тэхнік будзе займацца «Опелем», ён сам паездзіць на «БМВ». Славольнік лёгка аддаў «БМВ» у заклад і з'ехаў на чужым аўтамабілі. «Опель», як высветлілася ў майстэрні, быў у выдатным стане. І Тэхнік пракатаўся на ім два дні, пакуль не спынілі дайшнікі і не паведамілі, што «Опель» крадзены і яго шукае не дашукаеца гаспадар, які, канешне, ведаець нічога не ведаў пра абмен каля «Цэнтральнага» універсама.

— Ёсьць Бог на свеце. — Цыбаты дапіў сваю порцыю.

— Бог шэльму меціць. — Сухарлявы ўказальны пальцам прыціснуў акуляры да пераносся. — Гэта яму помста за маю запаскуджаную кватэру. Я

зараз, хлопцы, расскажу адну гісторыю... Толькі напрамілы Бог не пераказваіце іншым. Бо пачнеца хрэнацень усялякая. А фігні хапае і без гэтага. Ніяк не ўпільнуеш, адкуль на цябе бруд пальца. Вось і тым разам, з'яджаючы з Мінска, я аддаў ключы ад кватэры Тэхніку хрэнаву. Выпраціў, паскуднік. Хай, думаю, лімоннае дрэўца палівае і котку маю корміць. Яшчэ і гроши на рыбу пакінуў шэльме. Камандзіроўка, між іншым, праішла ўдала, і Рым і Ватыкан паглядзеў. А вось на зваротным шляху ў Варшаве здарылася затрымка, нейкі багаж ці-то згубілі, ці-то не згрузілі. Не высвятляў, сядзеў у рэстаране і піў джын-тонік з лімонам. Так што дамоў вярнуўся ў гадзіну ночы. Выходжу з таксоўкі, галаву ўздымаю, а ў маіх вокнах святло. Музыку пачуў яшчэ ў ліфце. Добра, што суседзі па дачах раз'ехаліся, бо ўвесь паверх ажно калаціся ад дэцыбелаў. Вы ж ведаецце, у мяне ўзмацняльнікі і калонкі — дай Божа. Адчыняю кватэру, і на мяне разам з музыкой яшчэ і хвалі пахаў абрыйнуліся. Смярдзела так, нібыта нехта вядро туалетнай вады на падлогу вывернуў. Так яно і было, толькі не на падлогу, а ў ванную Тэхнік мой найлепшы ласьён пасля галення выліў. Дзвёры ў лазенку стаялі прачыненыя, каб негрыцянская рытмы «REEL 2 REAL» можна было слухаць паўсюль. Пад гучныя выкрыкі «MOVE IT ! MOVE IT !» у лазенцы гарэзіліся дзве бесшабашныя асобы — Тэхнік і цыцкатая дзявуля. Пэўна, усе магчымыя варыянты маркітойкі яны пераспрабавалі раней, бо ў лазенцы ён рабіў ёй надзвычайную клізму: устаўляў у дупу душавы шланг і пускаў ваду. Тэхнік ёсць Тэхнік, ён і распырсквальнік з душавога шланга змог звінціць. Як? Невядома. Не бачыў. А вось іншага наглядзеўся... Пакуль Тэхнік падзікунску рагатаў, яна, прысёўшы на кукішкі, напусціла проста ў італьянскую ванну. У мяне мову адняло. Стаяў і глядзеў, як Тэхнік топчацца ў залацістай жыжцы. Патупванне белых ступакоў

у рэдкім гнаі да канца жыцця не забуду, як і водар ласьёну, разлітага на кафлю. І тут мяне прарвала. Я махаў рукамі, адключаў апаратуру, пужаў маркітую ё электрашокерам, а потым і выцягнутым з антэрэсоляў пісталетам. Сарваным голасам абяцаў усіх раздззерці на крывавыя шматкі, калі раніцай у маёй кватэры застанецца хоць бы кропелька гэтага смуроду. Я запатрабаваў стэрильнасці. Тэхнік выбачаўся гідка і слонява. Дзявиля зіркала воўчымі вочкамі, але ніводнага слоўца не вымавіла.

Начаваў я ў бацькоў, сказаўшы, што згубіў ключы. Раніцай кватэра мая зіхцела, вылізалі ўсё да бляску. І праветрылі. І смецце павыносілі. Толькі ад успамінаў не ўцячэш; як згадаю ногі ў жыжцы, млюсна робіцца.

— Такія ўспаміны трэба гарэлкаю запіваць, — сказаў доўгавалосы і пайшоў наведаць склад з трункамі.

Калі ён вярнуўся з пляшкаю «Крышталя-100», побач з цыбатым і сухарявым стаяў задаволены, пэўна, ад удала праведзенага маркітавання, Тэхнік-імяніннік. Чацвёра мужчын усмак начаставаліся ружовай, падфарбаванай віном, гарэлкаю.

06.05.1995

26 — Дачнік

Дачнік паклаў на стол заплечнік і пачаў ладаваць паходны рыштунак. Ніколіраваная сякера легла на самы спод, яе прыкрыў пачак нечытаных газет, на іх паставілася пластыковая бутэлька з газаю, паклалася квадратная бляшанка з прадуктамі: хлеб, соль, агурук, накроеная паляндвіца, цыбулінка. Тэрмас з каваю і пляскатая біклажка з каньяком былі перакладзеныя папяровымі сурвэткамі. Запальнічка разам з цыгарэтамі схавалася ў накладной кішэні. Завязаўшы і зашпіліўшы заплечнік, Дачнік выправіўся ў дарогу.

Раніцай у панядзелак на чыгуначным вакзале народу шмат. Амаль усе пасажыры пасля выхадных вяртаюцца ў горад. А наш Дачнік пакідаў Мінск. Вайсковы камуфляж зграбна сядзеў на ягоных шырокіх плячах. У стракатай плыні мінакоў ён нагадваў драпежнага шчупака, які няўмольна плыве супроць плыні. Выйшайшы на пусты перон, ён закурыў. Сіняя струмені дыму раз-пораз выляталі з наздраватага носа. Курый ён няспешна, аддаючыся задавальненню ўсёй сваёй істотаю, дарэшты, да са-май дзюбкі пазногця на мезенцы.

Электрычка падышла хутка і, выпусціўшы пасажыраў, назбіраных ад Барысава, пагрукатала ў накірунку Маладзечна. Да станцыі «Зялёнае» Дачнік ехаў у вагоне адзін. Ён даволі абыякава глядзеў, як мяняецца за акном каларыстыка краявідаў, як з шарай і цагельнай яна робіцца жухлавата-жоўтай, прыроднай і безнадзейна-каstryчніцкай.

Пасля першых прымараразкаў станцыя выглядала бліскучай і чысцюктай, як зробленая за гроши фотакартка.

Паправіўшы рамяні заплечніка, Дачнік пайшоў праз прыстанцыйную вёсачку па пясчанай сцежцы. Ён абмінуў пахіленыя ўказальнікі з назовамі дзіцячых лагераў і зайшоў у халодны лес. Ясны, на-сцярожаны і вільготны. Зямлю ўсцяж засціала лісцё. Рудое, бурштынавае, брунатнае. Дачнік удыхнуў на поўныя грудзі гаючага паветра, заглядзеўся на сіня вершаліны саборных елак і ледзь не наступіў на залатую вітушку чалавечых экспрэмантаў. Дачніку давялося зноўку закурыць, каб, выпусціўшы дым праз нос, перабіць водар прылагернага лесу.

Далей ён ішоў уздоўж сятчастага парканы, за якім у рэдзенъкім сасонніку непрыстойна бялелася доўгая прыбіральня. Абмінуўшы вялікі, на дванаццаць атрадаў, лагер, дарога выходзіла да крынічнай рэчкі. Вузенькай, выпрастанай і ледзь

жывой. Люстронай стужкаю яна ўпрыгожвала тарфяное поле. Перайшоўшы металёвы масток, Дачнік зноўку заглыбіўся ў лясны спакой і выйшаў толькі каля дачнага гарадка. Дагледжанага, акуратнага і яркага. Крыху прайшоўшы вуліцаю, Дачнік збочыў у тупічок, дзе спыніўся каля ашаляванага вагонка чырвонага дома. На дзвярах непрыемна чарнеў гаражны замок.

Спачатку Дачнік і не збіраўся валэндацца з важкім замком. Думаў залезці ў дом праз акно. Але, адчуўшы агідную агрэсіўнасць, якую выпраменіваў навясны механізм, Дачнік не паленаваўся дастаць з заплечніка сякеру і, б'ючы абухом, знесці нахабны запор.

Апынуўшыся ў памяшканні, ён прынюхаўся. Пахла нясвежым, прэлым, тлустым духам чалавечага жытла, якое ці не сягоння на золку пакінулі гаспадары. Каб выветрыць саладжавы і прыкры водар, Дачнік абышоў пакоі і дзынкна павысаджваў сякераю ледзь не ўсе шыбы. Скразнякі, проймы і скавышы радасна завіравалі, за круціліся, затанчылі ў дачных апартаментах і хутка павыносілі на пругкіх хвастах жыллёвыя пахі. Выветрыўшы, выстудзіўшы і даследаваўшы памяшканне, яны крыху паспакайнелі і пачалі забаўляцца з фіранкамі ды шторамі, надзімаючы іх, нібыта ветразі, а потым скручаючы, быццам дзяржаўныя сцягі.

Тым часам Дачнік расклаў на круглым стале прывезеныя далікатэсы. Палуднаваў ён павольна. Раз-пораз Дачнік закідаў галаву, п'ючы канъяк з англійскай біклажкі. Дапіўшы каву, ён не стаў прыбіраць са стала ні цыбульнае лушпінне, ні растоўчаную гурбачку солі, ні хлеб.

— Так заўсёды, — загаварыў Дачнік да скразнякоў, скавышоў і проймаў. — Рассыпаная соль, сябры мае, прыводзіць да свары, а свара да бойкі, а бойка да гвалту. Толькі здаецца, што няма

аніякай нагоды, каб зазлаваць, сварыцца і распачынаць вайну. А вось зірнеш на рассыпаную соль, і само сабою з'явіцца неадольнае жаданне раскідаць, раstryбышыць, знішчыць гэтае ўбогае гняздо!

Дачнік перакуліў белы круглы стол. Нагой ён ударыў па крэсле, якое, адляцеўши ў кут, хруsnула і аціхла. Крыху супакоіўшыся, Дачнік вытрас з заплечніка пачак свежых газет, пакамечыў іх дый запхай пад ложак. І газеты, і матрац, і падлогу вакол ложка ён добра-ткі пaabліваў газаю. Полымя, падхопленае скавышамі, проймамі і скразнякамі, шуганула лёгка, порстка і радасна. Доўгія, вострыя, зыркія языкі пачалі прагна лізаць старэнкі на-сценны кілім з жоўтымі аленямі, што мірна стаялі над ложкам.

Дачнік сыходзіў з гарадка, не азіраючыся, спакойна, з пачуццём выкананага абавязку. У схуднелым заплечніку ён зносіў сякеру і запальнічку.

Крышку не дайшоўши да станцыі, Дачнік спыніўся. Ён вярнуўся ў лес, каб сякераю выкапаць ямку, ссунуць туды пацямнелую, але па-ранейшаму залатую вітушку, засыпаць яе пяском, выцерці аб мяккі мох лязо і схаваць зброю ў заплечнік. І вось там, над пахаванай у зямлі непатрэбшчынай, наш Дачнік паշкадаваў, што не прыдбаў зямлі, не пасадзіў сад і не збудаваў дом, які так прыемна ўзяць і спаліць.

11.06.1995

27 — Акопнік

Невядома ўжо колькі дзён ішоў дождж. Ён то імжыў ледзь заўважным халодным пылам, то сипаўся буйнымі важкімі краплямі, але не аціхаў ні на хвіліну.

Неба нібыта сабралася назаўсёды зліцца з зямлёю.

На сподзе глыбокага акопа назбіралася калюжына, поўная рэдзенькага мулу. Пры самай калюзе, на пустых скрынях з-пад снарадаў, сядзеў сутулы Акопнік у доўгім шынялі з настаўленым каўняром. Ён курыў.

Коўзаючыся па раскіслай глебе, да акопаў падышоў стрыжаны навабранец.

— Дождж, — натапырыўшы заечыя губы, пачаў ён.

Акопнік выкінуў недапалак у брудную ваду.

— Можа пачастуеце папяроскаю? Да смерці курыць хочацца. Я ўжо і сам не ведаю, калі апошні раз тытунь нюхаў. — Бледны навабранец прысёў на кукішкі.

— Знойдзем. — Акопнік пашкроб чорнымі пазногцямі няголенае падбароддзе. — Спускайся ў акоп. А то рассеўся, як баба.

Навабранец нязграбна саскочыў у яміну. Акопнік выцягнуў з нагруднага капшука трафейны партсігар і дастаў зграбную папяросу. Вастратдзюбае сіняе полымя хуценька зачырвоніла сухі тытунь.

— Салодкі. — Навабранец выхукнуў у марозную цямрэчу цнатлівы клубочак дыму.

— Заўтра зранку немец пачне наступаць. — Акопнік схаваў рукі ў кішэні. — Зямля прamerзла, і па ёй добра бегчы. Гэта ж не па мулу коўзацца. А так па халадку, па марозе, пасля стограмовіка са-мае тое ў атаку схадзіць.

— Няўжо заўтра пачнецца? — голас навабранца трымцеў.

— А колькі можна ў адных і тых жа акопах сядзець? Самы час бой распачынаць. Паглядзі, якая поўня ясная, якія зоры. Усё відно, як на далоні. Час надышоў. Я кайзерайцаў ведаю. Спачатку яны газ пусцяць, каб нас прыгруціць і прыдушыць, а потым нацягнуць супрацьгазы і пабягуць штыхамі дабіваць.

— А нам што рабіць? — навабранец пры ўсім сваім страху курыў павольна і вельмі ашчадна.

— Чакаць. Надзець супрацьгаз і сядзець. Курыць у супрацьгазе не варта. У цябе, дарэчы, супрацьгаз ёсць?

— Ёсць! Канешне. Новенъкі, пад мой памер, я сам падбіраў, каб сядзеў шчыльна, але і не ціснуў.

— Ну дык і праблем няма. Надзенеш супрацьгаз, пачакаеш, пакуль расейскія свінні ў атруце пазахлынаюцца, пазадыхаюцца, зойдуцца і, пачуўши каманду, пабяжыш праз дым і запора什 тых, каго не задушыў кашаль. Галоўнае, не трэба шкадаваць педыкулёзных салдат яго імператарскай вялікасці, яны горшыя, чым тыя вошы. — Акопнік плюнуў на тоўсты лёд калюжыны, што ртутна пабліскваў у месяцавым святле квадры.

Іскрыстыя, дыяментавыя драбочки сняжынак плаўна апускаліся на сагнутую, шырокую, шынельную спіну Акопніка.

— А як вы параіце, заяву ў партыю камуністаў варта напісаць зараз ці лепей пасля атакі? — навабранец паспрабаваў зазірнуць у очы Акопніку, але не змог: той сядзеў, апусціўши доўгія веі.

— Напісаць можаш і зараз, — адказаў Акопнік, не расплошчыўшы вачэй, — толькі падаваць трэба пасля наступлення. Спачатку варта пару фашыстаў забіць, каб у партыю пайсці з чыстым сумленнем.

Навабранец зрабіў глыбокі зацяг, і ўсмешка задавальнення зіграла на загарэлым блакітнавокім твары, які пікантна ўпрыгожвала маленькая ямінка на круглым падбародзі.

— Сапраўды, лепей напішу пасля бою. Прыйду да вас, сяду, закуру і напішу: залічыце мяне ў шэррагі сапраўдных сяброў нацыянал-сацыялістычнай рабочай партыі. — Зграбнае колца дыму паляцела ў цёплае чэрвеньскае паветра.

Акопнік акуратна падкасаў рукавы форменнае кашулі і сказаў:

— Не хачу цябе вучыць, бо я не настаўнік і не бацька, каб маралі начытваць, але ведай: перад атакаю не пі. На хмельную галаву паміраць лягчэй. Толькі нашто паміраць, калі ты не жыў зусім? — Акопнік выцягнуў са срэбнага партсігара пруткую папяросу. — Мусульмане вунь зусім не п’юць, а ваююць дай Бог ці дай Алах як. Хто іх разбярэ. Адно скажу — ваююць.

Навабранец зняў панаму і абцёр буйныя краплі поту, якія шчыльна абсыпалі бронзавы лоб.

Немаведама колькі дзён трывала пякельная гарачыня. Людзі звярэлі і вар’яцелі ад бясконцай, безнадзейнай і бессэнсоўнай пыльнай задухі. Над шарымі каменнымі гарамі разлілося недасяжнае, сінє, вільготнае неба.

— Дым лепей пускаць не колцамі і клубочкамі, а струменьчыкам, паціху і ў рукаво.

Навабранец затушыў недакурак аб падэшву запыленага чаравіка, закінуў у рот белы прамакнутнічак жавальнай гумкі і спытаўся:

— Як вы думаецце, вайна хутка скончыцца?

— Наіўны...

— Чаму наіўны?

— А таму, што калі недавяркі возьмуць горад, дык мы ў партызаны пойдзем, у горы, у лясы, у пушчы, разгорнем тэрарыстычны рух. — Акопнік строс попел на пруткі лісток трывгутніку.

— Дык вы лічыце, што вайна не скончыцца?

— Каму як... А для мяне вайна не скончыцца ніколі. — Дагледжанымі, маціцовымі, авальнымі пазногцямі Акопнік пяшчотна правёў па сваёй добра выгаленай, гладзенькай, блакітнай шчацэ.

У сонным люстэрку ляснога возера адбіваліся вострыя вершаліны чорных елаў, за якімі павольна згасала сонца.

— А вы самі адкуць будзеце? — навабранец не сыходзіў, ён хацеў хоць неяк выказаць удзячнасць за падораную папяросу.

— Я? — Акопнік сцепануў плячыма і зашпіліў верхні гузік шыняля. — Я — тутэйшы.

11.06.1995

28 — Анёл-2

Шыфравальнік праходзіў вайсковую службу ў горадзе Д. Служба была не вельмі цяжкая, але адказная. Шыфравальнік выконваў загады з вялікім імпэтам, а таму займеў права на дробныя прывілеі. Ён мог сам сабе выпісваць звалініцельную і хадзіць у горад у любы час. Але Шыфравальнік не злоўжываў прывілеямі. Ён хадзіў у горад адзін раз на тыдзень. Звычайна ён любіў пашпацыраваць па ўзбрярэжжы рэчкі Р. суботнім надвячоркам, калі большасць гараджан поркающа ў лапіку зямлі каля лецішча. Вось у адзін з такіх цёплых вечароў, калі Шыфравальнік даядаў улюбёнае марожанае — пламбір на палачцы, да яго падышоў сівы, сярэдняга веку мужчына ў масіўных акулярах на храшчаватым носе. Шыфравальнік не любіў выпадковых знаёмстваў, асабліва пасля таго, як даў падпіску аб захаванні дзяржаўных таямніц. Ён вырашыў не адказваць на прывітанне незнаймаму чалавеку, пагатоў рот быў напоўнены марожаным. Толькі маўчанне салдата не засмуціла гаваркога незнаймца, які ўпэйнена працягнуў распачаты маналог. У прыватнасці, ён прапанаваў пайсці на ціхую і ўтульную кватэру, дзе можна ў спакойнай абстаноўцы выпіць пляшку гарэлкі. Каб пераканаць негаваркога салдата ў сваёй шчырасці, незнаймец раскрыў стары партфель і паказаў бутэльку белай, якая ляжала на скрутку навюткай вяроўкі для сушкі бялізны.

Пазней Шыфравальнік не мог растлумачыць, чаму так лёгка пагадзіўся пайсці на далёкую ўскраіну горада Д за навязлівым незнаймцам.

Яны прыйшлі ў засмечаны двор трохпавярхогага пасляваеннага дома, і мужчына прапанаваў салдату пачакаць каля пад'езда, пакуль ён падымеца ў кватэру і паглядзіць, ці не вярнулася часам жонка, якая разам з дзецьмі павінна заначаваць на дачы. Але ўсялякае здараецца.

Стоячы ў двары, малады салдат убачыў, як у кватэры на трэцім паверсе загарэлася святло: гэта незнамец даў знак, што можна, не баючыся, падымашца і заходзіць. Вось тады Шыфравальнік і пачуў голас. Гэта быў прыемны барытон, які вельмі ясна прамовіў, што пад скруткам вяроўкі ў партфелі ляжыць нож. Шыфравальнік азірнуўся на голас і ўбачыў невысокага чарнакрылага Анёла, які імгненна растаў у паветры. Анёл не сказаў, што сівы мужчына збіраецца зарэзаць салдата, каб потым запіхваць пальцамі сваю халодную сперму ў левае вуха нябожчыка, размазваючы яе па казялку, мочцы і супрацьказялку. Анёл толькі паведаміў пра наяўнасць зброі ў скуранным партфелі. Але гэтага было дастаткова, каб Шыфравальнік уцёк з двара і хуценька вярнуўся ў вайсковую частку.

Гісторыя з Анёлам не мела б аніякай каштоўнасці, каб не пэўныя супадзенні і акалічнасці. Па-першае, за літараю «Д» быў зашыфраваны горад Раствоў, а за «Р» схавалася цэлая рэчка Дон. Па-другое, у Раствове-на-Доне служыў шыфравальнікам мой добры знаёмы географ, які сапраўды быў запрошаны незнамым чалавекам у госці. Вось так будучы настаўнік прыродазнаўства і географіі меў выдатную магчымасць наведацца ў кватэру раствоўскага Дракулы — спадара Чакацілы. Таго самага, які замардаваў паўсотні чалавек, быў злойлены, асуджаны і расстраляны.

Шыфравальнік сапраўды вельмі блізенъка прайшоў ад жахлівай смерці, але ўменне пранікаць у таямніцы і разгадваць загадкі выратавала

ягоную маладую душу, ну і цемнакрылы Анёл да-
памог, безумоўна.

19.06.1995

29 — Сунічнік

Яшчэ ў ранішнім прыцемку вясковыя ма-
ладзіцы выбраліся ў ягады. Чэрвень стаяў цёплы, і
суніцы ўрадзілі як ніколі. Дарогаю дзяўчаты да-
мовіліся, што далёка не разыдуцца і ўвесь час бу-
дуць перагуквацца. Спярша маладыя галасы гучалі
амаль не сціхаючы, але хутка маладзіцам надаку-
чыла гукаць, бо сакаўныя суніцы самі прасіліся на
язык. А як ты гукнеш з поўным ротам?

Адна з дзяўчатак, найспрятнейшая, вырашыла
пашукаць ягадныя мясціны ў самай глыбіні лесу. На-
конт суніц яна не памылілася, на пагорках ягад была
процьма. І хай не такіх буйных, як на ўскрайку, але
затое саладзейшых і больш духмяных. Ягадніца ху-
ценька нашморгала паўнюткае пяцілітровае вядзера-
ца і пашкадавала пра пакінутага дома вялікае вядро.
Толькі шкадаванне хутка мінулася, бо захацелася
іншага, захацелася пахваліцца перад сяброўкамі
паўнюткам вядзерцам. Дзяўчына гукнула. Сасоннік
азваўся адно рэхам. Маладзіца не баялася за-
блудзіцца, бо ведала лес з маленства. Яна лёгкай ха-
дою крочыла праз залацісты сасоннік, калі раптам
пачула гучнае «аву-у-у» яўна густога мужчынскага
паходжання. Маладзіца спынілася. Зусім блізка, каля
невысокіх елачак, стаяў і пасміхаўся ў пышныя
пшанічныя вусы станісты мужчына з рудым чубам.
Па зялёной кашулі з чырвонымі гузікамі ў незнаём-
цу адразу пазнаваўся Сунічнік. Ён лагодна паглядаў
на маладую прыгажуню сваімі далікатна-блакітны-
мі, з лёгкім адценнем драпежнасці, вялікімі і хцівы-
мі, як у сіямскага ката, вачыма. Маладзіца сумелася,
заўважыўшы, што Сунічнік у крылца носа ўставіў
срэбную завушніцу.

— Чаго ты пужаешся? Нібыта я — раз'ятраны звяруга? — голас у Сунічніка быў нізкі, грудны, але не хрыплаваты, як у курцоў, а мяккі, акторскі.

Такі голас выклікае поўны давер, і вельмі прыдаецца дактарам, святарам і ўсім тым, хто абавязаны суцішашаць прыніжаных і пакрыўджаных.

— Чалавек горшы за драпежнага звера, — пакіла маладзічка.

Яна відавочна адчула лёгкую сімпатию да Сунічніка.

— А хто сказаў, што я чалавек? Зусім не. Я — Сунічнік, лясны дух, які дапамагае маладым дзяўчатам збіраць ягады, паказвае найлепшыя мясціны, выводзіць на ўсыпаныя суніцамі сонечныя паляны.

— А маё вядзерца поўнае. Я свае суніцы сабрала.

— Не трэба так казаць. Ты ж такая маладая, табе яшчэ збіраць і збіраць варта было б. Ты, мая мітая, набрала адно драбязы кіслай, а сапраўднай духмянай суніцы, што сама растае ў роце, нават і не пакаштавала. Хадзем, мітая мая, пакажу ягадную паляну, якую ты і ў найсаладзейшых снах не бачыла. На тым месцы, колькі б ні збіраў суніц, а ўсіх ніколі не забреш. Хадзем, мая непараўнальная, хадзем у госці. Ты і сама, пэўна, здагадваешся: не кожную ягадніцу Сунічнік запрашае на пачастунак.

— Не трэба, спадар Сунічнік, так доўга ўтварваць, я сама не першы год такую паляну шукаю. І калі паабяцалі, дык хутчэй паказвайце, а то перадумаваецце, так з мужчынамі спрэс здараецца.

— Спрытная. Мне жывавяя падабаюцца. Падыдзі да мяне, стань тут, з левага боку, ды зірні праз правае плячо.

Маладая ягадніца ўбачыла сонечную паляну, дзе не было як і ступіць з-за сакаўных суніц.

— Заварожылі вы мяне, далібог, зачаравалі.

— Сама захацела, а я толькі крышачку дапамог. А цяпер ты марыш пра зусім іншыя чары, хочаш пакаштаваць саладзейшых ягад. Скінь непатрэбная апранахі, застанься такою, як стварыла цябе прырода. Распраніся, духмяная мая, каб я мог парайнаць твае сунічныя вусны з сунічнымі смочкамі. Скінь і астатняе, ляж на траву, раскрый таемныя весніцы, каб я мог схіліцца і языком палащчыць сунічку твайго секеля.

Сунічнік доўга і старанна песціў дзяявочую похву пруткім языком, аж да той пары, пакуль ягадніца не задрыжала ўсім целам, не завохала, не застагнала і не завыгіналася ў бурнай істэрыцы. І нават тады Сунічнік працягваў пакусваць і лізаць напруженую бубку жаночай сутнасці. Дзяявочае цела круцілася ў марных спробах вырвавацца з-пад Сунічніка, але той намёртва прыціснуў ягадніцу да зямлі. Свядомасць пакінула дзяўчыну, і яе цела абмякла і аплыло. Сунічнік выдаў са свайго напятага чэлеса маціцової кісель насенення.

Калі да маладой жанчыны спакваля вярнулася яснасць розуму і яна расплюшчыла вочы, дык Сунічнік ужо сядзеў каля вядзерца і еў ягады.

— Што ж гэта вы робіце? Абяцалі ягадамі частаваць, а самі назбіранае ясце, — ласкова папракнула маладзіца і начала пальцамі расчэсваць і раскрасаць свае доўтія русыя валасы.

— Я думаў, мы паразумеліся, а табе жменькі ягад шкада.

— Ну не крыйдуйце. Я жартам. Ешце. Хоць усе з'ядайце. — Ягадніца тута завязала на галаве белую хустачку.

— Зараз пойдзем да майго брата, Чарнічніка, і пазычым вялікае вядро. Ты назбіраеш найсаладзейшых суніц у свеце, цукровая мая. Дарэчы, тваё вядзерца хай пастаіць, ніхто не возьме.

Яны пайшлі вузенькай сцежкаю ў самыя нетры непрыбранага лесу. Сцежка вілася ў зарасцях вы-

сокага кустоўя, абыспанага крывавымі гронкамі воўчых ягад. Нечакана для маладзіцы кусты скончыліся, і сцежка выйшла да невялікага, парослага асакою балотца, пасярод якога свяцілася цнатліва-ніябесным блакітам круглае акенца Чортавага вока. Сунічнік упэўнена ступіў на тоўсты кілім дзёрну, пад якім затузалася дрыгва. Ён тупнуў, дробныя хвалі пабеглі па вадзе, Чортава вока пачарнела, запухіралася і забалбатала. Разам з алейнымі бурбалкамі на паверхню ўзняўся сярністы газ. Праз хвіліну над асакою вісела жаўтлявая задушлівая смуга.

Маладая ягадніца адчула на сваім запясці жалезныя пальцы Сунічніка. Дзяўчына тарганулася ў бок воўчага кустоўя, але Сунічнік трymаў мёртва. Пераляканая маладзічка звяла, апусцілася на асаку і загула.

А ў гэты момант з самых нетраў дрыгвянога балота ўсплыў на паверхню калматы Багнік. Ён нагадваў гурбу рудога торфу, у якім ярка свяціліся дзве сапфіравыя зорачкі ясных вачэй.

— Ты нашто мяне пабудзіў, Сунічнік? — на траяністы бераг леглі кіпцюрастыя лапы. — Ты ж ведаеш, як я не люблю, калі мяне торгаюць без дай прычыны?

— Нагода, шаноўны Багнік, ёсць. Я ж ніколі не з'яўляюся без падарунка. Вось і цяпер прывёў ягадніцу з чыстым целам і наўнай душою.

— А колькі мне будзе каштаваць твой падарунак? — Багнік соладка пазяхнуў.

— Дамовімся. Сто разоў дамаўляліся і зараз не пасварымся. Дасі пярсцёнак са смарагдам, і дзяўчына будзе тваёю. Не пашкадуеш. Я каштаваў яе суніцы.

— І што ты, брат мой Сунічнік, у пустым зіхценні каляровых каменьчыкаў знаходзіш? Не разумею. — Багнік апусціўся ў дрыгву з галавою, але праз імгненне зноў ляжаў на паверхні.

На крывым кіпцюры іскрыўся плацінавы пярсцёнак з масіўным смарагдам.

— Трымай! — Багнік пусціў пярсцёнак у паветра, адкуль яго спрытна вычарпнуў Сунічнік.

— Прыгажосць уратуе свет, — сказаў ён і ўздзеў пярсцёнак на безыменны палец левай руки.

Палюбаваўшыся смарагдам, Сунічнік падхапіў на рукі самлелую ягадніцу і кінуў у брунатны мул. Тая закаліхавала. Багнік апусціўся ў сваё густое царства разам з маладзіцю.

Сунічнік вярнуўся на сонечную галявіну і ўсмак паеў салодкіх ягад з вядзерца.

27.06.1995

30 — Папераджальнік

Вогненны сабака высока падскокваў і павіскваў.

— Зараз, зараз, — супакойваў сетэра гаспадар, выходзячы з прыбіральні, — цыгарэты вазьму і пойдзем.

Гулялі доўга. Гаспадар хадзіў па лясных грудах, курый і любаваўся краявідамі ружовай і духмянай вечаровай Вільні. Сабака гойсаў па лагчынах, шапоччучы ў зарасцях папараці.

Праз гадзіну яны вярнуліся ў Новую Вільню, каб узняцца на перадапошні паверх шматкватэрнага гмана. Яны толькі зайшли ў пад'езд, як гнуткі сетэр занепакоіўся і колькі разоў варожа гаўкнуў. На сваім паверсе сабака пачаў люта брахаць і кідацца на дзвёры. Гаспадар завагаўся: адчыняць, не адчыняць. Тут дзвёры рэзка расхінуліся. Чырвоны сетэр скочыў на ўзмнную постаць, што ўзвышалася ў калідоры. Агністая зорка вырвалася з рукі чалавека ў чорнай масцы. Куля ўвайшла ў сабачую пашчу. Сетэр скруціўся, тузануўся, заторгаўся і аціх назаўсёды. Гаспадар хістануўся, адступіў, прытуліўся спінаю да сцяны і заплюшчыў вочы. У чалавека адняло мову.

Апрануты ў цёмнае, Папераджальнік звінціў з пісталета глушыльнае прыстасаванне і схаваў зброю ў нагруднай кішэні.

— Гэта вам папярэджанне, — паведаміў ён і пачаў спускацца па сходах.

Чалавек маўчаў, мова не вярнулася.

— Апошняе! — крыкнуў Папераджальнік на ўесь пад'езд і выйшаў у літоўскую ноч.

26.08.1995

31 — Парасонніца

Пачало накрапваць. Мужчына ўзняў каўнер. Ён стаяў на трамвайнym прыпынку пад ліхтаром і чытаў газету. Ён мог бы перайсці пад ліпу ці схавацца пад брылём шапіка «Саюздруку», але застаўся на месцы, бо спадзяваўся на хуткі трамвай, які выверне з-за рога, пусціць фіялетавую іскру, зазвоніць весела і бадзёра, спыніцца, расчыніць дзвёры ў светлы салон, дзе можна будзе сесці на сухое крэсла і дачыгтаць артыкул.

Толькі трамвай не прыйодзіў і не выварочваў з-за дома, і не расхінаў запрашальна дзвёры.

Дожд় гусцеў. Варта было схавацца пад дрэвам ці хоць бы стаць пад газетны шапік. Але мужчына заставаўся пад высокім ліхтаром. Так здарaeцца на прыпынках: стаіш і не можаш варухнуцца, ты ў поўнай залежнасці ад трамвая, які прapaў немаведама дзе.

Тыя, што прыйодзілі пазней, становіліся або пад купчастую ліпу, або туліліся спинамі да дыктаўых сцен шапіка. Мужчына заставаўся пад ліхтаром і змок бы ўшчэнт пад спорным і халодным начным дажджком, каб не Парасонніца.

Прыйшоўши на прыпынак, яна адразу схавалася пад густалістую ліпу, адкуль і заўважыла мужчыну, які згорбіўся, засунуў руکі ў кішэні і зрабіўся падобны да пакрыўданага пеўня. Пара-

сонніца пашкадавала яго і разгарнула квяцісты парасон.

— Бывае, стаіш на прыпынку пад дажджом і няма дзе схавацца, — загаварыла да мужчыны Парасонніца. — А твой парасон стаіць дома, каля пачапельніка, бо раніцаю і знаку не было на дождж. І хто мог думаць, што ўвечары палье, як з вядра. І давядзецца думаць: столькі навокал людзей з парасонамі, і ніводзін не падыдзе і не прапануе схавацца. Вы даруйце нахабства, але вам варта стаць пад мой парасон. Ён невялікі, але захіне ад дажджу.

Голас у Парасонніцы быў прыемны, аксамітны, душэўны.

— Дзякую, не трэба, — прамармытаў мужчына, выцягваючы рукі з кішэніяў.

З завулка, ракочучы і бразгаючы металам, выкаціўся двухвагонны трамвай. Вадзіцель даў пералівісты званок. Пасажыры спрыгна паўскоквалі ў салоны. Парасонніца згарнула зіхоткі парасон і запытальна зірнула на мужчыну.

— Не мой нумар. — Ён адварнуўся.

Парасонніца ўзнялася на прыступку. Вадзіцель плаўна пусціў трамвай у начны даждж.

«Якая нахабная! — падумаў мужчына, вяртаючы рукі ў кішэні. — А які ў яе брыдкі, стары, зморшчаны твар!?

28.08.1995

32 — Бульварнік-1

Штораніцы ён выглядае ў акно. Ці ёсьць сонца? Ён працуе выключна ў добрае надвор'е. Ён актор балета. Яму патрэбны гледачы. А яны бываюць на бульвары толькі ў пагодлівых дні. Таму дзень пачынаецца з доўтага пагляду на неба.

Ён уцёк з Беларусі ў Барселону. Назбіраў грошай, перапрадаючы валюту на Камароўскім кір-

машы. Праз знаёмага мастака знайшоў сквапную іспанку, фіктыўна ажаніўся і перабраўся ў Каталонію. Атрымаўши від на жыхарства, ён наняў у рабочым раёне маленечкі пакой з варэльняй і душам. А цяпер на золку выглядае ў адзінае акно. Ці не пайшоў дождж? Калі на вуліцы суха, Бульварнік бярэ валізу з тэатральным касцюмам Дон Кіхота і ідзе ў цёмны двор, што каля кірмашу. За скрынняй з-пад гародніны ён пераапранаецца ў рыцара маркотнага вобраза і з ног да галавы зафарбоўваецца ў срэбны колер.

Цэлы светлы дзень ён стаіць на бульвары Рамбла і за кінутую манетку робіць узмах драўлянай дзідаю.

Штовечар Бульварнік выграбае са скрыні нажабраванае. Дзеліць грошы на трох роўных долі: на старасіць, на жыццё і на задавальненне.

А радасці ў яго вельмі простиа. Разам з вулічным мастаком сербам, які ўцёк з Босніі, Бульварнік ідзе ў бар і напіваецца маскоўскай гарэлкі.

22.09.1995

33 — Цырульнік

Мужчына ведаў: у Каталоніі цырульні значна даражэйшыя за беларускія. А што хацець? Можна не падстрыгацца, перачакаць, вярнуцца, завітаць да знаёмай цырульніцы і ўпараткаваць фрызуру. Але цырульніца, дазнаўшыся пра вандроўку, спытае не пра музей сюррэаліста Далі, а пацікаўцца станам цырульнага майстэрства на міжземнаморскім узбярэжжы. І што казаць? Сквапны?

Мужчына прыгледзеў сціплую, народную, на адно крэсла, цырульню. Раніцаю там пачыталі прэсу і галіліся небагатыя каталонцы. Перад люстэркам увіхаўся толькі адзін майстар паважанага ўзросту. Шыльда над устаноўкаю не абяцала вы-

шчыпвання валасоў на нагах і дадатковых інтymных паслуг, а гэта супакойвала.

Мужчына зайшоў, вымавіў прывітанне, сеў на лаўку чакальнікаў і ўзяў са століка спартыўны часопіс. Прэсу ён не любіў, але згодна з падгледжаным рытуалам разгарнуў тыднёвік. Каталонцы, між іншым, проста загорнутыя на футболе і страшэнна перажываюць за сваю знакамітую каманду «Барселона». Таму ён і надаў сабе сур'ёзны і зацікаўлены выгляд. Аднак усе футбалісты як былі, так і засталіся для яго на адзін бестурботны твар. Таму часопіс хутка быў адкладзены. А мужчына пачаў паглядаць у тэлевізар, што вісеў над цырульным люстэркам.

Паказвалі кухараў-кітайцаў. Доўгімі крукамі яны лавілі змей, а потым што толькі з імі не выраблялі. Адсякалі галовы на калодках, лупілі скруру, рэзалі на кавалкі, варылі, елі самі і кармілі дзяцей. Відэасюжэт захопліваў.

Тым часам Цырульнік апрацаваў патыліцу папярэдніку і запрасіў мужчыну ў скураное крэсла. Той заўсіміхаўся і прамовіў загадзя вывучанае пасіспанску: «Падстрыжыце коратка!» Ён быў задавлены, бо не забыўся чужынскія слова і яшчэ падгледзеў, колькі заплаціў папярэдні кліент — менш, чым меркавалася патраціць. Цырульнік ахінуў мужчыну блакітным прасцірадлам і лёгка запстрыкаў просценькімі нажніцамі. Так вось, без усялякіх машынаў, вастрадзюбымі нажніцамі і брытвай-галяком, за якіх шэсць—сем хвілінаў мужчыну добра, з густам і без напругі падстрыглі.

У самога Цырульніка, дарэчы, была вельмі ахайнай, брунатнай ад загару, бліскучая, цалкам лысая галава. А вось рукі мелі кудлатую поўсць, не раўннуючы, як у мядзведзя. Мужчыну і падумала ся, а ці не правесці конкурс на лепшую фрызуру на руках? Распачаць накірунак. Даць штуршок новай модзе. Чубок на запясці, прабор каля локця,

арнамент па ўсёй руцэ... Мужчына паспрабаваў бытое на сабе, толькі меў на руках расліннасці замала для станоўчага эксперыменту.

Пакуль Цырульнік стракатаў нажніцамі, тэлевізар пачаў паказваць новы сюжэт пра прусакоў. Хоць экран быў маленькі, жамерыны выглядалі ма-гутна — па кілаграму кожная. Правільна сцвярджаў жыхар Пірэнейскае паўвыспы, авангардыст, літаратар і гандляр Гомес дэ ля Сэрна: самая бліскучыя чаравікі можна пашыць толькі з барселонскіх прусакоў. Мужчына налюбаваўся бурштынавымі жамерынамі ўдосталь, нават пабачыў прусачыны палавы акт. Па тэлевізіі акт атрымаўся вельмі межанічны, цацачны, мультыплікацыйны. А яшчэ мужчына наглядзеўся сам на сябе ў сапфіравыя во-чы. Блакітныя, светлыя вочы ў Каталоніі не часта сустрэнеш, хіба што ў шэрых, падобных да ваўкоў, высокіх сабак. Скразь чорныя. Цырульнік, дарэчы, меў вочы вільготна-атрамантавыя і добрыя, як у ля-лечнага быка.

Паабтрасаўшы валасінкі з паголенай мужчынскай шыі, ён манерна шпурнуў шчотку на паліцу. Наравістая шчотка сконкула і паліцела на падло-гу. Мужчына не стрываў і злосна хіхікнуў. Цы-рульнік зазлаваў, загнаў мыском чаравіка шчотку пад часопісны столік і ўзяўся за пульверызатар. Мужчына паспрабаваў быў адмаўляцца. А раптам бутэлечка скочыць на падлогу, і тры дні давя-дзецца дыхаць сумнеўным водарам. Толькі намаганні былі марныя. Цырульнік распырскаў смуродлівую вадкасць. Мужчына азліўся і закрычаў. Калматыя рукі спрактыкавана разгарнулі брыт-ву-галяк і ўвобмільг раскроілі мужчынскае горла ад вуха да вуха.

— Нельга насміхацца над старэйшымі, — сказаў каталонскі цырульнік далёка адкінутай, мёрт-вай галаве.

24.09.1995

34 — Тунельнік

Ён не пракладае тунеляў. Ён працуе ў кавярні — доўгай, як пенал гімназісткі-выдатніцы. Каб установу не ахрысцілі «Бар-тунелем», нікому і ў галаву не прыйшло б называць яго іначай, як бармен. А так уся Барселона кажа: Тунельнік. І хай сабе. Ён не супраць. Ён паважае кліентаў і любіць свой даўжэны, як працоўны панядзелак, «Бар-тунель». Ён увішны. Ён гнуткі, як браслаўскі вугор. Ён увесы час у вібрацыі, у трымценні, у напрузе. Тунельнік вітаецца з мінакамі, працірае танканогія келіхі, гатуе каву-экспрэс, налівае мурыну скоч, падае сіагаловому мастаку піва, адмервае прыбіральшчыку бурбон, лічыць песеты, усміхаецца суседцы, падміргвае студэнты-кітаянцы, прыгтанцоўвае на вытаптаных да белі дошках, насвіствае турэцкі марш і ўсё гэта — адначасна. Ён таленавіты і здатны зрабіць адразу сто адну кавярную справу. Ён — уласбленне гасціннасці, ветлівасці, зычлівасці, удзячннасці і надзейнасці, але да пэўнай мяжы. Тунельнік можа, як захоча, зрабіцца жорсткім, упартым і неадступным.

Вось ты ўзяў і паквапіўся на ягоную шыракабровую жонку. Ты штодня прыходзіў у «Бар-тунель» выпіць ранішняе капучына з тостамі. А Тунельніка-ва жонка зманліва падміргвала з акенца над кавярняю. Яна — вульгарная, як курортная паштоўка, — запрасіла цябе. І ты крадком, як шкодны гімназіст, праз двор і чорную лесвіцу прабраўся ў цёплы пакойчык — ложак, камін, рукамыйнік. Ты спехам скінуў нагавіцы, хуценька памыўся, выцерся насоўкаю. Ты паваліў чужую жонку на неразабраны ложак. Ты паглыбіўся ў нетры каталонскай жыццядайннасці. Ты захлынуўся ў асалодзе.

За паглыбленнямі цябе і заспеў Тунельнік. Пабачыў, спалатнеў, стаіўся. Ён не кінуўся біцца. Ён не выхапіў кінжал і не працяў табе сэрца. Ён не па-

бег і не зняў з музейнае сцяны алебарду і не рассек шыйных пазванкоў. Ён чакаў, пакуль тваё сексуальнае змесціва перальцецца ва ўлонне спакусніцы. А потым ветліва запатрабаваў разлічыцца. Ён не папрасіў болей, чым даюць звычайнай прастытугтыцы. Ты радасна развітаўся з трymа тысячамі песьтаяў. Усё выдатна. У кожным бармене жыве сутэнёр. Хай сабе жыве.

Ты спусціўся ў бар, і Тунельнік запрапанаваў будзённы кубачак капучына за кошт «Бар-тунеля». Ты выпіў. Кава крышку гарчыла і мела прысмак міндалю. Дробязі. Неістотна. Тунельнік усміхæцца. У яго белазубая ўсмешка. У барменаў павінны быць ідэальныя зубы і дагледжаныя пазногці. Тунельнік з такіх. Толькі чаму ўстано-ва зачыненая? Дзе наведвальнікі? Нашто ты піў горкую каву? Ты не адкажаш. Ты павалішся на белыя дошкі і памрэш. Тунельнік атруціў цябе мыш'яком.

Ён перацягнуў цела ў сутарэнні, а там загарнуў у пыльны меж. З такім мехам Тунельнік ездзіць па вугаль для маленъкага каміна. Ён любіць увечары пасядзець у крэсле і паглядзець у агонь. Аднаго разу, седзячы з келіхам марціні, ён згадае, як уночы вывез цябе ў лес і закапаў. И ад той згадкі ў Тунельніка пацяплее на душы.

03.10.1995

35 — Імяніннік

На дзень нараджэння народу сабралася шмат: поўная чатырохпакаёўка. У гасцёўні чакаў стол. Госці належным чынам павіншавалі Імянінніка, выпілі, закусілі і разбрыйліся па кватэры. Хто пайшоў у варэльню паліць, хто пачаў пераабста-лёўцаць кабінет у залу для танцаў, а хто застаўся за сталом напампоўцацца алкаголем. Маладыя гады, маладыя жаданні.

Імянініку споўнілася дваццаць два. Яго добра падвесялі дзве чаракі канъяку і гара розных падарункаў. Імянінік быў у гуморы, і яму захацелася жанчыны. Ён безразважна накіраваўся да купкі дзяўчат, што перабіралі кампактдыскі, і, выбраўшы найпрыгажэйшую, прапанаўваў дапамагчы перанесці акустычныя калонкі. Так ён адлучыў прыгажуню ад сябровак. У вітальні Імянінік угаварыў дзяўчыну зачыніцца разам у ванным пакоі, а там дамогся блізкасці. Кахацца стоячы нязручна, але Імянінік даволі хутка дасягнуў асалоды.

Ён пакінуў прыгажуню рабіць водныя працэдуры і вярнуўся да гасцей, што апантана танчылі ў паўцёмным кабінцы. Імянінік сабраўся далучыцца да вясёлых скокаў, але раптам спахмурнеў і вярнуўся да дзвярэй у ванны пакой. Стукаў ён настойліва.

— Хто? — пачулася адтуль.

— Адчыняй...

— Нешта забыўся? — аголеная прыгажуня абціралася ружовым ручніком.

— Не, я нічога не згубіў, і майткі надзеў не шыварат-навыварат. — Імянінік прысеў на край ванны.

— Захацелася працягу?

— Так, але іншага. Можаш палічыць мяне за поўнага вар’ята, але даслухай да канца.

— Вырашыў пазычаць грошы? — прыгажуня ўсцягнула чорныя бікіні.

— Якія грошы? Нічога не збіраюся пазычаць... А хіба ў цябе ёсць грошы?

— Няма. Толькі так выбачаюцца, калі намервавуцца перахапіць. — Прыйгажуня забрала ў станік акуратныя грудзі.

— Я не выбачаюся, а прашу дазволу. Можна называць цябе Сізі? — Імянінік зазірнуў на спод вачэй каханкі.

— Табе не падабаецца маё сапраўднае імя? —
Яна зашмаргнула маланку на спадніцы.

— Наадварот, вельмі падабаецца — і тваё імя, і
тваё прозвішча...

— Дык што тады? — жанчына апранула бялют-
кую, як уяўны снег, кашулю.

— Каханне вымагае змены імёнаў. Павер. Разам
з пачуццямі нараджаюцца слова. Спачатку мне за-
хацелася назваць цябе Сфінкс. Чаму? Не ведаю!
Можа з-за валасоў залацістых, а можа з-за крылаў,
якія ўявіў за тваймі плячымі. Толькі Сфінкса веда-
юць. Імя Сфінкс — агульнага карыстання. Давялося
пераўтварыць Сфінкса ў Сізі.

— Мне цяжка будзе прывыкнуць да новага
імя. — Прыгажуня наблізіла твар да люстэрка і па-
чала падфарбоўваць вусны.

— Не-не, ты не павінна нікому казаць пра тое,
што я называю цябе Сізі, гэта інтymна.

— Больш інтymна за тое, чым мы толькі што
займаліся? — яна расцягнула вусны і падвяла аб-
рыс верхній губкі.

— Вядома, больш. Ніякай таямніцы няма ў тым,
што мужчыны сыходзяцца з жанчынамі. Таямніца
ў тым, што яны кахаюць адно аднаго. Дык даз-
воліш называць цябе Сізі?

— Я не буду крыўдаваць, калі пачую Сізі, толькі
не рабі гэтага на людзях.

— Канешне, Сізі.

— Цяпер я выйду першай. А ты зрабі выгляд,
што кепска, што апаласкаеш твар і чысціш зубы.
Дарэчы. Твае слова можна лічыць прызнаннем
у каханні?

— Напэўна, не. — Імяніннік засумняваўся, заха-
целася аспрэчыць сябе і сказаць, што ён прызна-
еца ў каханні, але ж змаўчаў. Прыгажуня па-
крыўдзілася, выйшла з ваннага пакоя і далучылася
да танцораў.

Імяніннік усіх запрасіў за стол. Госці працягвалі

віншаванні і чоканне поўнымі чаркамі ды келіхамі. Святкаванне дня нараджэння неўпрыкмет перарасло ў п'янку. Прыгажуня выпіла столькі ружовага шампанскага, што ўзлезла на стол і сказала:

— Ён прызнаўся мне ў каханні і папрасіў дазволу называць інакш...

Жанчына спрабавала згадаць новае імя, але не змагла. Яна папрасіла Імянінніка нагадаць ёй інтymнае імя. Але той адмовіўся.

05.11.1995

36 — Рок-спявак

У Рок-спевака быў шамансki барытон. Падобныя галасы з'яўляюцца раз на сто гадоў.

Тут ёсць падабенства з tym, як пралятае над светам агромністая вогненная камета. Людзі спыняюцца, уздымаюць галовы, шэпчуць:

— Зірніце! Паглядзіце на дзіва!

А потым ф'ю-ю-юць, і каметы няма. Цішыня. Цемра. І ніхто ніколі не пабачыць нічога падобнага. Але тыя, хто бачыў агністы палёт, не змогуць яго забыць.

Ноч стаяла спякотная. Стадыён, падрыхтаваны да выступлення Рок-спевака, болей падыходзіў да правядзення палітычнага мітынгу анархістаў, чым для музычнага шоу.

Ніводзін з гуртоў, якія павінны былі разагрэць і разгайдзець публіку, не дайграў свае праграмы да канца. Пакрыўджаныя музыкі пакідалі сцэну пад свіст, скавытанне і ўлюлюканне раз'юшанага на тоўпу.

Народ шалеў у чаканні куміра. Падлеткі, не хаваючыся, пілі алкаголь, палілі тытунь і анашу, а найбольыш адвязаныя мастурбавалі і займаліся сексам з проставалосымі сяброўкамі. Натоўп перад сцэнаю сабраўся настолькі вялікі і

агрэсіўны, што ахоўнікі і не спрабавалі на-
водзіць парадку.

У Рок-спевака быў цёмны настрой. Раздраж-
нялі і бянтэжылі жарты, якімі музыкі перакідва-
ліся з ахоўнікамі. Рабілася млюсна ад успамінаў
пра сварку з сяброўкаю, якая адбылася за гадзіну
да канцэрта. Дзяўчына схавала шпрыц з ампу-
ламі какайну. І, апрача ўсяго, ліпучая гарачыня.
А ягоныя музыкі пілі колу і бестурботна рада-
валіся жыццю. Іх імпэт згас толькі тады, калі пер-
шую кампазіцыю давялося пачынаць трэці раз.
Публіка ж паставілася да правалу найлепшым
чынам. Непрафесійнасць, нязграбнасць, нахаб-
ства куміра яшчэ болей узбудзілі фанатаў. Рок-
спявак толькі напрыканцы другой песні пачаў
трапляць у танальнасць. І чым далей співаў, тым
лепей гучаў боскі голас. Ён лунаў над галовамі
юнакоў залатакрытым Анёлам, і душы жывых
чулі ягоны покліч.

Натоўп вар’яцеў і раз’юшваўся. Нарэшце натоўп
закіпеў, і пачаўся штурм сцэны. Душачыся, топчу-
чы адзін аднаго, фанаты лезлі да куміра. Ахоўнікі
білі іх гумовымі дручкамі, лупцавалі кулакамі,
мясілі каленямі і папіхалі чаравікамі. Аглушаныя,
акрываўленыя, абражаныя ахвяры падалі назад
у натоўп.

Немаведама чым бы скончылася бойка паміж
фанацтамі і ахоўнікамі, каб Рок-спявак не спыніў
канцэрт.

— Хопіць! — пачаў аціхлы стадыён. — Вы
прыйшлі не слухаць музыку. Разумею. Вы пры-
цягнуліся з усіх закуткаў смярдзючага горада,
каб павесяліцца, пакайфаваць, папіць піва, пафа-
чыцца. Якая музыка? Да д'ябла спевы! Галоўнае —
паглядзець на дзівосы. Галоўнае — пабачыць
што-небудзь зачараўвалынае, чаго больш нідзе не
пакажуць. Што мне рабіць? Я ў вас, вырадкі, пы-
таюся?..

Стадыён маўчаў. Над галовамі лётаў чорны
Анёл злосці.

— А што, калі я вам, сляпым і глухім, пакажу фа-
лас? Вы ж гэтага чакаеце! Гэтага? — Рок-спявак вы-
цягнуў з нагавіцаў даўгакрысую кашулю і пачаў
танцаваць вакол мікрофоннай стойкі.

Ён то ўздымаў фалды кашулі, то апускаў іх.

— Вы бачылі? Бачылі? Вось ён, паглядзіце. Гэ-
та найлепшы фалас у свеце. Паглядзіце на яго
яшчэ раз.

Натоўп выбухнуў. Пачалася бойка. Музыкі, па-
хапаўшы інструменты, паўцякалі. Рок-спявак ук-
ленчыў і ашчаперыў галаву рукамі. Гумовы дручок
начальніка стадыённай аховы апусціўся Рок-спе-
ваку на спіну. Другі ўдар ён атрымаў чаравікам
у скроны. Ні трэцяга, ні астатніх удараў ён не адчуў.
Вярнуўся да свядомасці толькі пад раніцу. Ляжаў,
апрануты, на ложку ў пакойчыку ў сяброўкі.

— Нашто ты гэта зрабіў? — спыталася яна, уба-
чыўшы, як ёнnakіроўваецца ў душ.

— Мне было цікава, што з гэтага атрымаеца.
Звычайная цікавасць!

Распрануўшыся, Рок-спявак прыўзняў на-
крыўку скрыні пад брудную бялізну, каб кінуць ту-
ды запэцканую ў кроў кашулю. Там ён і знайшоў
шпрыц з ампуламі. Рок-спявак зрабіў сабе ўкол і
стаў пад лагодныя струмені. Падвоеная доза ка-
кайну падаравала лёгкую, бестурботную, ціхую
смерць.

06.11.1995

37 — Красуня

У горадзе пачалася сапраўдная восень — шарага,
з золлю.

Цэлую нядзелю мужчына прасядзеў у кватэры:
чытаў, самазадавальняўся і бяздумна пазіраў у тэ-
левізар. Музыку слухаць не мог — заганяла ў дэ-

прэсію. Тэлефонны нумар старога сябра ён набраў без спадзянняў.

— Доўга ідзеў да тэлефона, — быццам для сябе, адзначыў мужчына.

— Я не адзін. — У слухаўцы інтыхмна зашалах-цела мяккая матэрыя: ці то прасціна, ці то кашуля, ці то сукенка.

— Прабач. — У інтанацыі мужчыны чулася расчараванне.

— Сумуеш? Ці з нагоды звоніш?

— Захацелася выпіць.

— Прыйзджай. Дарогу ведаеш. Пачастую. Учора печаныя грушы з мястэчка прывёз.

— Еду.

З-пад высокай і халоднай поўні сыпала драбнюткая іскрыстая імжа. У прыгарадным аўтобусе было зімна, няўтульна і, апрача таго, пахла танным адэкалонам. Вузкавокі маладзён у вязанай шапачцы настойліва патыхаў спіртавым водарам ускрайнай цырульні. Пасажыраў ехала няшмат: колькі вайскоўцаў вярталася ў ракетную вучэльню, дзве студэнткі абміяркоўвалі прагледжаную ў кінатэатры меладраму, прapaхлы грамадскай цырульняю маладзён і ён — мужчына.

«І куды мяне нясе наnoch гледзячы?» — падумалася яму, калі праходзіў да кабіны.

Кепска паголены шафёр сціскаў у губах цыгарэту.

— Можна і я запалю? — папрасіў дазволу мужчына.

— Куры! Мне што! Галоўнае, каб пасажыры не бунтаваліся.

Водар кубінскага тыгуню перабіў адэкалонавы дух.

Аўтобус ляцеў праз каstryчніцкую ноч.

— Хто? — пачуў мужчына з-за гладкіх дзвярэй.

— Хто-хто... Госць у паліто. — У вітальні было змрочна, і рукі на прывітанне мужчынам давялося працягваць наўздагад.

— Праз парог нельга... — Сябар пацягнуў мужчыну ўглыб кватэры. — Распранайся, праходзь. Шчыра скажу: думаў, не прыедзеш. Ноч, золь, хала-дэча. Так што, даруй, сустракаю без смокінга.

На хударлявым сябравым торсе была толькі свежая саколка з яшчэ не адрезаным цэтлікам.

— Колькі часу? — пацікавіўся ён і абцягнуў саколку на сцёгны.

— Палова на адзінаццатую. — Мужчына скінуў лакіраваныя чаравікі. — У цябе ѿпла, я пінжак здыму, а то пачнеш гатаваць, і выхадны пінжак прапахнє варэльняю.

— Які далікатны, нібыта мы ў розных мястэчках гадаваліся.

Яны прайшлі ў варэльню, дзе панавала кавалерская неахайнасць. Нямты посуд запаўняў чарупіну. Ніводная дзверца ў шкафчыках не была зачынена. Фіранкі зжаўцелі ад тытуню. Са смеццевага вядра вытыркаліся газеты. Толькі новая лядоўня мела чысцюкткі і ўрачысты выгляд. Якраз з яе і з'явілася высокая бутэлька чырвонага віна.

— Расказвай, што па начах гняце?

— Пакрыўдзілі мяне. — Мужчына ўздыхнуў цяжка, як паланёная жывёліна.

— Няўжо праўда? Што ганарысты, ведаў, а крыўдлівасці не заўважаў. — Сябар расклаў на срэбным сподзе брунатныя грушы, апаласнуў рукі і выйшаў з варэльні.

Мужчына адчыніў фортку. У пакой папаўзло сцюдзёнае паветра. Сябар неўзабаве вярнуўся. Цяпер, акрамя саколкі, на ім былі спартыўныя на гавіцы і скуранныя шлэпкі.

— Зачыні фортку, халодна ў саколцы.

— Кашулю складзі, калі мерзнеш. — Мужчына закінуў нагу на нагу і дэмантратыўна загайдаў ступаком у стракатай шкарпэтцы.

— Гэй, Красуня! Чуеш? Прыйнясі швэдар! — сябар пераклаў ігрушку са споду на талерку.

У варэльню зайшла Красуня, цалкам аголеная маладзёнка. Яна бессаромна стаяла пасярод пакоя, не робячы ані спробы прыкрыць белае цела. Ад зыркага святла яна па-дзіцячы прымружыла во-чы і, можа, таму не выклікала ў мужчыны эратычных памкненняў. Ён адно крышку здзвіўся разняволенасці сябравай Красуні і пяшчотнай ружовасці яе қаленых рэпак.

— Афігела? — сябар выхапіў з рук у қаханкі апранауху і пачаў ахінаць ёй натапыраныя грудзі. — У мяне госць, чужы чалавек, а ты бессаромна голая. Дзе сумленне?

— Дзе-дзе... Паміж ног на барадзе! — Красуніна прамаўлэнне мела хмельнае адценне.

Абураны сябар выштурхаў қаханку за дзвёры.

— Даруй. Афігела. Зазывчай яна прыстойна сябе паводзіць. Пакаштуй ігрушу. Іудоўная прысмака...

Сябар не паспеў скончыць сказ, як вярнулася Красуня.

— А ты мне і не казаў, што маеш у знаёмых наадэкалоненага франта ў шахматных шкарпэтках. Мне падабаецца. Можа, заможны і заплаціць, і мы пераштурхнёмся? — Красуня зрабіла спробу сесці мужчыну на калені.

Яе мякка, але настойліва адхіллі.

— Ідзі прэч, а то зараз атрымаеш сподам па твары. Я нават ігрушы не пашкадую. — Словы гучалі досыць рапчуча, але, відавочна, біць жанчыну ніхто не збіраўся.

— Я — нудыстка! Хіба не ведаў? Не веру... Як толькі трапляла ў твой халасцякоўскі бярлог, адразу ж распраналася цалкам. И ты ніколі не су-праціўляўся. И ты не абурышся, калі я пайду аголеная праз вайсковы гарадок. Словы не скажаш. Дык чаму цяпер шум і пагрозы? — Красуня выцягнула з-пад стала і асядлала табурэтку.

— Сапраўды, чаму не прайсціся голай праз ра-

кетную вучэльню? Курсантам радасці наробіш.
Яны цябе да самай дэмабілізацыі сніць будуць.
А колькі маладзёнаў самазадаволіцца, успаміна-
ючы твае клубы?

Хлеб накроілі тонкімі празрыстымі лустачкамі.

— А чаму мне прыбор не паставіш? Мне холад-
на, і келіх чырвонага не зашкодзіць. — Аголеная
падсунула табурэтку да стала.

— Даруй, кахраная, але ты не казала, што будзе-
вячэраць. — Сябар пачаў пераводзіць размову ў
рэчышча будзённасці.

— Цяжка назваць вячэраю начныя адведкі. —
Красуня зрабіла такі выраз, нібыта яна пры-
сутнічае на прыёме ў каралевы.

— Можа, мне пайсці? — мужчына сумеўся.

— Не-не, сяброўскія варункі вышэй за ўсё. —
Сябар напоўніў трыв фужэрами рубінавым вінаград-
ным віном.

— Добра. Бог з вамі. Гаварыце. Частуйцесь гру-
шамі. Весяліцесь. А я пайду. — Красуня ўсталала і,
віхляючы клубамі, пакінула варэльню.

— Дык якая бяда не дае спаць? — сябар узняў
фужэр.

— Надыходзіць імгненнне, і адзінае жаданне за-
паўняе свет. Хочацца ўзяць пісталет, прыкладці да
грудзей і прастрэліць сэрца. — Мужчына заліў
у сябе рубінавае віно. — Разумееш, цябе прадалі,
падманулі, прынізілі. І так абышліся не толькі з та-
бою, а з усімі, хто навокал.

— Цымяна. Давай канкрэтыку, фактуру, фак-
ты. — Сябар разрэзаў напалам сакаўную грушу.

На парцэлянавай талерцы засталася лужынка
соку.

— Канкрэтыка такая: патрэбны пісталет.

— Не праблема, дастану, толькі з адной умо-
ваю. Ты застрэліш крыўдзіцеля і вернеш зброю. —
Сябар са смакам пракаўтніў салодкі скрылік.

Мужчыны чокнуліся, выпілі, памаўчалі.

— А што за Красуня ўпрыгожвала вечар? — мужчына адшчыкнуў кавалачак хлебнай скарынкі.

— Посьцілка з плоці, нічога сур'ёзнага, недара-
гое задавальненне для самотнага. Калі ёсць жадан-
не паспытаць, калі ласка. Нарэшце ты вяртаешся ў
рэчышча разумнага, рацыянальнага і вечнага.
А то — пісталет, сэрца, смерць, крыўды. Няўжо ты
здатны на забойства? Няўжо ты верыш у сваю
правільнасць настолькі, каб забіць?

— Вера і заб'ю! — мужчына сказаў пераканаўча.

— Заб'еш. Правільна. Некага абавязкова заст-
рэліш. Можа, сябе ці крыўдзіцеля, а мо — выпадко-
вага чалавека. Хто адкажа? Ты? Не, ты не здатны
адказаць за гвалт, бо апнешся або нябожчыкам,
або вар'ятам, і цяжар адказнасці перасунецца на
іншых: на таго, хто ўклаў у рукі зброю. Вось так.
Не дам пісталет. І давай забудзем начную мужчын-
скую размову. Ці ты хочаш нешта дадаць?

— Вядома. — Мужчына расцягнуў пальцамі на-
брывяляты стомаю павекі.

У варэльню завітала Красуня.

— Сыходжу. Позна. Спаць трэба. — Яна была
наўздріў свежая, з мокрымі, гладкімі зачэсанымі ва-
ласамі, відаць, толькі з душа.

На румяным тварыку не засталося нават ценю
дурноты і хмельнае распуснасці.

— Куды ты на холад пасля купання? — Сябар
прыўстаў.

— Прыемна, што захваляваўся. Толькі мне два
крокі праз двор перабегчы. Ці ты забыўся, дзе жы-
ву? — Красуня зашпіліла шкляны гузік на каўнеры-
ку тактоўна-шэрай сукенкі.

— Калі так, бывай. Нам дагаварыць трэба. —
Сябар сеў.

Красуня бязгучна прычыніла непранумарарава-
ныя дзвёры.

— Не будзе ў цябе, дарагі мсціўца, зброі. — Сябар
узняў келіх і залюбаваўся пералівамі цёмнага віна.

— Пабачым... Ці ты мяркуеш, толькі ў вашай вучэльні крадуць зброю? — мужчына запіў пытанне вялікім глытком.

— Зладзейства паўсюдна. Крадуць усё чыста. Вось і жонка ўкрала ў мяне сына. Разышліся. Надакучылі адно аднаму. Без сварак падзялілі маёмысць. Сына яна безапеляцыйна пакінула сабе. І што абраліва: прывучыла называць мяне Суседам. Сын на ўласнага бацьку гаворыць — стары Сусед. Крыўдна. Да слёз. Здаецца, сапраўды схаплю пісталет і застрэлю. Толькі што зменіць заўйства?

Хто выйграе? Ці, можа, трывала стаіць тое, пад што кроў пацякла? Маўчыш. Правільна. Разумна. Нікога не застрэлім: ні ты, ні я.

Зброі не трэба. Можа, я кепскі сябар, але зброю давядзецца шукаць у іншым месцы.

Бутэльку дапілі моўчкі.

Мужчына сышоў, так і не пакаштаваўшы печанае грушы. Ён праходзіў праз іскрысты, прыцярушены золлю двор, калі з дашчанага доміка альтанкі пачуўся голас Красуні.

— Пастой... Я чакала... Замерзла...

Мужчына ўзяў яе адразу, стоячы ў альтанцы, пасярод пустога двара. Блізкасць была кароткая, але ўсё ж аддаліла мужчыну ад думкі пра самазаўйства.

01.12.1995

38 — Галерэйнік

Мужчына завітаў у мастацкую галерэю. Ён нейкі час разглядаў карціны, пакуль не спыніў вока на сціплым творы з васільковым вянком.

— Калі ласка, здыміце са сцяны блакітны нацюроморт. Я вазьму яго, каб падараўаць жонцы на гадавіну нашага вяселля, — сказаў наведвальнік далікатнаму Галерэйніку.

— Выдатны густ, — запэўніў пакупніка ўважлівы прадавец. — Сярод выстаўленых карцін не знайдзеш лепшай, каб падараўцаў каканай жанчыне. Але не спяшайцесь. — Галерэйнік зрабіў загадкавы твар і прыцішыў голас. — У майм салоне ёсць выдатныя творы. Яны прыхоўваюцца для сапраўдных аматараў высокага мастацтва. Калі вы не супраць, дык пойдзем у мой кабінет...

Мужчына не чакаў такої увагі і дасціпнага абыходжання, а таму разгубіўся і маўчаў, не ведаочы, ці спакусіцца на прагляд таемных каштоўнасцей, ці абысціся «Вянком», намаляваным хай не кідка, але ж густоўна.

— Не сумнявайцесь, кошт карціны застаецца той самы, нават меншы. Мая задача — не толькі прадаваць, але і перадаваць найлепшыя творы ў добрыя руки. Можаце паверыць, часам карціны сыходзяць за чыста сівалічную цану...

Яны зайшлі ў вузенькі калідор і спусціліся па кручастымі сходамі ў ніzkія сутарэнні.

— Цеснавата, але што рабіць, арэнда за памяшканне проста касмічная... Давялося, між намі, нелегальна павялічыць сутарэнні. — Галерэйнік вёў пакупніка праз лабірынты стэлажоў і шафаў, застаўленых самымі неверагоднымі творамі.

Там зіхцелі залатыя унітазы і срэбныя пісуары. На кітайскіх вазах сядзелі парцэлянавыя мядзведзі з залатымі вачымі. У кутку моўчкі ляжаў саракасямітровы нефрытавы Буда.

— Не здзіўляйцесь. Тут адны муляжы, нічога сапраўднага, шкло, фарба і папера. Падробкі. Модда. Дзень сучасны. Сюды, калі ласка...

Яны зайшлі ў невялічкі кабінец. Апрача арэхавага стала, двух крэслаў і сейфа, у ім нічога і не змясцілася б.

— Прысаджвайцесь, — Галерэйнік доўгім ключом заляскатаў у сейфавых нетрах.

Мужчына адчуў прыгнечанасць.

З сейфа з'явілася невялічкае палатно ў букавай асадзе.

Аксамітнай анучкаю Галерэйнік працёр уяўны пыл.

Мужчына ўзяў карціну. Нічога адметнага. Белы дом пад цёмнай дахоўкаю. Больш лапідарны края-від і ўявіць цяжка.

— Ну як? Можаце ацаніць? Ці не спадабала-ся? — голас гандляра меў нейтральную афарбоўку, таму пакупнік не стаў хаваць уражанняў.

— Густоўна, і не больш за тое.

— Правільна. А нічога болей не трэба. Віншую, краяўд вы атрымоўваецце бясплатна, у якасці прэзента. А за «Вянок» давядзеца заплаціць.

Мужчына вярнуўся дамоў у гуморы.

Васільковы нацюрморт вельмі спадабаўся жон-цы, і яны вырашылі неадкладна павесіць карціну на сцяну.

— Найлепшы падарунак і прыдумаць цяж-ка. — Не ведаючы, жонка паўтарыла слова Гале-рэйніка.

Гадавіну вяселля святкавалі ўдваіх, сціпла: з па-вольнымі танцамі і сухім віном.

Яны па шмат разоў пераказалі адно аднаму, як пазнаёміліся на вечарыне ў Акадэміі мастацтваў, як сустракаліся па два разы на дзень, як паехалі ў вёску Пагост, каб хутчэй распісацца, як зладзілі вя-селле без сваякоў і гасцей, як цэлую ноч пратанца-валі, працалаваліся, пракахаліся. Таму спаць па-клаліся рана, спадзеючыся на доўгі секс, але хутка спатоліліся і заснулі.

Карціну з белым домам мужчына так і не пака-заў жонцы. Ён занёс яе ў сутарэнні, калі хадзіў па віно. Там, у сутарэннях, нешта невыразнае, не-акрэсленае, цёмнае варухнулася ў паветры. Але мужчына, заклапочаны выбарам віна, не зварнуў на рух аніякае ўвагі.

Муж з жонкаю спалі, павярнуўшыся спінамі ад-

но да аднаго. Ёй снілася вёска Пагост, яму — сараскаміметровы Буда.

Тым часам у сутарэннях нябачныя рукі развязвалі шнуроў, якім была перавязаная карціна з домам. Такім чынам разгарнулася абгортачная папера. Вокны ў намалёваным дамку запаліліся. Нехта нябачны ўключыў у ім ліямпы зыркага галерэйнага святла. Палілася вада. Пачулася фуркатанне, радаснае, бадзёрае, нібыта ранішняе. Пастракатала і заціхла электрабрытва. Гэта ў намалёваным дамку прыводзіў сябе ў кавалерскі выгляд не хто-небудзь, а сам Галерэйнік.

Намеры ён меў простыя: вырашыў паспытаць чужую жонку. Таму выйшаў з чароўнага дамка, падняўся з сутарэнняў у спачывальню. Там, прытуліўшыся спінаю да спіны, спакойна спалі мужчына з жанчынаю, якія адсвятковалі першую гадавіну агульнага жыцця.

Па дарозе з сутарэнняў Галерэйнік цалкам змяніў ablічча: з ахайнага гандляра перакінуўся ў расхрыстанага разняволенага распуніка.

Пяшчотным пагладжваннем эрагенных зон ён пабудзіў жанчыну. Тая спрасонку не ўсвядоміла, хто сцягнуў яе на кілім і паклаў на жывот. Толькі адчуўшы боль ад вяліznага, пэўна не мужавага, чэлеса, яна паспрабавала прыўзняцца. Марна. Чужая рукі прыціснулі да падлогі так, што ні ўздыхнуць, ні выдыхнуць яна не магла. Апошняя згадка пра жахлівую рэальнасць у згвалтаванай жанчыны была досыць яркая. Дацягнуўшыся да шнура начное ліямпы, што стаяла на тумбачцы пры ложку, яна з усяе сілы тузанула за яго. Масіўная свяцільня абрынулася гвалтаўніку на патыліцу. Той страціў прытомнасць і знерухомеў на ўжо нежывым галаногім целе.

Раніцаю муж знайшоў замардаваную жонку. Ачомаўшыся, ён агледзеў месца злачынства і зауважыў на кіліме вялікую крылавую пляму. Яна

расплылася побач з жончынай скронню, толькі ніводнай ранкі на жаночай галаве мужчына не ўбачыў. У кроў была ўпэцканая і пабітая лямпа, што ляжала на кіліме. Кроплі крыві мужчына знайшоў і ў калідоры, і на сходах у сутарэнні. На месцы, дзе ён пакінуў злашчасную карціну з домікам, вяляліся адно пакамечаная абгортка і вяроўка.

Апрануўшыся, мужчына паклаў у кішэнь вялікі нож, якім звычайна рэзаў хлеб, і накіраваўся ў галерэю. Дзверы ў салон былі адчыненыя, і мужчына без перашкоды зайшоў у памяшканне. Ён спусціўся ў сховішча і там у кабінеціку знайшоў Галерэйніка. Той сядзеў на крэсле, паклаўшы галаву на стол. На арэхавую стальніцу нацякла вялізная лужына крыві. Галерэйнік быў нежывы, але мужчына, на ўсялякі выпадаў, усадзіў хлебны нож у згорбленую спіну.

19.12.1995

39 — Мінак

Ён прайшоў уздоўж люстроног сцяны прыярытэтнага банка, перабег на другі бок невялічкай, абсаджанай каштанамі вуліцы і пашыбаваў па вузкім асфальтавым ходніку.

У горадзе палілі апалае лісце. Стаяла сонца — яркае, але нізкае і халаднаватае.

Мінак склаў рот літараю «о» і выхукнуў паветра. Белыя клубочкі пары расталі ў каstryчніцкім надвячорку.

Мінак прыспешыў крок. Ён ледзь не бег па цэментавых плітах, якімі выклалі сцежку паміж дашчаным плотам новабудоўлі і каштанавай вуліцаю.

Ён гэтак шпарка і ўтрапёна рухаўся, што, сам не хочучы таго, апынуўся на сярэдзіне завулка, па якім павольна плыла жалобная працэсія. Паперадзе рассыпалі кветкі двое дзяцей: цыбаты хлоп-

чык і дзяўчынка з тоўстымі коскамі. Галоўкі гваздзікоў расцікаліся ботамі салдат, якія неслі на плячах труну з сіагаловым палкоўнікам. За труною сунуліся на ватных нагах чырванавокія сваячкі ў чорных хустках і вайсковы духавы аркестр. Ён зайграў нудотна і непрыгожа толькі тады, калі Мінак быў ужо даволі далёка ад развітальнай працэсіі.

Ён крочыў каля дзіцячага садка, у якім мужчына з жанчынаю выгульвалі чорных пудзялькоў. Мужчына са смакам куры ў цыгарэту, пудзялькі нюхалі адзін аднаму задняе міжлап'е, а жанчына, прысеўшы на кукішкі, спраўляла абедзве патрэбы. Вочы ў Мінака і сабакаводкі сустрэліся толькі на імгненне. Мінаку зрабілася ніякавата. Ён адварнуўся і прыспешыў хаду.

Ён нават пачаў пераходзіць на другі бок завулка, але і там яго падпільнавала нечаканасць. У блакітнакрылай легкавой машыні, якая не магла праехаць з-за пахавання, на пярэднім сядзенні, вывалиўшы з-пад курткі вялізную цыцку, ружоватварая маладуха карміла немаўля.

Мінак збочыў з завулка ў двор, і ягоная спіна скавалася ў клубах духмянага дыму спаленага лісця.

28.01.1996

40 — Каражун

Надышло 25 снежня, канчаўся найкараецейшы дзень.

У горадзе з віншаваннямі, падарункамі і застоллямі святкаваліся Каляды. А таму шмат у якіх вокнах мігцелі вясёлковымі лямпачкамі навагоднія ёлкі.

Але — так бывае заўсёды — калі ў адным месцы весела, дык у другім — сумна і горка. За адным з вокаў стаяла суцэльная цемра. І ў прапахлай лекамі

цяmrэчы памірала хворая на сухоты маладая са-
мотная жанчына.

Яна паспрабавала прыўзняцца на ложку, каб
зрабіць глыток астылай мяtnай гарбаты, і не змаг-
ла. Свядомасць на хвілю пакінула яе.

Да прытомнасці жанчына вярнулася цяжка і
першае, што пачула, — грукат уваходных дзвя-
рэй.

Нехта вялікі і няўклюдны шапацеў, тупаў і на-
тужна соп у маленъкай вітальні.

Жанчына, зрабіўши намаганне, павярнула го-
лаў і пабачыла танюткую стужачку залацістага
святла, што ляжала пад дзвярыма цёмнай спачы-
вальні. Розум вярнуўся ў крышталёвую яснасць, і
ад гэтага хворай зрабілася толькі горай. Страх
канчаткова спаралізаваў змучанае, высахлае, вы-
петранае цела. Жанчына з жахам пазірала на свет-
лую шчыліну і не магла адвесці вачэй.

Тым часам з вітальні пачуўся сухі, рэзкі кашаль.
Перхаючы, бухаючы і захлынаючыся ўласнымі
макротамі, да дзвярэй падсунулася нязваная істо-
та. Ручка павярнулася. Дзвёры расхінуліся. У
жайтлявым прагале ўзвышалася каржакаватая по-
стаць Каracунa. З жаночых грудзей вылецеў жа-
ласны перадсмяротны стогн.

— Не сіпі. Патрывай. Табе засталося ўсяго
нічога. Прымеш апошнюю пакуту ад рук маіх і
пойдзеш вольная ў нябеснае свято. — Шырокі,
падобны да дубовага карча, цемнатвары Каracун
сунуўся да ложка, ледзь-ледзь перастаўляючы слá-
новыя ногі ў мяккіх бурачках.

Халодныя слёзы заслалі ашклелыя жаночыя
вочы.

Каracун узлез на ложак, стаў над пакутніцаю на
карачкі і пачаў ціснуць і ламаць змучанае цела
сваімі наўздзіў цёплымі лапамі.

Не вытрываўши курчаў і сутаргаў, жанчыніна
душа пакінула цела. Твар у нябожчыцы зрабіўся

падобны да васковае маскі. У сціснутых губах скамянеў увесь жах, які чалавек адчувае пры сустрэчы з Карачуном.

24.02.1996

41 — Часавік

Часавік перакуліў невялічкі пясочны гадзіннік і сказаў:

— Жыццё — гэта толькі імгненне. А калі пасля смерці цябе чакае існаванне, дык яно будзе драбочкам у параўнанні з веліччу вечнасці, як і ў тым выпадку, калі пасля другога скону ты апынешся ў трэцім жыцці.

— А што ўкладаецца ў імгненне, якое вы называеце жыццём? — спытаўся вучань у Часавіка, які неадрыўна сачыў за струменьчыкам пяску ў настольным гадзінніку.

— Імгненне жыцця складаецца з сямі крошкаў — як для жанчыны, так і для мужчыны, але ёсьць адна розніца: жанчына ступае сямігадовымі, а мужчына восьмігадовымі адрэзкамі часу. Пра першыя, як і пра апошнія, гады чалавечага існавання гаварыць не мае сэнсу, бо яны не належаць уласна асобе, імі распараўджаюцца і апякуюцца бацькі, дзяды, дзецы, унуکі — адным словам, іншыя людзі.

Таму варта не звяртаць увагі на першы крок і не заўважаць апошні.

Часавік замаўчай.

— Працягвайце, калі ласка, — шэптам папрасіў вучань.

— Зараз, я засяроджваюся, бо ў далейшым аповедзе павінна быць толькі адна якасць, ён мусі быць кароткі, як жыццё.

Перакуліўшы, Часавік зноўку запусціў старожытны гадзіннік і прамовіў:

— У 7 гадоў у дзяўчынкі змяняюцца зубы, адрас-

таюць досыць доўгія валасы, з'яўляеца вільгаць ва ўлонні.

У 8 гадоў у хлопчыка выпадаюць малочныя і вырастоюць сапраўдныя зубы, валасы гусцеюць і цямнеюць, а чэлес пачынае зрэдчас напінацца і выпускае першую краплю насення.

У 14-гадовым узросце ў дзяўчыны пачынаюцца месячныя, такім чынам яна робіцца здатная да нараджэння дзіцяці. І калі ўдары сэрца падчас плоцкае любові ў яе моцныя і роўныя, дзіця народзіцца здаровае.

У 16-гадовым узросце хлопец страчвае здольнасці Чараўніка, канчаткова абрываюцца сувязі паміж ягоным цяперашнім існаваннем і мінулымі жыццямі. Насення ў хлопца выпрацоўваецца шмат. Ён гатовы да кахання і любові з дзяўчынаю і можа дасягнуць з ёю суладдзя, міру і шчасця.

У 21 год жаночае цела выспявае цалкам, напаўняеца энергіяй, валасы дасягаюць максімальны дайжыні, а ўроце з'яўляюцца зубы мудрасці.

У 24 гады мужчынскія цягліцы робяцца цвёрдыя, косткі набываюць моц, насенне выштурхоўваецца пругка і часта, а ўроце вырастоюць апошнія зубы.

У 28 гадоў жаночыя цягліцы, як ніколі, пругкія, яна з лёгкасцю нараджае дзяцей, а яе ўлонне поўніцца жыццядайнымі сокамі і святлом.

У 32 гады мужчына дасягае вяршыні ўласнай спеласці: плоць ягоная моцная. У ім нязгасна палымнее агонь любоўных жаданняў.

Калі жанчыне спаўняеца 35, біщё сардэчнага пульсу пачынае затухаць, твар пакрываюць зморшчынкі, а валасы губляюць бліск.

Калі мужчына спаўняеца 40, яечкі выпрацоўваюць меней насення, валасы радзеюць, зубы псуяцца.

У 42 гады ў жанчыны слабне жыццядайнасць грудзей, жывата і похвы. Твар амаль цалкам пакрываюць зморшчынкі, а валасы пачынаюць сівець.

У 48 гадоў у мужчыны жыццёвия сілы моцна змяншаюцца, на твары з'яўляюцца зморшчынкі, а валасы выбельвае сівізна.

Калі жанчына пражыве 49 гадоў, месячныя ў яе спыняцца, пульс у вагіне канчаткова аціхне, і мужчына не сустрэне радасці ў запаветных весніцах. Але менавіта ў гэтым веку жанчына набудзе здатнасць да сувязяў паміж яе цяперашнім жыццём і жыццём будучым, яна зайдзе вартасці Чараўніцы. Людзі навокал пачнуць казаць на яе: старая.

Калі мужчына пражыве 56 гадоў, ён перастае выпраменьваць жыццядайную субстанцыю. Хваробы накінуцца на яго, нібыта сабачая гайнія, вантробы выпетраюць, а сілы скончацца. Людзі пачнуць называць яго: стары.

Па гэтых словах Часавік паклаў пясочны гадзіннік на бок, даючы зразумець, што размова скончылася.

14.02.1996

42 — Вупыр

У тэатры апусцілася заслона. Скончыўся спектакль «Снежная каралева». Актёры пераапрануліся і сабраліся ў буфеце, каб адзначыць заканчэнне апошняй пастаноўкі ў 1995 годзе. Святкаванне атрымала шумнае, не раўнуючы, як у пячоры ў лясных бандытаў. Балявалі доўга. Разыходзіліся апоўначы. Калі пакінулі буфет і паразвітваліся, у тэатральным парку застаўся стаяць толькі адзін Актар. Зрэшты, у Дзяржаўным тэатры імя Янкі Купалы, што месціцца на супраць прэзідэнцкага палаца, толькі ён і быў Акторм, а не кардоннай дурылкаю, як астатнія твараробы. Хвілін колькі Ак-

тор пастаяў на абледзянаелых прыступках каля службовага ўвахода, а потым рушыў у грамадскую прыбіральню. Менавіта там ён набыў гарэлку ў прыбіральніка. З пляшкаю ў кішэні Актар пайшоў у сваю бабыльскую кватэру.

На Кальварыйскіх могілках уладарыў спакой і панавала вусціш. Нябожчыкі адпачывалі ў залатым пяску пад срэбнымі сумётамі. На базальтавых крыжах іскрылася месяцае свято. У чырвонай капліцы, у каменнай труне, чакаў свайго часу крыважэрны Вупыр. Ягоныя вочы былі шырока расплющчаныя і пазіралі ў бязмежны морак. Ягоныя вусны мелі свежае ружовае адценне ад выпітай чалавечай крыві. На доўгіх пальцах паблісквалі вастрадзюбыя пазногці. Вупыр быў гатовы да выхаду. Як толькі хмурынка прыкрыла месяц, ён адсунуў века труны.

Адсутнасці Актора на навагоднім банкеце ніхто не заўважыў. Кардонныя дурылкі меркавалі, што ён з'ехаў у роднае мястэчка на калядныя вакацыі. Таму толькі ў сярэдзіне студзеня, напярэдадні чарговай «Снежнай каралевы» яго хапіліся. Як-ніяк, ён іграў ажно тры ролі: найгалоўнейшага з троляў, ляснога бандыта і старэнькую чарапіцу, што мела цудадзейны сад з вечнымі кветкамі. Дырэктар тэатра захваляваўся, заперажываў і звярнуўся да міліцыянтаў, якія неўзабаве ўварваліся ў бабыльскую кватэру. Аголены труп Актора ляжаў на разабранай канапе. Поўнае цела жахліва распухла і пачарнела. Скура пайшла пухірамі, нібыта пасля апёкаў. Вялікія пухіры патрэскаліся. У шчылінах жаўцеў гнойны тлушч. За дранае ўгару падбароддзе пакрыла двухтыднёвая шчэць. На прасцінах, на стале, на падлозе па ўсёй кватэры цямнелі пляміны засохлай крыві. Міліцыянты распачалі следства.

Па тэатральным асяроддзі пачалі поўзаць чуткі, плёткі, версіі і здагадкі. Намеснік дырэктара

сказаў, што ў нябожчыка былі звязаныя рукі, у роце сядзеў кляп, вочы закрывала клейкая стужка, у вушах тырчалі цвікі, а пад пазногцямі сядзелі іголкі. Кардонныя дурылкі-мужчыны шапталі, што Актара закатавалі літавальной лямпаю. А кардонныя дурылкі-жанчыны пагаворвалі пра расплены літоўнік, які ўстаўлялі ва ўсе адтуліны. Тэатральны мастак запэўніваў даверлівых асоб у тым, што Актара забілі беларускія экстэрэмісты — за адмаўленне садзейніцаў тэрасызму. Кантралёркі высунулі думку, што пакутніка замардаваў кахранак-гомасексуаліст — за зраду, бо апошнім часам Актар сімпатызаваў тэатральнай буфетчыцы. Пра схільнасці да мужчынскага кахрання казаў і тэатральны крытык, але, на ягоную думку, забойцам была жанчына-крывыасмок, бо пляміны крыві засталіся па ўсёй кватэры. Літаратурны кансультант меў перакананне, што Актара абраставалі і замардавалі бандыты. А міліцыянты настойліва паўтаралі гіпотэзу пра кровазліццё ў мозг. На думку судовых экспертаў, у арганізме ў нябожчыка знаходзілася небяспечная колькасць алкаголю, у якасці доказу фігуравала недапітая пляшка гарэлкі і толькі адна чарка. Думак і здагадак было шмат.

На пахаванні кардонныя дурылкі наладзілі спробу адчыніць века труны з Актаравым целам. Міліцыянты не далі ўскрываць труну і запэўнілі прысутных, што за чорным мосастам і сасновымі дошкамі ёсць толькі рэшткі тленнага цела, якое даўным-даўно пакінула творчая душа.

У бабыльскай кватэры Вупыр падпільноўваў Актара, стаіўшыся ў прыбіральні. Праз замочную шчыліну ён сачыў, як той разбіраў канапу, як піў гарэлку, як распранаўся. Вупыр наважыўся высмактаць акторскую кроў даўно, яшчэ тады, калі высочваў свайго смяротнага ворага — тэатральная крытыка, які публічна абражала род Вупыроў, на-

зываючы іх бруднымі. Палюючы на крытыка, Вупыр паклаў вока і на Актораўшыю. І загнаў у ту шыю іклы, калі п'яны Актар спрабаваў заснуць. Толькі з першае спробы Вупыру не ўдалося насмактацца беларускай крыві. Актар ускочыў, скінуў Вупыра і паспрабаваў уцячы. Кроў свістала з пракушанай артэрыі. Сілы імгненна пакінулі Актара. Вупыр зацягнуў ахвяру на канапу, дзе і прыпаў распухлымі ад частага смактання вуснамі да Актаравых грудзей.

Вострым, як змяіна джала, языком Вупыр рассунуў рэбры і працяў чалавечасэрца. Высмактаўшы ўсё чиста, ён умела замазаў грымам нёвлялічкія ранкі на шыі і пад левым саском.

Актора пахавалі ў залаты пясок недалёка ад неагатычнай капліцы, дзе ўдзень адпачывае Вупыр.

08.03.1996

43 — Нафтавік

На шашы Мінск—Мазыр стаяў мужчына ў чорных акулярах. Перад фірмовым аўтобусам ён ускінуў руку. Аўтобус спыніўся. На кодабе зіхацеў надпіс «Тэатр моды».

— Вы на свята? — мужчына ўладкаваўся каля дзвярэй на фатэлі-круцёлцы.

— Ездем на Мазырскі нафтаперапрацоўчы камбінат, — адказала мадэлька ў лісінным футры.

— Столікі прыгажунь, і ўсе на завод?

— А што дзіўнага? — мадэлька сцепанула плячымі.

На твары ў пасажыра заружавела ўсмешачка:

— Вас, мусіць, ніхто не папярэдзіў, што здарается з маладымі жанчынамі на камбінаце?

— Са мною ўсё кепскае ўжо здарылася, — адрезала прыгажуня ў футры.

— Памыляецца! Мазырскія жахі ёсць толькі ў Мазыры.

Мадэлька скептычна пераглянулася з шафёрам.
Пасажыр тым часам працягваў:

— На будоўлі камбіната працавала кладаўшчыца. У яе нарадзілася дзіця. Пра хлопчыкавага бацьку ніхто нічога не ведаў. Казалі рознае: і што жыд, і што цыган, і што чечэнец... Пляткамі раты не закрыеш. Плявузгалі і плявузгалі. У радзільні дактары адхіленняў і анамаліяў у бязбацькавіча не заўважылі. Кладаўшчыцу выпісалі. Яна вярнулася ў інтэрнат. І тут суседзі пачалі скардзіцца, нібыта па начах з яе пакойчыка чуюцца нялюдскія крыкі. Кладаўшчыца адмоўчвалася ці даводзіла, што так плачуць звычайнія дзеці. А праз які месяц яна паціху некуды з'ехала. Калі камендант інтэрната зразумеў, што маці-самотніца ўцякла і не вернецца, — узламалі пакой і жахнуліся: мэбля, падлога і нават ліштвы былі пагрызеныя, нібыта бабрыная зграя шалела там цэлы тыдзень. Тады ніхто нават і не падумаў на маленъкага бязбацькавіча. А кладаўшчыца, уцякаючы з Мазыра, пакінула тое пачварнае дзіцяцка на сметніку; бо праз тыдзень пасля нараджэння ў хлопчыка выраслі пацучыныя зубы. Дзіця грызла ўсё чыста. Маладая маці спачатку навязвала хлопчыку на брызентавыя лейцы, але лейцаў хапала на гадзіну. Жанчына здагадалася прымацаваць да батарэі сабачы ланцуг; тады суседзі і пачулі нялюдскае скавытанне. Маці навязвала сына, бо баялася, каб не загрыз яе ўначы. А калі зразумела, што неўзабаве не дапаможа і ланцуг, пасадзіла бязбацькавіча ў мех, занесла на сметнік, укінула ў кантэйнер, зачыніла, сабрала ў інтэрнаце рэчы і з'ехала.

А на сметніку вырасла з таго байструка пачвара, якую мазыране назвалі Нафтавік, бо бязбацькавіч любіць прагульвацца вакол нафтапрапрацоўчага камбіната. Цяпер Нафтавік палюе на самотных жанчын. І колькі ні лавілі гэтага гада, нічога не атрымалася; Нафтавік, як здань,

няўлоўны. Аднойчы... — Мужчына ў чорных акулярах перарваў апавяданне, папрасіўшы шафёра спыніцца.

Калі апавядальнік сышоў, мадэлька ў лісіным футры падсумавала:

— Правінцыйныя байкі, лухта.

— Але цікава, — запярэчыў ёй малады шафёр.

Пасля выступлення на свяце горада Мазыра змучаныя мадэлькі Тэатра моды пасяліліся ў гатэлі «Прыпяць»... Прыйгажуна, якая наслала лісінае футра, займела аднамяццовы люкс. Калі яна змыла сцэнічны макіяж і зірнула ў люстэрка, то ўбачыла: за спінаю стаіць чарнатварая пачвара. Мадэлька адчула атрутны дух бензіну.

— Няпра-а-а-ўда! — прыйгажуна звярнулася да люстэрка, дзе адбіваўся цёмны, абліты нафтаю твар.

— Пр-р-р-аўда! — правуркатаў Нафтавік.

Пераляканая мадэлька памкнулася ўцячы, але Нафтавікова рука ў гумовай пальчатцы скапіла яе за горла.

— Не люблю гвалціць мерцвякоў! — рукі ў пальчатках сарвалі з жанчыны вонратку. У вачах у знябожанай мадэлькі зазяяла жудасць.

— Упрыся рукамі ў сцяну!

Жанчына скарылася. Чэлес трапіў у похву. Нафтавік заторгаўся, жанчына заплюшчыла вочы, закусіла ніжнюю губу і засапла.

Ані ахвяра, ані гвалтаўнік не чулі, як у нумар зайшоў малады шафёр з шампанскім у руцэ.

Удар бутэлькаю па шыі зваліў Нафтавіка на падлогу. Жанчына абсунулася па сцяне, падтаршэр.

— Няўжо забіў? — шафёр паклаў шампанскасе ў рукамайнік і пусціў ваду. Згвалтаваная мадэлька захінулася ў прасціну.

— Што рабіцьмем з трупам?

Шафёр набраў у шклянку вады і пляснуў Наф-

тавіку на твар. Той расплюшчыў вочы і паспраба-ваў усташь, але не змог.

— Ляжаць! — загадаў шафёр. — А я цябе і не пазнаў з такім чорным, нафарбаваным нафтаю тварам. Гэта ж ты Нафтавіком мазырскім палохаў жанчын у майм аўтобусе?

— Я-я-а, — прысёў гвалтаўнік.

— Прэ-э-э-ч! — завішчала мадэлька. — Прэч! — ад вас абодвух смярдзіць бензінам.

Шампанскае жанчына выпіла на адзіноце.

10.03.1996

44 — Настаўнік

У Настаўніка беларускай мовы і літаратуры з'явілася ідэя — стварыць у мястэчку англамоўны тэатр. Як кожны аматар, ён вырашыў ставіць «Гамлета». Настаўнік сабраў гурт школьнікаў, павёў іх на старажытныя курганы, на бераг Русалчынага возера, дзе і адбыліся чытанне драмы, раздаванне роляў і наладжванне першай рэпетыцыі.

Мерапрыемства трymалі ў таямніцы. Настаўнік не хацеў, каб пра тэатр даведалася школьнае начальства і замест Шэкспіра парада разыграць зубаскальствы Макаёнка. Настаўнік не хацеў смяяцца — ані першым, ані апошнім. Таэмнасць, сусветная культура і драма жыцця — вось на якіх кітах будаваўся новы тэатр. І таму па нядзелях школьнікі ішлі крадком з розных канцоў мястэчка на латгальскія курганы, дзе іх чакаў дзівакаваты Настаўнік.

Паціху сабраўся рэквізіт; апранахі выцягваліся з куфэркаў, а рэчы збіралі на гарышчах і закінутых хутарах. Актараў ані не засмучала, што старажытныя дацкія магнаты і каралі ходзяць у беларускіх строях пачатку XX стагоддзя і гавораць па-ангельску. Тэатр — мера ўмоўнасці і мера рызыкі.

Настаўнік пайшоў нават на тое, каб уночы ўласнаручна раскапаць латгальскі курган, бо спектаклю патрабаваўся чэррап ёрыка, толькі нічога апроч вугальнага праслойкі, якая сведчыла пра трупаспаленне, у магіле не адшукалася. Каб суцешыць любімага Настаўніка, двое старшакласнікаў вырашылі пазычыць чэррап у фамільным склепе тутэйшых графаў Плятараў. Напярэдадні рэпетыцыі, у суботу звечара, яны падаліся на могілкі, дзе цвікадзёрам збілі замок з капліцы. Спусціўшыся у сутарэнні, вучні пачалі дзяўбці цынкавую труну. Нечакана край скляпенняў абрынуўся. Уваход у капліцу засыпала цагляным друзам. Падлеткі апынуліся ў задушлівой пастцы.

Раніцай разам з акторамі на бераг возера прыбеглі мацеркі зніклых школьнікаў. На шчасце, трэці хлопчык, які меўся з сябрамі рабаваць труну графа Плятара, не здолеў уцячы з дому: бацька прымусіў нацягваць плёнку на парнік. Ён і расказаў, дзе шукаць небараракаў.

Каля графскай капліцы сабраўся натоўп. Ніхто не ведаў, як пачаць раскопкі, каб не нарабіць большай бяды.

Дэрыктар школы, замест таго каб узначаліць выратаванне, зачыніўся ў кабінечце і ўласнаручна аддрукаваў загад аб зваленні Настаўніка беларускай мовы і літаратуры. А вось завуч павёў сябе спакойна, загадаў спыніць разграбанне друзу, бо капліца ледзь ліпела і ў кожнае імгненне магла разваліцца канчатковая і пахаваць дзяцей.

Раптам Настаўнік пратранаваў дзіўны шлях выратавання: з хаты аднаго з засыпаных падлеткаў ён прынёс ката і запусціў яго ў вентыляцыйную адтуліну, якую тут жа заткаў дзёрнам. Пад зямлёю кот знайшоў гаспадара і, кіруючыся незаўажнымі для чалавека проймамі, вывеў падлеткаў падземным лазам з капліцы, праз лабірынт, у касцёл, які ўзвышаўся пры самых могілках.

Здарэнне абышлося без ахвяраў, калі не лічыць Настаўніка, якому не далі паставіць «Гамлета», а звольнілі са школы. Ён пакрыўдзіўся на ўсё мясцэчка і пайшоў працаваць рэстаранным швейцарам, каб уночы падпольна гандляваць гарэлкаю ды раз на тыдзень есці лыжкаю з місы чырвоную ікру і запіваць яе шампанскім.

10.03.1996

45 — Дамавік Ненатольны

Выпадкова Дамавік угледзеў на вуліцы дзяўчыну з ампутаванай рукою. Тры гадзіны ён вымольваў дазвол пазабаўляцца з куксаю. Дзяўчына саступіла, і Дамавік больш за суткі песціў ружовы ўцінак.

На наступны дзень Дамавік зачапіў вяроўку за гак пад столлю і, робячы спробы засіліцца, бесперапынна мастурбаваў і дасягаў адной эякуляцыі за другой.

Калі пятля перастала ўзбуджаць, Дамавік апрануў строй фасону Людовіка XIV, што на імгненне прынесла салодкую смерць у эратычнай разрадцы.

Адсекчы вялікі палец на левай назе Дамавік вырасшыў у момант скідання апранах фасону Людовіка XIV. Кухонная сякера ўзнялася пад лямпачку і абрынулася долу. Напедыкюраны палец адскочыў у кут.

Ашалелы ад болю Дамавік імітаваў замах на ўласную асобу. Ён выклікаў машыну «хуткай дапамогі», прыкінуўшыся паўмёртвым вар'ятам. Брыгада санітараў прывезла Дамавіка ў бальніцу.

Там Дамавік пакраў у медсястры рэчы, пераапрануўся ў жанчыну і шмат разоў пацалаваў люстэрка з уласным адбіткам.

Касталомны боль у назе прымусіў Дамавіка вярнуцца ў бальнічны ложак і з галавою загарнуцца,

закруціцца, спавіцца ў коўдры, прасціны, пялюшкі. Загортванне выклікала насенневыпра-меньванне.

Ачомаўшыся, Дамавік наведаў медсястрын пакойчык, дзе і загрыз гаспадыню. Нацешыўшыся вупырствам, ён пакінуў гасцінны будынак. У бальнічных хмызах Дамавік стаў сведкам альных забавак санітара і доктаркі. Эякуляцыя на-дышла імгненна. Дамавіковы перліны пасыпаліся ў траву.

Кульгаючы, Дамавік завітаў у дамок да вартаўніка. Той хацеў быў затрымаць уцекача, але Дамавік збіў ахоўніка вар'яцкіх парадкаў, звязаў, уставіў яму ў вуши запалкі і, націскаючы на барабанныя балонкі, прымусіў рабіць мінет. Аральны секс на імгненне спатоліў палающую прагу Дамавіка.

Закульгаўшы за браму, ён выйшаў на дарогу і спыніў легкавічок. За рулём сядзела жаўтаскурая маладзіца. Дамавік прызнаўся ў даўняй любові да Азіі і жаўтаскурых жанчын.

Азіятка не супраціўлялася і дазволіла, каб Дамавіковы аблокі праліліся дажджом на яе рысавую палі.

Па вяртанні дамоў Дамавік згвалціў жоўты ядавабны абрус, якому спачатку прызнаўся ў найшчырэйшых пачуццях і адданасці і які потым аброзіў цяжкімі кроплямі спермы.

Прыняўшы кантрастны душ і забінтаваўшы абяспальчаны ступак, Дамавік надзеў мундзір палкоўніка міліцыі.

Несапраўдны палкоўнік доўга, да стомы ў міжноўжы, лізаў адлюстраванні ў люстэрках і танчыў.

Натанчыўшыся, ён пакрышыў люстэркі і пабіў круглы акварыум. Палавой асалоды Дамавік дасягнуў, дратуючы залатых рыбак.

Каб годна працягнуць распачатае, Дамавік наведаў кірмаш і прыдбаў курыцу. За інтэнсіўным

гвалтаваннем птушкі Дамавіка заспела Дамавіха.

Распалены Дамавік загадаў ёй распрануцца і стаць на поўны рост у адчыненым акне, каб мінакі маглі палюбавацца на звабнае цыцкатае цела. У такой камбінаванай сітуацыі аргазмічныя сутаргі скаланулі Дамавіка шмат разоў.

Стамлёны, ён дазволіў Дамавісе апрануцца і займацца прыгатаваннем на вячэру смажанай курыцы, а сам вярнуўся на кірмаш, дзе ўзбуджаўся крадзяжком семак.

Павячэрэшы і канчаткова засмеціўшы страўнікі семкавымі лушпайкамі і курынымі косткамі, Дамавік з Дамавіху пачалі ставіць адно аднаму клізмы. Больш за гадзіну яны вымывалі з сябе шкодныя элементы.

Нацешышыся маніпуляцыямі з экспрэментамі, Дамавік дазволіў жонцы запрасіць на гарбату суседскую дзяўчыну-вучаніцу.

Дамавіха за невялікія грошы вучыла яе мастурбаваць. Назабаўляўшыся жаночымі органамі, Дамавіха з вучаніцю ўзбройліся металёвымі прэнтамі і білі Дамавіка. У ягоных вачах ззяла ўдзячнасць.

Змардаванага Дамавіка яны прымусілі нюхаць найбруднейшыя лапікі ўласной бялізы.

Дамавік плакаў.

Настойлівая Дамавіха загадала яму рассказываць у прысутнасці сведкі пра найзапаветнейшае жаданне.

Дамавік скарыстаў момант і ўгаварыў суседку-вучаніцу. Тая дазволіла яму ўставіць вялікі палец правай нагі ў похву.

За дазвол вучаніца папрасіла палізаць Дамавіку падпаху.

Як толькі язык крануў там валасы, вялікі палец Дамавіковай нагі парваў дзявоцкую плеўку. Кроў сагрэла ступак.

Дамавік усцешыўся.

Пакуль вучаніца прымала душ, Дамавік укінуў у відэамагнітафон парнаграфічную касету і займаўся з Дамавіха петынгам.

Каб абвастрыць і рамантызываць пачуцці, Дамавік уставіў Дамавісе ў дупу запаленую свечку. Кунілінгус рабіўся акуратна, каб агенъчык не згас.

Наталіўшыся слодыччу хатняга спакою, Дамавік апрануў святочны гарнітур і накіраваўся на паляванне ў начны парк. Там ён злавіў рэстаранную афіцыянтку і згвалтаваў на арэлях. Афіцыянтка стаічна ператрывала здзек.

Тады Дамавік зняў пас, зрабіў пятлю, навязаў жанчыну, нібыта сабаку, і прымусіў поўзаць на карачках.

Зрабіўшы колькі кругоў вакол арэляў, Дамавік загадаў афіцыянтцы есці чорную зямлю.

Калі жанчына званітавала, Дамавік прымусіў яе выпацкаць твар у ваніты і ўцякаць. Афіцыянтка збегла.

Дамавік разахвоціўся, украў са стаянкі аўтамабіль, разагнаў яго і выруліў на сустрэчную паласу. Напужаны кіроўца рэйсавага аўтобуса крутнуў руль. Аўтобус урэзайся ў ліхтарны слуп. Кіроўца і два пасажыры загінулі. Свежымі нябожчыкамі Дамавік любаваўся нядоўга, але з трапяткай асалодаю.

Вярнуўшыся дамоў, ён ціхенька назіраў, як Дамавіха з вучаніцаю апрацоўвалі языкамі секелі. Назіранне за лесбійскімі забаўкамі надало пругкасці Дамавіковаму чэлесу. Стомленыя каханкі ўладкаваліся спаць. Тады Дамавік далучыўся да іх і пачаў устаўляць напятае жазло то ў старэйшую, то ў навейшую браму. Каханкі не рэагавалі. Яны рабілі выгляд, што спяць, і гэта цешыла Дамавіка Ненатольнага.

Нагуляўшыся з соннымі целамі, Дамавік узяў іголку і пачаў паколваць ім грудзі вакол смочкай.

Віскат напоўніў начны пакой. Оргія набыла ярчайшую афарбоўку.

Урэшце Дамавік змарыўся, упаў на кілім, шумна ўздыхнуў, усхліпнуў, аціх.

«Дамавік памёр, памёр, памёр!» — загаласілі жанчыны. Абліваючыся слязамі, яны абіцалоўвалі нерухомае цела выпрастанага кахранка.

Абмыты слязамі і пацалункамі, Дамавік расплюшчыў вочы і сказаў: «Я ўваскрос!». Кахранкі ўзрадаваліся. Дамавік вужом папоўз па кіліме да тэлефона. Ён набраў нумар «хуткай дапамогі» і зароў у слухаўку: «Уставілі! Памажы-ы-ы-ыце! Уставілі кол у дупу!» Твар у Дамавіка змяніўся раптоўна, з гарачага зрабіўся халодны. «Пытаецся, каму і дзе ўставілі кол? Табе ўставілі! А калі не ўставілі, дык уставяць тоўсты, смалісты, яловы кол і заб'юць абухом так, што чырвонае вастрыё вылезе праз горла!» Па гэтых словах Дамавік разбіў тэлефон аб сцяну.

Раскрышыўшы аппарат, Дамавік парваў сабе адзежу на дробныя шматкі і тады супакоіўся. Павольна ён пачаў апранацца ў Дамавішны рэчы. Ён, як і яна, нафарбаваў пазногці, напамадзіў вусны, прыпудрыў нос, падвёў бровы і ўставіў на вочы контактныя лінзы колеру марской хвалі. Калі Дамавікову галаву ўпрыгожыў парык-сізвалоснік, атрымалася даволі зgrabная цыркавая жанчына.

«Мне карціць адараць свой чэлес, — прашаптаў Дамавік, уладкоўваючыся ў фатэлі. — Узяць яго за галоўку і выдраць з коранем. Толькі што гэта дае? Будзе Дамавік без стамбура! А мне хочацца стаць жанчынаю. Ідзіце сюды і суцешце мяне пяшчотаю!»

Кахранкі суцяшалі Дамавіка пачэсваннем патыліцы, а потым казыталі да рогату, віскату, канвульсій ды страты прытомнасці. Ад такой ласкі Дамавікоў чэлес напяўся і пусціў сікуны.

Дамавіха падставіла твар пад струмень. Яна лавіла ротам лімонную вадкасць і распырсквала той ліманад на спіну вучаніцы.

Тая адказала сікунамі на прыпудраны Да-мавікоў нос. «Яшчэ-яшчэ абмывай мяне цёплым унутраным сокам!» — заахвочваў Дамавік вучаніцу. Дамавіха прынесла крыштальныя келіхі і напоўніла іх сваімі вадкімі залацістымі выдзяленнямі.

Дамавік са смакам кульнуў келіх. Чэлес паўстаў.

Вучаніца абнюхала аблітага сікунамі цёплаага Дамавіка і апынулася ў аргазмічным стане.

«Калі б ад цябе, любы Дамавік, застаўся адно чэлес, мне было б дастаткова!»

Дамавіха пачала танчыць языком па ружовай галоўцы залупы.

Вучаніца дастала з шафы скуранны бізун і распачала хвосткія ўдары. Кончык бізуна аздабляла металёвая пацерка. Дамавішына белая дупа ўпрыгожылася малінавымі пісягамі. Неўзабаве экстаз захліснуў ненатольнае трю.

Змучаныя, успатнелыя, брудныя, тры целы спляліся ў адзін клубок і ціха церліся адно аб адно, пакуль сон не змарыў іх.

Рэшта ночы пралящела хутка.

На золку Дамавік першы выблытаўся з любоўнага клубка і пасля водных працэдур надзеў новую форму беларускага міліцыянта. Форма, раніца і сняданак з каваю рэанімавалі яго цалкам.

Дамавік адчуў уздым.

У пад'ездзе ён паставаў пад суседскімі дзвярыма, паслуҳаў гукі інтymнай гульні, у якой удзельнічалі суседзі. Стогны, рыпы, усхліпы, хрыпенне, пастукванне ўзбудзілі Дамавіка настолькі, што ён пакінў колькі кропель насення на суседскіх дзвярах.

На пляцы Незалежнасці Дамавік, дзякуючы форме, лёгка спыняў легкавікі, браў пад брыль і паказваў вадзіцелям чэлес. За прагляд органа Да-

мавік прапаноўваў заплаціць. Грошы сплачваліся.

Апоўдні Дамавік вярнуўся дамоў. Папалудна-ваўшы, ён заняўся любошчамі з Дамавіхаю і вучаніцаю. Ён так старанна песціў каханаў, што сам не заўважыў, як у запале асляпляльной жарсці зарэзай абедзвюх.

Прачнуўся Дамавік толькі позна ўвечары ў абдымках халодных нябожчыц. Роспач агарнула Дамавіка. Ён заплакаў і меланхолічна пачаў пэцкаць сцены змесцівам вантробаў мёртвых каханаў.

Гноем і крывёю Дамавік перапэцкаў сваё жытло.

Наплакаўшыся над нябожчыцамі, ён зноў апрануўся міліцыянтам і пакінуў раскіданае гняздо.

У начным парку Дамавік заспей юнака, які спраўляў малую патрэбу на чаўнок-гушкалку, і згвалціў яго ў задні праход.

20.04.1996

46 — Смуроднік Найменшы

Смуроднікі կрыўдуюць, калі іх называюць Смярдзючнікамі. Смуроднікі абавязкова пачынаюць тлумачыць пра розніцу паміж смярдзючым і смуродлівым. На думку Смуроднікаў, іх прозвішча паходзіць ад назову чарнаплоднай ягады смародзіны, а не ад смуроду. Лагодныя людзі адразу ж пагаджаюцца, а дасціпныя людзі выбачаюцца, але думаюць: «Смуродзіна таму і смуродзіна, што смярдзіць!».

У сям'і мінскіх Смуроднікаў на першае верасня чакалася свята. Смуроднік Найменшы ішоў у першы клас. Смуродніха-маці прапанавала на святочны сняданак высушаных селядцоў. Падмацаўшыся селядцамі з гатаваным малаком, Смуроднік-старэйшы і Смуроднік Найменшы пайшли на школьны пляц, дзе адбыўся прысвечаны ведам мітынг.

Пасля ўрачыстасці Смуроднік-старэйшы вярнуўся дамоў, а Смуроднік Найменшы застаўся на першы ўрок.

Наставніца пасадзіла Смуродніка на першую парту, бо той меў кепскі зрок і насіў акуляры.

Смуроднік сядзеў каля настаўніцкага стала і ціхенъка псаваў паветра газамі, што ўтвараліся ад селядцовых танцаў у пракіслым малацэ. Адчуўшы кіслы дух, настаўніца абвясціла: «Калі хто хоча ў прыбіральню, хай не саромеецца, а сходзіць». Смуроднік пабаяўся ўстаць і пайсці, тады б клас даведаўся, хто пускаў газы. Ён сядзеў і трываў, а неўтаймоўныя селядцы ўсчалі неверагодны вэрхал і, не зважаючи на супраціў, выслізнулі разам з парудзелым малаком з вантробаў у порткі. Наставніца загадала Смуродніку Найменшаму пакінуць школу. Свята ведаў сапсавалася.

Смуроднік-бацька доўга суцяшаў сына апавяданнямі пра партызансскую барацьбу, калі да водзілася хавацца ад ворагаў у конскім гнаі. Апавяданні супакоілі Смуродніка Найменшага, і ён заснуў.

Сон быў пра першую настаўніцу, якая трэсла ў паветры ўказальным пальцам і паўтарала: «Нельга запіваць малаком сушаныя селядцы!».

03.05.1996

47 — Падманнік

Падманнік прывалокся жыць у сталіцу з пасёлка Ветка. Жыццё зводзілася да таго, каб штодня заліваць алкаголем парсочыныя вочкі і падманваць усіх, каго можна і каго нельга. Паціху-патроху Падманнік аброс сабутэльнікамі-знаёмымі, сярод якіх значыліся: і міністр замежных спраў, і рэктар кансерваторыі, і народны пісьменнік, і мастак-графік. Праз апошняга якраз і пачаліся ў Падманніка непрыемнасці.

Выкарыстоўваючы прозвішча міністра, Падманнік паабяцаў пяцьрым хлопцам з крымінальным мінульым зрабіць штампы шматразовай візы ў замежных пашпартах, каб можна было ездзіць па ўсім свеце. Хлопцы сплацілі грошы, а Падманнік замест міністра наведаў мастака, які намаляваў замоўленыя адзнакі. Падманутыя крымінальнікі пажехалі ў Польшчу. Там у іх канфіскавалі пашпарты з фальшивымі штампамі і паабяцалі наступны раз пасадзіць за падробку дакументаў. Крымінальнікі вярнуліся ў Мінск, знайшлі Падманніка і запатрабавалі грашовую кампенсацыю. Падманнік пабег да мастака. Той паслаў яго на тры расейскія літары, сышоў з дому і схаваўся. Перад зыходам мастак нават вярнуў заробленыя за маляванне пяцьдзесят даляраў. Падманнік застаўся сам-насам з бядою; бо і міністр, і рэктар, і астатнія сабутэльнікі не хацелі больш ведаць свінавокага аферыста. Адпаведна, Падманнік ніяк не мог знайсці грошы. Крымінальнікам хутка надакучыла слухаць тлумачальныя байкі, яны завезлі Падманніка на закінуты завод, дзе спусцілі з яго порткі і ўставілі ў дупу літавальнік. Крымінальнікі яшчэ паабяцалі: калі не знайдуцца грошы на штраф, той літавальнік уключачыць у разетку.

Дупа — рэч каштоўная, асабліва ўласная. Падманнік гэта адчуў на ўласнай скуре, пасля чаго паліящеў да роднага брата. Той старэйшы брат прыцягнуўся жыць у Мінск раней за Падманніка і паціху халуйстваваў на тэлебачанні. Такая-сякая капейчына ў тэлевізійніка вялася, але грошы ён даваць адмаўляўся, пакуль Падманнік не паказаў падраную літавальнікам дупу. Хітры тэлевізійнік пагадзіўся заплаціць дзве тысячы пяцьсот даляраў, але толькі крымінальнікам рукі ў рукі. Бандыты не прымусілі доўга чакаць, прыслалі кур'ера, які забраў штраф.

Увечары вясёлы Падманнік баліваў у рэста-

ране з міністрам замежных спраў і рассказваў пра сквапнага брата і щодрых крыміналнікаў, якія выдзелілі яму трыста даляраў у якасці ганару.

Пасля таго здарэння па сталіцы папаўзлі чуткі пра гнілья паводзіны Падманніка. Паступова ад яго адварнуліся сябры. Падманнік застаўся голы, як бізун. Нават брат не пускае яго ў кватэрку. Адно, што засталося ў жыцці ў Падманніка нязменным, дык гэта штодзённае заліванне алкаголем парсючыных вачэй.

11.06.1996

48 — Телефоннік-2

«Маладая экзатычная дзяўчына дапаможа заможнаму спадару прабавіць вечар. Тэлефон...»

— Слухаю вас.

— Я па рэкламнай аб'яве, мяне цікавяць кошты і магчымасці.

— Кошты звычайныя, як і паўсюль у горадзе, — трывцаць пяць за гадзіну.

— Тэрыторыя?

— Пажадана вашая, у нашай кватэры на пяць даляраў даражэй.

— Дзякуй, я патэлефаную крышку пазней... — Алё! Чакайце... А што азначае экзатычная дзяўчына?

— Ну... Такая незвычайная, прыемная...

— А больш падрабязна?

— Невысокая трывцацігадовая бландзінка...

«Ты ўпэўнены ў сабе, ты верыш у свае сілы, ты багаты... Тэлефануй. Наш нумар...»

— Добры вечар.

— Добры.

— Вашыя кошты.

— Трывцаць пяць, сорак.

— А якія ў вас ёсць дзяўчата?

— А якую б вы хацелі... бачыць.

- Экзатычную.
 - А што вы ўяўляеце за словам «экзатычная», апішыще больш падрабязна...
 - Ну кітаянка, мурынка, турчанка...
 - Ха-ха-хі... Жартуеце?
 - Зусім не, сапраўды хочацца пабачыць цемнаскурую, высокую, вышэйшую за метр семдзесят пяць, даволі поўную дзяўчыну з бюстам нумар тры і галоўнае: яна павінна быць цалкам лысая, ніводнага валаска, зусім.
 - Ідзі ў сра...
- «Дзве прыгожыя дзяўчыны дапамогуць разгнаць сум і палепшыць настрой. Тэлефон...»
- У вас абвязкова замаўляюць пару?
 - Не.
 - А чаму ў газеце напісана «Дзве прыгожыя дзяўчыны»?
 - Калі замовіць пару, дык кожная абыдзеца ў трывцаць.
 - Марак?
 - Далярай.
 - А калі запрасіць адну?
 - Трывацца пяць за гадзіну. Звычайна за гадзіну паспываюць скончыць два разы, таму мы пішам «дзве прыгожыя дзяўчыны».
 - А ложак!
 - Толькі ваш.
 - Як хутка дзяўчата прыедуць?
 - Дзе вы знаходзіцесь?
 - Пляц Незалежнасці.
 - Праз гадзіну.
 - Так доўга?
 - Самі разумееце. Зараз сем гадзін раніцы, а дзяўчатам трэба прывесці сябе ў працоўны стан.
 - Гадзіна — гэта доўга.
- «Табе маркотна, ты стаміўся ад мітусні і клопатаў, табе трэба пяшчота.. Тэлефануй мне. Маё імя Ліка. Тэлефон...»

— Добры дзень, з вамі размаўляе аўтаадказчык.
Зараз Ліка адпачывае. Тэлефануцце пасля трынаццаці.

«Прыйдзі, пацалуй мае мядовыя вусны, і
жыццё перастане быць чорным калодзежам.
Тэлефон...»

— Так рана, проста жах! Якая, дарэчы, гадзіна?

— Восем!

— Прабачце... Слухаю, што б вы хацелі?

— Маладую, да дваццаці, высокую, стрункую,
шатэнку, з цалкам паголенымі падпахамі.

— Ваш тэлефон?

— Прачытайце на вызначальніку нумара.

— Прачытала... Толькі тут няма адреса, а мне
патрэбны адрес...

— Месца толькі маё?

— Толькі вашае.

— Пляц Парыжскай Камуны. Гатэль «Оперны».

Нумар адзінаццаты...

— Вы сустрэнеце нашу дзяўчыну ў фae.

— Так.

— У нас правіла: гроши наперад у поўным
аб'ёме.

— Дамовіліся.

— Чакайце. Зараз ператэлефануе дзяўчына, і
вы дамовіцесься больш падрабязна.

— Бай.

Тэлефоннік паклаў на аппарат гарачую слухаўку.

— Добрый раніцы, я па замове.

— Слухаю ўважліва.

— Скажыце, колькі вам гадоў?

— Трыццаць сем.

— А чаму ў вас такі малады голас?

— Таму што я не п'ю спірту і не палю тытуню.

— Што б вы хацелі ад мяне?

— Нічога асаблівага, звычайны секс у межах
разумнага.

— Я хацела вас папярэдзіць, што не практикую

анальны секс. Аральны і вагінальны — калі ласка, а вось на анальны не пагаджуся ні ў якім разе.

— Дамовіліся. Праз гадзіну буду ў фае гатэля «Оперны», на мне будзе чорная кашуля.

— Буду абавязкова. Толькі, калі ласка, не дары-це мне трупы кветак, загорнутыя ў цэлафан.

24.06.1996

49 — Слепнік

Ягоную сястру мелі ўсе. Нават не саромеочыся, прасілі яго выйсці з пакоя, і, як толькі зачыняліся дзвёры, сястра ўкленчвала перад мужчынскімі нагавіцамі і пачынала расшпільваць прарэх. А Слепнік хоць бы вокам міргнуў. Яму, пэўна, падабалася, што сястра прыгожая і яе любяць і жадаюць. А можа і не так. Адно дакладна: Слепнік ніяк не рэагаваў на паводзіны старэйшай улюблёнай сястры. Толькі аднаго разу ён перажываў, калі тая паехала ў Вільню з новым прарэхам, зачынілася ў нумары і перарэзала сабе і каханку вены. Памерці ім не дала старая латышка-прыбіральшчыца. Яна пагрукала ў дзвёры, а калі каханкі-самагубцы не адчынілі, выклікала прыдзвернікаў... Вось тады Слепнік перанерваваўся і напісаў опернае лібрэта пра рамантыкаў-каханкаў, якія скончылі жыццё самагубствам на закінутым стадыёне. У фінальны сцэнэ на сагнутыя непухомыя спіны сыплецца снег. Усім падабаўся фінал: ён і яна, нежывыя, сядзяць абняўшыся ў вялізны ракавінцы стадыёна, а на іх ціха падае дыяментавы снег. Слепніка хвалілі, падбадзёрвалі і ціскалі ягоную жонку. Так зазвычайліся: трахаць ягоных жанчын. І калі сястра трапіла ў вар'ятню, усе пачалі лазіць пад спадніцу да жонкі. А яна, дарэчы, была і не супраць. Жонка была з юрлівых. Ёй падабалася маркітавацца. Аднойчы яна трахалася ў Сочы, на пляжы, з каўказцам-барменам.

Зайшла за распранальню ў бамбук, скінула плаўкі і ўперлася далонямі ў калені. Каўказец прыладкаўся ззаду. А Слепнік ляжаў на пяску і чытаў расейскі дэтэктыв. Кніжку ён трymаў каля самага носа. Слепнік меў вельмі слабыя очы. Ён жыў у вечным сутонні. Усе карысталі з таго і спакушалі ягоных жанчын. Слепнік не кryўдаваў і не раўнаваў. Была прычына: няправільны, выцягнуты, як дыня, чэрап. Калі Слепнік спрабаваў нарадзіцца, ён ніяк не мог вылезці на свет Божы. Акушэры дапамагалі — цягнулі абцугамі за галаву і кryшачку расціснулі чэрап. Але ў час спынліся, распаласавалі матчын жывот кесаровым сячэннем і дасталі знявечанае дзіця. Слепнік жыве трыццаць трэці год, ён носіць акуляры, даглядае рэдкія і доўгія валасы на няправільнym чэрапе. Ён любіць ром «Бакардзі» і не кryўдуе на тых, хто задавальняе эратычную прагу сястры і жонкі.

Усе мне гавораць: ты павінен расказаць Слепніку пра паводзіны ягоных жанчын, ты з ім сябруеш і справы ягоныя вядзеш. А што я могу сказаць сляпому, калі сам клаўся ў ложак з ягонымі жонкай і сястрой адначасна?

09.07.1996

50 — Падарожніца

Цягнік таргануўся, забразгаў счапленнямі, спыніўся.

— Зараз пачнуща непрыемнасці. — У голасе доўгабародага дзеда гучала асуджанасць.

— Не хвалюйцесь. — Падарожніца паспрабавала супакоіць суседа па купэ.

— Не за сябе — за вас, прыгожая, перажываю. Што яны мне, старому, зробяць? Нічога. Еду на пахаванне брата, у Гайнайку. Вязу беленькую кашулю і бутэльку гарэлкі: каб брат у новай апранаце ў апошні шлях выправіўся і каб на памінках белай

у чарку наліць, лустай чарку накрыць і слязы не саромеца. Могуць, канешне, гарэлку і кашулю забраць, крыжа на мытніках няма. Але большага з мяне не возмеш. А вы — маладзіца светлая, іншы падыход пашукаюць да вас. — У дзедавах спачуваннях не чулася цеплыні.

Падарожніцы ў чыстым купэ цягніка Москва—Варшава зрабілася гідкавата.

— У мяне, як і ў вас, нічога няма. Я еду чытаць лекцыі ліцэістам у Бельску. Дзесяць лекцый пра сучасную літаратуру. У валізе, апрача канспектаў і падручнікаў, нічога не вязу. А ношаная адзежа, мяркую, памежнікаў не зацікаўіць.

Сівабароды дзед заўсміхаўся металазубым ротам:

— Як сказаць, як зірнуць на апранахі. — Ён адкруціў бліскучую галаву кітайскага тэрмаса і наліў у шклянку густога напою. — Можа, і вам гарбаты?

— Дзякую, я ні кавы ні гарбаты не ўжываю. Страйнік. Нервы. Доўга жыць хачу...

— Мой клопат — прапанаваць...

Дзвёры купэ заўздрыйгалі ад настойлівага грукату. Падарожніца была памкнулася іх адчыніць, але не паспела. Яны ад'ехалі самі, і на парозе з'явіўся зялёнаформенны памежнік.

— Пашпартны кантроль! — кінуў ён сувора.

Доўгабароды спрытна выхапіў з кішэні пашпарт.

Памежнік з прафесійнай цікавасцю разглядаў фотаздымак.

— Вашыя дакументы! — вялікая даланя паплыла ў бок Падарожніцы.

— Гроши, каштоўныя рэчы вы дакладна пазнаўлі ў дэкларацыі? — голас у памежніка быў сухі, як дарожны пясок.

— Дакладна. — Падарожніца імкнулася надаць свайму адказу спакойную ветлівасць.

— Наркотыкі, зброя, старажытныя творы мас-тацтва... — Памежнік пачаў нядобра паглядаць на белыя калені Падарожніцы.

— Адсутнічаюць. — Голос у Падарожніцы затрымцеў.

— А чаго вы захваляваліся?

— Проста так.

— А можа, везяце кантрабанду, а выгляд, як у правінцыйнай настаўніцы? Маскарад? — Памежнік пачаў наязджаць на Падарожніцу.

— Я сапраўдная настаўніца!

— Зараз паглядзім. Купэ не пакідайце.

Памежнік знік. Падарожніца дастала з сумачкі пушку з-пад лекаў і каўтанула дзве пігулкі. Не пытаючыся, яна наліла гарбаты і зрабіла колькі вялікіх глыткоў.

— Не перажывайце, нічога яны не зробяць. — Яе хваляванне перадалось дзядку.

— Не-е-е... Сэрца адчувае — зробяць...

Мытнік і памежнік вярнуліся праз хвіліну і загадлі Падарожніцы разам з рэчамі ісці за імі.

Мытнік крочыў паперадзе, за ім, апусціўшы галаву, сунулася Падарожніца, апошнім ішоў памежнік.

У вялікім будынку гарадзенскага чыгуначнага вакзала існаваў маленькі пакойчык для абшуквання падазроных пасажыраў.

Менавіта ў такім беззаконным пакойчыку і апынулася Падарожніца. Акрамя стала, крэсла і вузкага тапчана на нізкіх ножках, ніякай мэблі ў пакоі і не змясцілася б.

Мытнік сеў на крэсла. Памежнік прысеў на стол. Падарожніца засталася стаяць пад голенькай лямпачкаю, што звісала на белым дроце з высознай столі.

— Прапануем самастойна і без прымусу здаць незадэклараўаныя рэчы! — Блакітнавокі мытнік, не міргаючы, глядзеў на Падарожніцу.

— Няма такіх рэчаў. — Мочка правага Падарожніцынага вуха ўспыхнула чырванию.

— Добра, запішам у пратакол, што вы адмовіліся добраахвотна здаць кантрабанду. Вобыск можам правесці мы, а можам запрасіць жанчынудоктара, толькі ў такім разе вам, грамадзянка... — Памежнік перапыніўся, зазірнуў у пашпарт і прачытаў Падарожніцына прозвішча, — давядзеца затрымацца на гадзінаў шэсць. Зараз ноч, а доктарка з'яўіцца а восьмай. Выбірайце...

— Шукайце. — Падарожніца зірнула на столь, нібыта там было выратаванне.

— Адчыняйце валізку і раскладайце рэчы на стале. — Памежнік перасеў на тапчан.

Падарожніца вызваліла валізку. Мытнік пачаў гартаць падручнікі...

— Чытаць любім?! Ухваляю.

— Я настаўніца літаратуры.

— Родная літаратура, родная мова, патрыятызм, нацыя, традыцыі. — Памежнік старанна прамацваў кожнае шво валізы. — Зрэшты, з гэтага і пачынаецца тэрор. Спачатку даюць надрукаваць слоўнічак, потым — кніжачку вершаў, потым — культурная аўтаномія, а за ёю — дзяржаўнасць, незалежнасць. А калі не так, тады — тэрор, кроў, смерць. Можа, я памыляюся, спадарыння Падарожніца?

— Вы абшукваеце рэчы ці адным разам рэвізуеце і свядомасць?

— Цікавы адказ. Толькі ў рэчах мы нічога крымінальнага не знайшлі. А таму давядзеца спакаваць іх у валізу і паставіць у кут. Памежнік пачаў пасмоктваць кончык асадкі, якой толькі што поркаўся ў чужых майтках.

Валіза перавандравала ў кут.

— Разувайцеся. — У вачах у мытніка гарэў ледзяны інтарэс.

— Перапрашаю...

— Не трэба перапрашаць, гэта наша работа. — Памежнік зазірнуў у красоўку.

— А цяпер здыміце ўсю вопратку і раскладзіце на тапчане.

Падарожніца павярнулася спінаю да памежніка з мытнікам і распранулася цалкам. Расклайшы апранахі, яна адышла ў кут, да валізы. Каб суняць сорам, Падарожніца заплюшчыла вочы.

Мужчыны старанна перамацалі кожны лапік жаночых апранахаў, але чаканага выніку не атрымалі.

— Вам давядзецца стаць тварам да сцяны, рукі сашчапіць на патыліцы і як мага шырэй расставіць ногі, — будзённа папрасіў мытнік. — У нас ёсць прыбор, які фіксуе іншародныя рэчы ў жывым арганізме. Вось ён...

Падарожніца азірнулася і пабачыла невялікі, крышку даўжэйшы за асадку чорны стрыжань з лямпачкай на канцы.

— Калі лямпачка запаліцца або прагучыць гукавы сігнал, гэта будзе азначаць, што ў вашым арганізме знаходзіцца іншародная рэч. І мы будзем вымушаныя працягнуць медычны агляд.

Памежнік правёў Падарожніцы стрыжнем ад калена да вагіны. Лямпачка ўспыхнула, і з-пад яе загучала нейкае мышынае папіскванне. Мярзотныя гукі выціскаў з сябе чорны стрыжань. Менавіта з-за гэтага віскатання мытнік прымусіў Падарожніцу сагнуцца ў тры пагібелі, а сам, надзеўшы гумовыя хірургічныя пальчаткі, працягнуў пошукі кантрабанды ў похве і дупе. Чужародныя рэчы не знайшліся і ў самых запаветных куточках жаночых органаў. Расчырванелыя дзяржаўныя службоўцы дазволілі Падарожніцы апрануцца. Тая не плакала і на развітанне з мытнікам і памежнікам зірнула на іх звысоку, гарнліва і з пагардаю.

Вярнуўшыся ў вагон, Падарожніца папрасіла

правадніцу перасяліць яе ў асобнае купэ, бо бачыць доўгабародага дзеда-прапорка не магла.

У варшаўскім гатэлі Падарожніца прасядзела больш за суткі, чакаючы, пакуль з яе выйдуць алявянныя шарыкі, якія яна глынула на мяжы. У тых шарыках былі два дыяменты па карату кожны. За перавоз дыяментаў Падарожніца заслужана атрымала месяц выдатнага адпачынку на Балтыйскім моры.

03.07.1996

51 — Вернік

Вернік заплюшчыў вочы і ўбачыў царкву. Белая, пераробленая з касцёла, яна ўзвышалася на зялённым грудзе. Вернік пачаў уздымацца на груд і прачнуўся. Позірк упінаўся ў пустую столь. Ад безнадзейнасці і маркоты Вернік вырашыў схавацца ў сон. Царква рэанімавалася. Вернік зайшоў у храм, набыў свечку, падышоў да калоны, на якой свяціўся золатам абраз Божай Маці. Калі Вернік запальваў свечку, гарачы воск закапаў на пальцы. Ад апёку ён прачнуўся пад высокай гладкаю столлю, але ўставаць не захацеў, лёг тварам у падушку і апынуўся ў tym самым кафедральным саборы. Свечка ціхмяна гарэла пад абразом. З-за калоны выйшаў чырвоны Анёл. Нават крылы ў яго былі чырванапёрыя. Верніку заманулася пачуць анёльскі голас, і ён зрабіў рукою лёгкі прывітальны жэст. Чырванакрылы Анёл схаваўся за царскай брамаю. У душы ў Верніка засталася пустэча. Раніцай ён наведаў царкву, дзе замест Анёла спаткаў дзяўчынку, прыбраную ў чырвонае. Яна ставіла запаленую свечку пад абраз Дзевы Марыі. Вернік заплакаў.

13.07.1996

52 — Прастытутка

— Куды я залезла? Дзе мае рэчы? Жах. Так заўсёды: траціну атрымлівае ахоўнік, траціну — я, палову траціны — гаспадыня кватэры, астатніяе ўзде на тэлефон. За дзесяць даляраў даводзіцца рызыкаваць. А галоўнае: ідыётаў больш, чым разумных, і нашмат больш. Я звычайна не пытаюся, кім ты працуеш, колькі зарабляеш... А тут кажа: «Я архітэктар! Ты распраніся і паходзі па пакоі...» Мне што? Я хаджу. Мне абы не трахацца з такімі архітэктарамі. Ён стары, разумееш, узрост ёсць узрост. Са старымі заўсёды непрыемна. Таму я заплюшчуваю вочы і стараюся думаць пра іншае. Пра лес, напрыклад. Я нарадзілася ў Чачэрску. У нас там самая прыгожыя ў свеце лясы. А я люблю ягады збіраць, у грыбы хадзіць. Тут цяпер паходзіш: праца дурная на холадакамбінаце, а па суботах — нядзелях — маркітоўкі. Добра, калі нармальна. Прыйшоў чалавек, заплаціў, уставіў, паторгайся, спусціў, памыгся і сышоў. А бывае, трапіцца хворы, і тады: куды я залезла, дзе мае рэчы... Вось месяц таму патрапіла да маньяка. Адразу ехаць не хацелася. Позна, гадзіна ночы. Далёка, Малінаўка. А ён яшчэ запатрабаваў, каб мы пляшку гарэлкі прывезлі. Не паспела ў кватэру зайсці, а ён за шыю скапіў і душыць. Цісне за горла і смяеца, а мой ахоўнік таксама пачаў рагатаць. Казёл смярдзючы. Маньянк ахоўніка ў кватэру не пусціў, сказаў — каб на лавачцы ў двары чакаў. Куды я залезла? Дзе мае рэчы? Выжраў ён гарэлку, наглытайся таблетак, накурыўся анашы і пачаў лезці са сваім чэлесам ды пальцамі ва ўсе мае дзіркі і дзірачки. Совае і б'е. Спачатку нямоцна, гуляючы, нібы ў жарт. А потым як ударыў кулаком у грудзі, над сэрцам — ледзь не зайшлася пад ім. Пачала верашчаць! Божа! Дзе мае рэчы? Як уцячы? Як выбрацца з-пад звяругі. А ён падушку на твар паклаў

і тримаў, пакуль я ў цемру не правалілася. Ачомалася ў ванне. Ляжу ў ледзянай вадзе. Халадэча. Вады ў ванне на самым дне. Ахоўнік сядзіць на унітазе і смаліць папяроску. Мудак! Зрэшты, каб не ён, і не жыла б болей. Злупілі мы з маньяка двайную плату... Трэба ахоўніка мяняць...

— Разагналася. Каб не я — ляжала б у пяску, на могілках.

— І добра было б. Ціха. Галава не баліць. Спакойна. Гроши зарабляць не трэба.

— Уставай. Ёсць замова. Мужык, трывцаць гадоў, голас спакойны, цвярозы... Пайшлі.

15.07.1996

53 — Ліфтавік

Жанчына вырашыла на ўласным целе паспытаць гвалту.

Ужо каторы месяц у горадзе хадзілі чуткі, што ў ліфтах гвалтуюць жанчын.

І яна надумалася хадзіць уначы па мікрараёнах і катанацца ў ліфтах.

Жанчына шукала прыгодаў і знайшла.

Ліфтавік, апынуўшыся побач з ахвяраю, хацеў пастрашыць яе густым голасам, папалохаць вялізнымі рукамі з чорнымі, як у механіка, пазногцямі, крышку памучыць, ну а тады гвалтаваць языком, зубамі і чэлесам. Ніякіх больш жорсткіх дзеянняў у маленечкай, гладка паголенай і наадэкалоненай галаве не планавалася.

Толькі ахвяра на першае памкненне Ліфтавіка адказала радаснай згодаю:

— Давай! Гвалтуй! Катуй!

Жанчына прагнула, каб Ліфтавік мучыў і ўвходзіў у цела рукамі, чэлесам і языком.

Ліфтавіка раз'яtryлі паводзіны разбэшчанай жанчыны. Ён душыў яе сваімі лапамі з абламанымі пазногцямі.

Жанчына супраціўлялася, біла абцасамі ў сценкі і сапсавала пульт кіравання. Ліфт захрас між поверхамі. Жыхары пачулі енкі і валтузню.

Брыгада выкліканых міліцыянтаў прыехала імгненна.

На падлозе растрыйбушанага ліфта сядзела жанчына з пераламанай шыяю. Гвалтаўніка не было відаць. Ён зрабіўся плоскім, як ліст паперы, і схаваўся за таблічку з інструкцыяй карыстання самым распаўсюджаным у свеце грамадскім транспартам — ліфтам.

18.08.1996

54 — Бульварнік-2

Сюжэт бульварнага рамана расказваў мне псіхічна хворы літаратар, які пайшоў у гандляры кнігамі, каб самому не пісаць народнае чытво. Вырашыў застацца сумленным у творчасці. Ён гандлюе белетрыстыкаю, складае куртуазна-маньерыстычныя вершы; а ў рана аблыселую голаў наведваюцца сюжэты бульварнага зместу. Каб дабро не гінула, душэўны паэт пераказаў мне сюжэт з кепскім фіналам...

Стары літаратар знаёміцца ў бары з маладым пісьменнікам. Стары — не зусім стары, гэта маладому здаецца, што саракагадовы мужчына — дзед, ні на што не здатны ў сексе. Калегі п'юць і напіваюцца. Малады жаліцца на лёс. Закахаўся ў гандлярку з букіністычнай крамы, а тая смяецца з ягоных пачуццяў. Яшчэ малады прызнаецца, што шануе творы калегі. Дарэчы, старэйшага ведаюць у літаратуры, як Уладзіміра Раманоўскага, а малады, знёмячыся, называецца Вікторам. Свае кампліменты Віктор спакваля даводзіць да просьбы напісаць ліст — прызнанне ў каханні. Такім чынам Віктор спадзяецца растапіць лёд адчужданасці ў сэрцы абранніцы — Ірмы...

Вядома, габрэйка. Раман — бульварны. Абранныцы наканавана быць габрэйкаю. Хопіць, што ўсё пачынаеца ў малавядомым горадзе, дзе літаратары напіваюцца ў забытай Богам карчме. Не спрачайся. Добра яшчэ, што Раманоўскі праславіўся несанкцыянаванымі працягамі эпапей кшталту «Знесеных ветрам» Маргарэт Мітчэл. Гэта ён выштукаваў «Таямніцу Батлера» і «Таямніцу Скарлет».

Раманоўскі шкадуе калегу і піша ліст да Ірмы ад імя Віктора. І — дзіва-дзіўнае! — дзяўчына адказвае. Завязваеца ліставанне — наіўнае, сентыментальнае, лірычнае.

Лісты пішуцца пад натхненне. Калі яно будзе — іх атрымліваеца шмат: пра мастацтва, музыку, архітэктуру, падарожжы... А ў ляноце можна абысціся адзіным грунтоўным лістом Раманоўскага (Віктора) і адзіным адказам Ірмы.

Гандлярка з букіністычнай крамы пазнае ў лісце стыль белетрыста: лёгкі, празрысты, летуцены радок, якім пісаліся працягі рамана Колін Макалоў «Птушкі на цернях» — «Мэгі», «Мэгі і Джасціна». Больш таго, Ірма прызнаеца, што марышь пазнаёміца з Раманоўскім, бо прымае яго за найвыдатнейшага з творцаў XX, імправізацыйнага, стагоддзя. Такі паварот засмуціў Віктора, які праслушаў ліст Ірмы, седзячы ў працоўным кабінцы Раманоўскага. Уладзімір суцяшаш закаханага маладзёна, наліваў канъяк, духмяны і жорсткі. А калі маладзён супакоіўся і паабяцаў не наведваць букіністычную краму, Раманоўскі ўкленчыў перад ім і прашаптаў, што з першага погляду пакахаў Віктора. Той нечакана пасталеў і папрасіў у майстра час, каб звыкнуцца з ашаламляльнай навіною.

Трохкунтнік каханняў выбудаваўся так, што Ірма, Віктор і Уладзімір папрасілі адтэрміноўкі з канчатковымі рашэннямі. Ірма кахала Уладзіміра, той — Віктора, а Віктор меў самыя пяшчотныя пачуцці да Ірмы.

Выйсце з мёртвай зоны знайшоў Раманоўскі, прапанаваўшы ўсім разам паляцець у Венецию.

Можна абраць іншы пункт — Рым, Берлін, Токіо, ці адправіць герояў на выспу — Крыт, Корсіка, Кіпр. Востраў лепей за горад.

Раманоўскі з Вікторам ды Ірмаю ляцяць на Крыт. Там, у апошнім прытулку велічнай культуры матрыярхату, маладосць, як заўсёды, перамагае перашкоды. Ірма саступае Віктору. Маладыя пачынаюць падманваць старога. Той заспывае на пустым пляжы Ірму з Вікторам, якія, забыўшыся на ўсё, займаюцца брутальным сексам.

Злосць, нянявісць, кръгуда злійся ў шаровую мланку і выбухнулі. Уладзімір каменем забіў каханкаў. Знявечаныя целы засыпаў пяском.

Ну і што... Думаеш, хворы паэт, які штодня гандлюе кнігамі і размаўляе з пакупнікамі, не ведае пра адсутнасць крыважэрных канцовак у народных раманах? Сто працэнтаў, што здагадваецца, і я ведаю, але мы нічога зрабіць не змаглі.

Уладзімір Раманоўскі, як і кожны літаратурны герой, мае права на асабістасць жыцця.

Раніцай Раманоўскі ўзяў квіток на самалёт да Барселоны, дзе з аэрапорта накіраваўся на бульвар Рамбла. Ён прыехаў на самы сонечны бульвар у свеце, купіў месца, каб адпачыць на белым крэсле. Седзячы ў засені платанаў, Уладзімір прыняў смяротную дозу заспакаяльных лекаў.

Раман скончыўся.

А Уладзімір Раманоўскі ператварыўся ў звычайнага Бульварніка і прадае квіткі на крэслы пад платанамі.

08.08.1996

55 — Ганіцелька

«У майі душы няма злосці». — Мужчына паўтараў медытацыйны сказ у розных станах, разна-

стайнымі інтанацыямі, уголас і сам сабе столькі разоў, пакуль не адчуў, што злосць нарэшце пакінула душу. Толькі новы стан не дадаў радасці. Ідуны па праспекце, мужчына знайшоў формулу ачышчэння: «У маёй души няма смутку». Узрадаваны, ён на-ведаў букіністичную краму — цемнаватую, пыльную, поўную танных кніжак і пастарэлых пра-даўшчыц, якіх ведаў з дзяяцінства. Ніводнае выданне яго не зацікаўляла. Адно незанавешанае акно крыш-ку развеяла сум. Нават не само чысцютае акно, а краявід за ім: двор, засаджаны вербамі, арэлі-гуш-калка і лімонная лаўка.

Паўтараючы запаветны сказ — «У маёй души няма смутку», — мужчына даволі далёка адышоў ад букініста, але выгляд жоўтай лаўкі пад нахіленай вярбою ніяк не выходзіў з галавы. Ён вярнуўся. Двор быў пусты, чыста вымечены, ціхі. Раптам з праспекта праз арку ў двор забеглі двое сямі-васьмігадовых дзяцей. Хлопчык уцякаў, дзяўчынка даганяла. Дзеці шумна пераляцелі двор. Уцякач схаваўся за пад'езднымі дзвярыма, а задыханая Ганіцелька села побач з мужчынам.

— Думаецце, я не змагла яго дагнаць? — Ганіцелька цікаўала рэакцыю. Яна была падобная да акуратнай лясной жабкі: лупаценъкая, смуглальная, шырокая.

— Не ведаю.

— Магла і хацела ўдарыць і пабіць, але енку бы-ло б на ўвесь горад, з пад'езда выскачыў бы ягоны старэйшы брат. Удвух яны мацнейшыя.

— Ты разумна зрабіла, біцца не трэба. У чала-века не павінна ў души кіпець злосць.

На Ганіцельцы спраўна сядзелі белая куртачка, сінія нагавіцы і чорныя красоўкі. Яна па-мужчын-ску трымала рукі на каленях.

— Ці можаце вы паверыць, што старэйшы брат гэтага хлопца, за якім я гналася, адразу пайшоў не ў першы, а ў трэці клас?

— Цяжка верыцца. Гэта тое самае, як пераканаць сябе, што ў душы няма смутку.

— І я сумняваюся. Гэта я пайшла адразу ў трэці клас, а ён, як дазнаўся, прыдумаў гісторыю з разумным братам. Проста, праўда?

— Здагадацца не складана.

— Я так і сказала: падманшчыкі.

— А яны пакрыўдзіліся?

— Азліліся. Я залезла на вярбу і з дрэва крыкнула ашуканцам: «Вы хлусы!». Яны пачалі трэсці вярбу, я звалілася і зламала дзве руکі. Я займалася акрамбатыкай, таму паспела згрупавацца і прыземліцца на чатыры кропкі, як котка. Каб не асфальт, абышлося б.

— А чым скончылася?

— Над букіністычнай крамай жыве мая бабуля, яна хірург, займаецца пераломамі. Мне наклалі гіпс. Замест рук былі белыя заечыя лапкі.

— А што зрабілі з братам?

— Нічога. Я не сказала, хто разгойдваў вярбу.

— У цябе няма злосці?

— Няма. На неразумных, як на жывёл, нельга крыўдзіцца. Калі вы нешта зломіце, нагу ці руку, абавязкова прыходзьце да маёй бабулі.

— А калі б ты забілася?

— Смерць нічога не змяняе. Вось зараз браты выйдуць з пад'езда і пойдуць да гушкалкі. Малодшы залезе на седала, а старэйшы пачне яго разгойдваць да самага неба. Я падыду да іх і скажу: «Пагайдайце мяне». «Калі ласка», — адкажа старэйшы і падштурхнє мяне да арэляў. Жалезная труба разаб'е мне галаву. Такое здарaeцца ў любым горадзе раз ці два на год. Можаце спытаць у моргу. Распаўсюджаны трагічны выпадак.

Ганіцелька не паспела дагаварыць, як у двары з'явіліся хлопчыкі, старэйшы і малодшы. Яны пабеглі да арэляў. Двор запоўніла жалезнае рыпенне і воклічы ўцекача: «Вышэй! Вышэй!! Вышэй!!!»

«У душы няма смутку», — падумаў мужчына, назіраючы, як у акне ў букиніста пакупнікі гартаюць кнігі.

— Пайду...

— Не смуткуйце...

Мужчына накіраваўся да аркі. Ганіцелька пабегла да арэляў.

На праспекце мужчыну дагнаў двухгалосы хлапечы крык, і знайшоўся новы супакаяльны сказ: «Душа пустая».

10.11.1996

56 — Самазабойца

Ён курыў на гаўбцы другога паверха. Настрой быў адпаведны, суіцыдальны. Тытунь супакойваў, таму ад адной скончанай цыгарэты прыпальвала-ся другая.

Пад гаўбцом праходзіў малады чалавек прызыўнога веку. Падстрыжанага пад нуль, яго, пэўна, чакала неўзабаве вайсковая частка.

Самазабойца перагнуўся цераз парэнчы і гукнуў:

— Гэй, хлопец!

Пара вачэй узнёлася на голас.

— Ёсць работа, заплачу добра...

— Няма калі, спяшаюся...

— Чакай... Працы на тры хвіліны, а грошай атрымаеш столькі, колькі скажаш.

— Я з мужчынамі не пераштурхуюваюся.

— Не бойся, ніякага сексу і не прапануеца. Пастой хвілінку, я выйду. — Самазабойца знік з гаўбца, а праз імгненне апынуўся побач з хлопцам. — Не палохайся і не ўцякай. Я смяротна хворы і пакутую ад боляў. Рак. Мне трэба сысці. Разумееш? Пакінуць свет. Ніякіх сяброў і сваякоў у мене нямашака. Чалавек я заможны. Усё, што маю, аддам табе. Грошы, золата, каштоўныя камяні, усё

стане тваім, калі дапаможаш мне перайсці ў лепшае выміярэнне.

— Не, не, я пад такімі гульнямі не падпісваюся. — Хлопцаў твар стаў бялець, у носе заказытала, і ён чхнуў.

— Нічога цяжкага не патрабуецца. Падымемся ў кватэрку. Пакажу цыдулку: у маёй смерці нікога не вінаваціць. Ты з пісталета застрэліш мяне. Укладзеш зброю ў нежывую руку...

— Вам трэба звярнуцца да доктара...

— Ты не зразумеў. Да доктара я не магу звярнуцца, ён забярэ ўсё чыста і здасць у вар'ятню, дзе я сканаю ў страшэнных пакутах. А твой доктар адно руکі пацірацьме. — Сухі твар схуднелага ўшчэнт Самазабойцы перакрэсліла ўсмешка.

— Колькі каштуе націсканне на курок? — душу маладога чалавека запоўніў азарт гульні ў рускую рулетку.

— Дамовімся. Мы — разумныя людзі.

У кватэры быў парадак. Мэбля і рэчы займалі належныя ім месцы.

— Перадсмяротны ліст на стале. Гроши і каштоўнасці ў дыпламаце. — Самазабойца паказаў на скураную валізку. — А вось і безадмоўная «Берэта»... Цяпер сядою ў фатэль. Ты страляеш у скронь, бярэш маю правую руку, укладаеш пісталет і адпускаеш. Зброя вывальваецца з рукі трупа. Забіраеш заробак, сыходзіш. Рабаваць кватэрку не раю. Пакінеш сляды і пападзешся за забойства. Зрэшты, ты трапіў у пастку. Калі не застрэліш мяне, дык я заб'ю цябе. Зразумеў?

— Так! — маладзён напружыўся.

Кропля поту намалявала бліскучы пісяг праз лоб да брыва.

— У мяне ніяма намераў раскручваць карусель перажыванняў. Найміт-забойца мусіць быць хуткі, рагушучы і бессардэчны.

— Ведаю.

— Бяры зброю... — Самазабойца сеў у фатэль.

Хлопец узяў «Берэту», падышоў да ахвяры і стрэліў. Самазабойца сканаў. Забойца забраў заробленая і пакінуў нічыйную кватэру.

21.11.1996

57 — Рэгістрант

Паперка. Запоўню, падам у міністэрства юстыцыі ЗША, у службу іміграцыі і натурализациі. З'еду. Паеду. Сем гадоў не буду. Хай асудзяць, хай скажуць: «Здраднік». А што рабіць? Што-о-о? Хавацца па сябрах, сваяках, знаёмых? Добра, яшчэ не ўвайшло ў моду прадаваць неўтаймоўных уладам. Беларусь партызанская. Мы вечныя, спрадвечныя, генетычныя падпольшчыкі. Партызаны, партызаны, беларускія сыны! Класік сказаў. І дадаў: рэжце вораў паганых, каб не ўскрэслі. А яны адрадзіліся і таўкуць нас. Да д'ябла ўсіх! Рэгіструюся для класіфікацыі, як бежанец, баязлівец, уцякач. Пара-граф 207 закону аб іміграцыі і натурализациі. Лепш уцячы, чым загінуць. Лепей на каленях, чым у магілу. Рэгістрант падае наступныя даныя... Інструкцыя. Гэты бланк мусіць быць запоўнены. Як не хочацца запаўняць! Трэба. Сцісні зубы. Піши. Пішу. Падпісаны і перададзены загадчыку бліжэйшага замежнага аддзялення службы іміграцыі і натурализациі. Запоўню — і свой у дошку, натуральны, няштучны. Быў тутэйшы, беларускі, еўрапейскі. Буду тамтэйшы, амерыканскі. Калі дойдзе чарга да вашага імя ў рэгістрацыйным спісе, вы атрымаеце дадатковыя інструкцыі. Выдатна, хай іншыя думаюць, што мне рабіць. Кожны рэгістрант павінен запоўніць асобны бланк у адным асobніку. А варта было б і копію мець на ўсялякі выпадак, для падстрахоўкі. Рэгістрацыйны бланк для дзіцяці ва ўзросце меней за чатыроццаць гадоў павінен запаўняцца адным з бацькоў

або апекуном. Дзеці выраслі. Свае пашпарты і свае палітычныя погляды. Гаранты. Гарантыйная форма 1-591, запоўненая паручыщелем у ЗША, патрабуеца да таго, як вам (чаму тут «вам» з малой літары? Памылка? Намёк?) будзе дазволены ўмоўны ўезд, але ў даны момант прадстаўляць яе не трэба. Цікава. А калі ў той момант брат адмовіцца ад мяне. Возьмем і адрачэцца. Скажа, я — амерыканец і з беларусамі не размаўляю. Хай адмовіцца. Тады і я адмоўлюся ад усяго на свеце і ад свету ў тым ліку. Пайду каровы пасвіць. Запоўніце на машины або друкаванымі літарамі. Маё імя: Уладзімір, Валодзя, Вова, Вовачка, Вовік. Імя па бацьку: Вячаслававіч... Чэслававічам не запісаў поп пры хрышчэнні бацькі. Прозвішча: Заблудаў-Дамавікоўскі. Мой цяперашні адрес. Так я вам і сказаў. Хітрыя! Мінскія сутарэнні і гарышчы, кватэры знаёмых, сяброў і каҳанак, лецішчы. А прапісаны я тут: РБ, Мінск, Камуністычная, 4-11. Я нарадзіўся ў: (месяц, чысло, год) верасень, 29, 1958. Мне 39. Не варта рыпацца, каб не магіла. Месца нараджэння: горад Дзяржынск. Нічога не папішаць. Нарадзіўся і нарадзіўся. Ніхто не пытаўся, дзе нараджаць. А вось магілу ў Дзяржынску для мяне капаць рана. Вобласць: Мінская. Краіна: СССР (БССР). Маё грамадзянства: грамадзянін Рэспублікі Беларусь. Ці ўжо не грамадзянін? Бог ведае. З якой краіны вы ўцякаеце? З усіх краін. З РБ, з СНД, з БССР, з СССР... Прычыны выкласці падрабязна. Калі ласка. Пераслед. Спачатку ў СССР. Маральны. Выставіць карціну нельга. Надрукаваць верш нельга. Зняць і паказаць сюжэт на TV нельга. Можна... Толькі гэта не карціна, не верш, не сюжэт, а форма камуністычнай, савецкай, таталітарнай пропаганды. Цэнзар забараніў мой зборнік за верш: «Прачынаюся, п'ю халодную воду і засынаю». Цырк. Але тое смешна, цяпер смешна, бо зараз пераслед іншага кшталту. За беларускую мову на вуліцы б'юць гумовай пал-

кай па галаве. За выхад на дэманстрацыю пратэсту забіваюць, садзяць, судзяць. А вось за арганізацыю гэтых акцый супраціву ловяць, вывозяць у лес і прымушаюць капаць сабе магілу. Потым б'юць і пакідаюць падыхаць у роднай беларускай зямлі. Хопіц? Ці яшчэ больш падрабязна? Магу. Білі валёнкамі ў пастарунку. Білі рыдлёўкамі ў лесе. Дапаўненні, заўвагі. Заб'юць. Не ўцяку, не з'еду, не знікну... Затайкуць і ў лесе закапаюць. Імя жонкі: Алена. Шкада, што не габрэйка. Было б у сто разоў прасцей. Яе цяперашні адрес: Камуністычная, 4-11. Грамадзянства жонкі. Ну. Так. Аскепак імперый чырвонай. Мая жонка будзе суправаджаць мяне ў ЗША. Выпусцяць — будзе, не выпусцяць — памрэ ў лесе пад Мінском, на дарагой, пяшчотнай, роднай магіле. Імёны дзяцей: Яніна. Дата нараджэння. Якога ражна мы нарадзілі дзіця ў гэтай краіне?! Спадзяваліся. Верылі. Любілі. 03.03.1982. Месца нараджэння: горад Мінск. СССР (БССР). Цяперашні адрес. Рука гэтае слова пісаць не хоча. Камуністычна. Пастаўце знак (+) перад імем дзіцяці, якое будзе суправаджаць вас у Злучаныя Штаты Амерыкі. Добра, што адно. Адукацыя: вышэйшая. Атрымаў з горам папалам адукацыю. Высцёбваўся. Авангардовыя выставы ладзіў. Аўкцыёны праводзіў. Карціны па тры рублі прадаваў. Але дыплом маю. Назва і адрес навучальнай установы. Назва змянілася, пішу старую. Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут. Цяпер гэта акадэмія. Там усе акадэмікі. А я не акадэмік. Я — мастак. Тып навучальнай установы. Не ведаю. Тыпаў там шмат. Пішу абы-што. Вышэйшая, мастацкая. Даць наведвання. 1977 — (акадэмічны адпачынак утойваю) — 1983. Назва вучонай ступені або дыплома. Мастак IB № 202178 манументальна-дэкаратыўнага мастацтва. Вайсковая служба. Дулю. Пацыфіст я. Васемнаццаць разоў спрабавалі забрыць, каб выканану грамадзянскі абавязак у Савецкай Арміі. Не забрылі. Законна, бо вучыўся, жаніўся, займеў

дзіця і выйшаў з прызыўнога ўзросту. Так што, у вайсковым білеце я — мастак, шараговец, без узнагарод і ранаў, паводле вайскова-ўліковай спецыяльнасці — чарцёжнік чарцёжных і графічных работ. Ніжэй я пералічуваю ўсе арганізацыі, суполкі, клубы і аб'яднанні, у якіх быў або лічуся зараз, а таксама месца і час уступлення. Калі вы ніколі не лічыліся сябрамі ні ў якой арганізацыі, напішыце: «Ні ў якой». Лічыўся. А як жа. Выклікалі да кіраўніцтва мастацкай вучэльні і спыталі: «Хочаш вучыцца ў інстытуце?» — «Хачу». У камсамоле з 1976 года, выйшаў па ўэросце. Потым быў (бо не мог не быць, бо сам і стварыў) сябрам Таварыства маладых літаратараў «Тутэйшыя». Самвыдат. Круглыя сталы. Мітынгі. Пікеты. Улёткі. Лес. Магіла. А-а-а... Яшчэ ж я сябра Саюза пісьменнікаў СССР, а цяпер Беларусі. Я () быў (+) не быў асуђаны за парушэнне закону. Я () быў (+) не быў у Злучаных Штатах Амерыкі. У мяне ў Злучаных Штатах ёсць наступныя блізкія сваякі. Імя: Віктар Заблуда-Дамавікоўскі. Свяцтва: брат. Сучасны адрес: 6664 № Washrenau ave Art. 2-C, Chicago IL 60664 1717. За мяне паручаецца: Віктар Заблудаў-Дамавікоўскі. А можа, не парuchaецца. Хто іх, амерыканцаў, ведае. Я б на ягоным месцы добра падумаў. Але ён абыцаў. Дата: 21.03.1997 года. Я, Уладзімір Вячаслававіч Заблудаў-Дамавікоўскі, запэўніваю пад прысягай, што мне вядомы змест гэтай, падпісанай мною рэгістрацыі, што ўсё гэта праўда, наколькі мне вядома. Поўны і сапраўдны подпіс рэгістранта: (+++). Вось і прадаў Радзіму, сабака.

20.02.1997

58 — Людажэр

Ад Палаца мастацтва мужчына спусціўся праспектам Скарэны на пляц Перамогі, дзе завітаў у бар-краму «ЗОРКА». Сакаўная прадаўшчыца прывітальна заўсміхалася. Мужчына працёр аку-

ляры і заняўся разгляданнем паліцы з алкагольнымі напоямі.

— Віскі любіце? — спытаў чырванатвары дзядзьзька, які, стоячы пры вітрыне з каўбасамі, пацягваў з пластыкавага стаўбунка гарачы глінтвейн.

— Люблю, — кінуў мужчына і папрасіў паўна-целую маладзіцу падаць бутэльку бурбону, каб уважліва прачытаць этикетку.

— А я на самагоннае пойла глядзець не магу. Нас, вайскоўцаў, напампоўвалі ім у Анголе.

— Да віскі я прывучыўся ў Егіпце. — Не хочучы таго, мужчына завязаў вузельчык размовы.

— А што рабілі ў Егіпце? — чырвананосы замовіў наступную порцюю духмянага глінтвейну.

— Тоё, што вы ў Анголе, — выказала здагадку беларуская прадаўшчыца, напаўняючы крыявым напоем мяккі стаўбунок.

— Э, не... У Анголе я людзей забіваў. Каўтаў віскі, цаляў у двухногіх. Піў і страляў. А калі хацела-ся закусіць, жор нябожчыкаў. Выбіраў смачных дзяўчат, адкусваў з грудзей смочки, жаваў, глытаў і запіваў алкаголем. Гнусны тып, забойца, кат і Людажэр. А ён, — налітыя глінтвейнам очы бліснулі ў бок аматара бурбону, — грамадзянін сціплы, выхаваны, інтэлігентны, у акулярах. Такія чалавечыны не ядуць, людзей не забіваюць і сусветнай рэ-валюцыі ў Афрыку не экспартуюць. Яны п'юць да-рагое віскі з лёдам, будуюць надзейныя грэблі і вывучаюць флору з фаунай. Ненавіджу самагон. Беларускай гарэлкі магу колькі заўгодна вы-жлукціца, а ад кроплі бурбону млею.

Мужчына разлічыўся з апетытнай прадаўшчы-цай і схаваў білагападобную бутэльку ў кішэню, калі сэрца.

— Чакай, шаноўны, дык што ты ў Егіпце ра-біў? — Людажэр насунуўся на мужчыну.

— Рэстаўраваў старожытныя папірусы...

— Га-а, што я казаў? — мутнае вока падміргнула спелай маладзіцы.

Пад задаволены рогат Людажэра мужчына пакінуў бар-краму «ЗОРКА».

29.03.1997

59 — Рызыкант

У начной варэльні густа напалілі, хоць дзве сякеры вешай. Паміж Рызыкантам і ягоным братам на засмечаным століку тырчала недапітая пляшка. Нядзельныя сабутэльнікі заглядалі адзін аднаму ў брутальныя вочы і разважалі.

— Бяром банк?

— Бяром! — запэўніў брата Рызыкант.

— У Баранавічах?

— А дзе яшчэ мы зможам сарваць банк, як не ў нашых Баранавічах?

— Сведак мочым?

— Ніякіх сведак!

— Дзееці?

— Якія дзееці ў банку?

— Раптам нехта прыйшоў з дзіцёнкам? Трэба адразу вырашыць: забіваем малых ці пакідаем жыць?

— Мяркуеш, пакінуць?

— Будуць крычаць.

— Стрэліш у пашчу, і змоўкне навек.

Апахмяліўшыся панядзелковым півам, браты завіталі ў BELARUSBANK. Рызыкант паспрабаваў пераканаць касірку мірна аддаць грошы. Тая залямантавала і непрытомная спаўзла з қрэслы. На крык прыскочыў ахоўнік. Ён стрэліў у Рызыканта. Брат параненага кінуўся на ахоўніка і злавіў кулю ў пераносце.

— Здохлі? — касірка ўзнялася з шахматнае падлогі і абцягнула спадніцу на неабдымных клубах.

— Гатовыя. — Ахоўнік дзьмухнуў у чарнату рэвальвернае рулі.

Чарната азвалася тутім свістам, так адгукаеца недапітая пляшка.

— Абодва? — грувасткая касірка з недаверам скасавурылася на скурчанае цела Рызыканта і прапанавала: — Памацай пульс на шыі ў скурчанага.

Ахоўнік мірна, нібыта доктар, нахіліўся і атрымаў удар шылам у кадык. Сталёвая дзюба прабіла раскормленае горла і спынілася ў хрыбетцы. Ахоўнік зарохкаў і схапіўся няпэўнымі пальцамі за лакіраванае дзяржальна швайкі. Выцятнуць шыла ён не здолеў, паваліўся на падлогу, паторгайся, выпруціўся і адразу зрабіўся ненатуральна вялікі, як усе мерцвякі.

Рызыкант паспрабаваў узніцца на локаць, але жыццёвая энергія пакінула яго разам з крывёю, што палілася праз рот на чорна-белую падлогу.

— Што нарабілі?! — касірка высмаркалася ў ружовую хустачку і прашаптала: — Зусім дзеци...

Як і звычайна, панядзелак у Баранавічах надарыўся нешчаслівы.

30.04.1997

60 — Попельнік Шэры

Звычайны Попельнік вядзеца ў гатэлях найвышэйшага кшталту. З выгляду ён падобны да стацістага маладзёна, чые генеалагічныя карані цягнуцца ў арабскія пяскі паўночнай Афрыкі.

Попельнік займаецца выключна попелам дый попелкамі. Ён абыходзіць пакоі, калідоры, прыбіральні і замяніе поўныя недапалкаў пасудзіны на выключна чыстыя. Найулюбёнейшы занятак гэтай сціплай істоты — разносіць па фасе круглыя, выдзеўбаныя з шэрага каменю дыскі, да споду ў якіх, каб бяспумна сунуцца па шкляных століках, прыклеены ля-

мец. Калі ўпусціш такую рэч на нагу, верагоднасць ка-
лецтва і страты пальцаў стопрацэнтавая.

Попельнік ператварыў працу ў шматгадзінны,
няспынны, грацыёзны танец. Хада нагадвае рух
авангардовага балетнага майстра. Каб нехта з аба-
знаных харэографаў хоць раз пабачыў Попельніка, дык на сцэне абавязковая з'явілася б
лірычная мініяцюра пра служжу, які вытанцоўвае
паміж столікамі аматараў тытунню.

Ніхто ніколі не заўважаў, каб Попельнік стаяў,
сядзеў ці ляжаў. Вечны рух у мройлівых пасмах
тытунёвага кайфу. Пра што ён думае, здагадацца
няцяжка. Агенъчыкі, попел, і ніводнай аддаленай
ад тытунёвага тла думкі.

Попельнік ганарыцца сваім прызначэннем,
здольнасцямі і лёсам. Ён носіць попелкі так, нібы-
та мае справу з рытуальнымі, чароўнымі, святымі
рэчамі, да якіх дапускаюцца адно царкоўныя
іерархи. Гледзячы на такога, робіцца ясным: адле-
глascць між прэзідэнтам Амерыкі і Попельнікам
меншая, чым розніца паміж пустой і поўной
сметніцяю. А ў мастацтве харэаграфіі найдраб-
нейшы Попельнік не саступіць найбуйнейшаму
танцору з Брадвея.

Ніякага харчавання арганізм Попельніка не па-
трабуе. Для нармальнай працаздольнасці яму дас-
таткова дзе-небудзь у ціхім закутку выпаліць раз
на дзень ёмісты касяк з марыхуанаю.

04.01.1997

61 — Дыскатэчнік Цёмны

Дзевяноста дзвесяць працэнтаў Дыскатэчніка-
вай постаці складаюць ногі — танклявыя, гнуткія,
нібыта бамбукавыя. На іх пагойдваеца павучынае
тулава з вяровачнымі рукамі, тоненъкай шыяю і
доўгавалосай галавою. Твар хаваецца за лупатымі
цъміяна-фіялетавымі акулярамі.

Штовечар Дыскатэчнік залазіць на амбон з пультамі, каб запусціць карусель гукаў і святла. На круглай цырковай пляцоўцы распачынаецца віраванне зыркіх, сонечных, вясёлкавых лапікаў. Змрочны тандэтны інтэр’ер разгойдваеца, расхістваеца і пачынае плысці ў рытмічным танчанні.

Дыскатэчнік, як чарапунік і бармен адначасна, змешвае кактэйлі з музыкі і агнёў. Яго захапляе неадпаведнасць кліпа на экране, песні ў дынаміку і міргання сафітаў. Спявае мурынка, на сцяне шпацируюць нямецкія металісты, а пад купалам паміргвае святлафор Афрыкі Бамбаты, зялёна-чырвона-жоўта-белы ў чорным тле.

Святлогукавыя напоі ў царстве Дыскатэчніка высокагустоўныя, без маргінальных перагібаў і нью-йоркскай лаянкі. Ён мог бы працаваць і на інтэрнацыянальным тэлеканале і ў еўрапейскім сталічным клубе. Але вось прыкіпей да пяцізоркавага арабскага гатэля на Чырвоным моры. Кругціць сабе музыку ў пустым памяшканні, дзе санлівы бармен і два афіцыянты адпачываюць у халадку зацемненых куткоў.

Дыскатэчнік — велічыня самадастатковая і амаль герметычная, каб не сексуальная стасункі з паўнацелай франкамоўнай перакладчыцаю. А другой гадзіне ночы дзіўнаватая парачка прагульваеца ўсцяж пляжа. Ён — бамбукавы прэнт, яна — дубовая бочачка. Яна п’е піва з рыльца, ён на-свіствае свежы хіт.

З-за фатальнай неадпаведнасці ў росце Дыскатэчнік змушаны атрымліваць задавальненне толькі з аднаго маркітовачнага прыёму. Кладзеенца спінаю на канапу і закідае рукі за голаў, каб перакладчыца малпаю паскакала, патрасла глобусамі грудзей і паўшар’ямі клубоў над нерухомым, нібы муміфікаваным, шкілетам.

У хвіліны зліцця Дыскатэчнік думае пра ўзнёс-

лае. Яму мроіцца вялізны шацёр, поўны музыкі, святла, рухаў і — галоўнае — людзей, людзей, людзей, чалавекаў, танцораў, прастытутаў, алкаголікаў, афрыканцаў, габрэяў, эскімосаў, тайваньцаў, беларусаў, гарбуноў, карлаў, дзяцей-інвалідаў, шызоідных мастакоў і хворых на рак самагубцаў, жырафаў і зебраў, катоў, катаў, каталонцаў і салдат, што ўцяклі ў самаволку, каралёў і маркізаў, маньякаў і бамжоў — усіх, хто здатны варушыць пёрамі, пальцамі, веямі, хвастамі, тулавамі і кіпцюрамі. Жывое сабралася пад купалам. Шацёр плыве ў ледзянай, беспаветранай, цёмнай вечнасці. А над усім ён, Дыскатэчнік, бог рухаў, гукаў і колераў, — творыць свет у зорным паўэмроку. Няма вышэйшых за яго. Не існуе нічога больш існага за створанае ім. Рука на пульце, рука на пульсе. Слепаглуханямыя штурхаюцца і скачуць у натоўпе. Яны ласцяцца. Дзеля абдзеленых дзеянічае Дыскатэчнік. Удзячнасць не патрабуецца. Цёплыя слова застаюцца да наступнага ўключэння.

Секс для Дыскатэчніка сканчаецца поўнай адключкаю. Перакладчыца сыходзіць, пакідае ў каморцы ахінутую прасціною мумію, з якой, як матылёк з каўшанкі, апоўдні вылuzнецца Дыскатэчнік — супрацоўнік гатэля «Інтэркантыненталь».

04.01.1997

62 — Басейнік Сіні

Асноўная якасць Басейніка — ён мурын, бліскучы, як патушаная ў вадзе галавешка. Алейная вульгарнасць постаці ў шортах вельмі пасуе да глянцаў вай кафлі і марской вады.

Басейн у яго закрыты, з вялікай шклянай сцяною, за якой зеляннее сад з вадаспадам. Вада бруйцца па каменнай, выкладзенай з брусоўкаў трапецыі ў неглыбокі стаў, дзе сноўдаюць шэ-

распінныя рыбіны. Над ставам схіліся васт-
ралістыя пальмавыя вееры і хмызы рададэндранаў
у цнатлівай квецені.

Калі наведнікі сыходзяць, у басейне гасіцца
святло, а над вадаспадам запальваецца блакітны
ліхтар. Басейнік сумуе, седзячы ў крэсле. Воднае
царства таемна ззяе калыхлівымі сапфіравымі пе-
ралівамі.

Басейнік нікога не чакае, не спакушае, не кліча.
Наведніцы самі напрошуваюцца вярнуцца ўночы з
бутэлькаю віна і двумя келіхамі. Басейнік адно ўда-
кладняе час. Ён не шукае непрыемнасцяў на
плыткім месцы. Нашто адначасна адкаркоўваць
дзве бутэлькі? Нязручна.

Басейнік бярэ жанчын па чарзе. Распранаецца
каханка сама. Дзеля купання аголенымі яны і пры-
ходзяць а дванаццатай, а першай ці а другой ночы.
Жанчына плавае, п'е віно, кліча ў ваду гаспадара.
Той спускаеца ў сінія хвалі і насаджвае лёгкае ў
вадзе цела на доўгі і тонкі стрыжань. Гульні ў ха-
ладнаватым басейне зазвычай не прыносяць ка-
ханцы чаканага наталення. Улонне не атрымлівае
гарачага ўсхвалявання. Каханка паспешліва сы-
ходзіць, не ведаючы, што саступае месца наступ-
най купальшчыцы, якая будзе любавацца зялёна-
блакітным вадаспадам. Наступніца, як і папя-
рэдніца, пачне канвульсійна сціскаць похву і не
зможа шчыльна абхапіць тонкі, як аловак, чэлес.
Устрывожанаасць каханкі зменіцца страхам, і яна
пакіне начны басейн.

Абслугоўванне клиентак доўжыцца да раніцы.
Толькі з усходам сонца Басейнік гасіць садовы
ліхтар, і вада ў рукаворным вадаспадзе спыня-
еца. Стомлены і незадаволены, ён ідзе адпачы-
ваць.

Працоўны дзень Басейнік пачынае апоўдні з
кармлення прырученых рыбін.

Новыя наведніцы прыходзяць а палове на

першую, і распачынаеца фліртаванне. Звычайна жанчына наўчана просіць Басейніка знайсці на дне нібыта незнарок упушчаны ёю пярсцёнак.

05.01.1997

63 — Срэбнік Белы

Срэбнік арандуе шкляную крамку ў гатэльным фае. На вітрыне раскладзена процыма светлай біжутэрый: ад гальштукаў запінкі да мусульманскага, шрыфтавога, метровага пано. Побач з касавым аппаратам мігціць і мармыча маленечкі белалобы тэлевізар.

У Срэбніка сівыя скроні і бестурботны твар аматара футбольных баталій. Ён добразычліва вітаецца і, у адрозненне ад Злотніка і Вопратніка з суседніх крамак, не нахвальвае тавар. Ён спакойны і чисты, як метал, якім гандлюе.

Жанчыны любяць хусткі і дыяменты. Мужчын прывабліваюць масіўныя гадзіннікі. Срэбніку застаюцца падлеткі: хлопчыкі і дзяўчынкі, у якіх хапае кішанёвых грошай толькі на срэбны ланцу жок з крыжыкам ці срэбную брошку ў форме гнуткай коткі. Для непаўналетніх пакупнікоў Срэбнік такі ж важны, як Злотнік ці Дыяментнік для дарослых. Падлеткі купляюць упрыгожанні з вераю ў бессмяротнасць. Дарослыя, абцяжараныя практицызмам, ведаюць пра немінучы скон і выбіраюць паміж каштоўнасцямі і задавальненнімі. Падлеткі, маючы наперадзе бясконца жыщё, набываюць срэбра безразважна. Толькі ў пяцізоркавым гатэлі «Інтэркантыненталь» падлеткі амаль не з'яўляюцца. Ёсць дзеці, іх няшмат, але ёсць. А кліентаў для Срэбніка катастрафічна не хапае. Даводзіцца пра седжваць вечары, гледзячы тэлевізар.

Палову мізэрнай выручкі Срэбнік адкладае на кватэры для будучых жонак. Ён вырашыў набыць

адразу дзве кватэры і завесці дзвюх жонак, каб адну ноч балываць у адной, а другую — весяліцца з іншай. Срэбнік лічыць, што вартага выбраць адразу пару жанчын, бо, пасяліўшыся з першай, другую ўжо не прыдбаеш. Не дасць жанчына так неразумна патраціць грошы.

Каб не патануць у бесперапынным самазадавальненні, Срэбнік раз на два тыдні наведвае Распусніцу. Даводзіцца доўга стаяць у чарзе. Перад самымі дзвярыма ён дастае орган і самаўзбуджаецца. Распусніца прыме наведніка толькі на пяць хвілінаў. З узнятым чэлесам, па званку, Срэбнік заходзіць да Распусніцы, якая ляжыць на высокім ложку, расхінуўшы белыя сцёгны. Похва ў яе бязмежная. Срэбнік і тут дапамагае сабе рукою. Акрамя Распусніцы, у блудлівым пакой прысутнічае старая прыбіральшчыца з міасо щёплай вады для падмывання і белым, пухнатым, мяккім ручніком. Наведнік яшчэ не паспявае ўсцягнуць нагавіцы, а старая ўжо мые гаспадыні натомленае ўлонне.

Пасля наведвання бардэля ў душы ў Срэбніка робіцца пустэльна, як у Сахары. Ён доўга не спіць, уяўляе верных жонак, вялікую краму срэбных, дыяментавых і плацінавых вырабаў і чаргу да касавага aparата.

05.01.1997

64 — Ветразнік Памаранчыкавы

Дні навылёт Ветразнік бавіць на моры. У ягоным распараджэнні чаўны, пластыкавыя дошкі з вёсламі, аздобленыя піктаграмамі серфінгі з празрыстымі ветразямі, валейбольная пляцоўка і катэр.

У Ветразніка шырокая спіна, маленъкая, падобная да масліны, галава і ўчэпістая руکі і ногі. Ён такі абпалены сонцем, што можа абвергнуць пас-

тулат: колькі белы ні загарае, а чорным не стане. Дастаткова адным вокам зірнуць на Ветразніка, і міжрасавая мяжа здаецца ўмоўнасцю. Хочаш быць афрыканцам? Будзь. Уладкоўвайся на гатэльны пляж, бяры пад сваю адказнасць прылады для за баў, складай паласатыя плаўкі і кепурку з доўгім брылём, чапляй на нос акуляры і працуй. Праз ме сяц-другі, захацеўшы павандраваць па краінах з расейскім настроемі, ты сутыкнешся з проблемамі. Але дастаткова краем вока глянуць на Вет разніка, каб пераканацца, што ніякія вандроўкі, падарожжы, бадзянні па свеце такога не вабяць. Ён уздымае ветразь з надпісам «Фанатык» і слізгае па затоцы, уздоўж драўляных грыбоў, пад якімі на памаранчыковых ручніках песцяцца адпачываючыя. Задача Ветразніка — узніць распластанае цела, паставіць на шырокую дошку, навучыць узды маць ветразь і атрымаць дзесятак егіпецкіх фунтаў за стараннасць. Калі кліент спрытны, можна ўсунуць серфінг напракат і пайсці згуляць у пляжны валейбол.

Ветразнік мае выключнае падабенства да мал пы, калі толькі гэтую жывёліну цалкам абстрыгчы і пагаліць. Таму ягонае нахабнае прыставанне да жонак мужы сур'ёзна не ўспрымаюць: малпа за баўляеца. Малпа казыча дзяўчочыя пяты, падкрадаеца і хапае за рэбры ці ўшчыквае за дупу. Жанчыны войкаюць і замест абурэння правакацыйна падстаўляюць гладкія сцёгны ці напятыя грудзі — у каго што лепшае. Ветразнік сціскае сакаўную плоць і задаволена раскрывае паўназубую пашчу. Здавалася б, такія паводзіны безапеляцыйна вядуть да оргій на каралавых выспах, куды за паўгадзіны можна даплыць на катэры. Дык не, Ветразнік аддана любіць свайго памочніка, вучня, служку — гнуткага, як каўчук, хлопчыка-араба.

У самую спёкую Ветразнік зачыняеца ў дащчаным буданчыку, развальваеца ў бамбукавым фа-

тэлі і загадвае хлопцу тварыць мінет. Той не супраціўляеца, бо ўспрымае мужчынскі секс як абавязковую частку працы. Мінет робіцца спрытна. Ветразнік мае вялікую практику настаўніка і можа навучыць не толькі таму, як правільна ўздымаць ветразь. Насенне хлопчык глынае. Пасля чаго старанна ablізвае настаўніку чэлес і ягонае на-ваколле.

Садамазахісцкіх вычварэння Ветразнік не прызнае. Мужчынскі мінет, марскі вецер і ўзняты ветразь — трывалыя, на якіх стаіць ягонае памяркоўнае, цемнаскурае, афрыканскага жыщё. Усё астатніе для Ветразніка — сухі, мёртвы, сахарскі пясок.

06.01.1997

65 — Гатэльнік Чорны

У Гатэльніка пусты прасторны кабінет, бязмежны стол і станістая, заўсёды мінорная сакратарка. Апранаеца ён ва ўсё італьянскае — ад гальштука да шкарпэтак. Падуладны яму гатэль «Інтэркантыненталь» стаіць адначасна на беразе пустэльні Сахары і Чырвонага мора. З такой пасадай і адпаведным заробкам можна дазволіць сабе штогод наведваць вечны горад Рым з мэтаю поўнага абнаўлення гардэроба. Улюбёны колер Гатэльніка — глыбока-радыкальна-канчатковачорны. Ягоны ўзрост спыніўся на адзнацы: за пяцьдзесят. Ён мажны, самаўпэўнены, з дыктатарскімі звычкамі, на пасадзе галоўнага інакш і быць не можа.

Гатэльніка баяцца. Рэстаран, гараж, спартыўны комплекс, бары, крамы і ўласна гатэльная абслуга — ад рэцэпцыі да Электрыка і Попельніка — перад ім трымцяць і калоцяцца.

Працоўны дзень ён распачынае з кубачка нямоцнай чорнай кавы і чытання нецікавай мясцо-

вай газеты. Пасля абыходзяцца ўсе куткі, залы, калідоры, падсобкі, незанятыя нумары, каб самому паглядзець, памацаць, панюхаць і пакаштаваць гаспадарку. І не дай Алах — знайдзецца парушэнне. Звальненне зойме не больш за хвіліну.

У зацішны кабінет раздражнёны Гатэльнік дабіраецца апоўдні. Стаяць пад душам. Адказвае на тэлефонныя званкі. Праглядае дакументацыю.

Недзе а трэцяй ён робіцца вольнай пташкаю. Выклікаецца сакратарка, якая мые з мылам і масіруе грувасткага начальніка ў патаемнай лазенцы, за кабінетам. Супакоены, памыты, голы, ён сядзе за працоўны стол і прымушае пакорлівую падначаленую поўзаць на жываце па кіліме. Жанчына благальна зазірае ў шалёныя гаспадаровы очы і ўсялякімі найбрыдчэйшымі словамі зневажае сябе і ўсю жаночую палову чалавецтва. Гатэльнік узбуджаецца, і на стале спазнае смак жаноцкае вільгаці і слодыч глыбіннае гарачыні.

Сакратарку ён мяняе не радзей як раз на паўгода, і не таму, што непакорлівая ці нязгодная поўзаць на жываце і ў нязручных паставах зазіраць у жахлівия, чорныя, жорсткія очы працадаўцы. Проста ў Гатэльніка традыцыя: раз на год абнаўляць гардэроб і два разы мяняць жанчыну.

06.01.1997

66 — Злотнік Каштоўны

Злотнік любіць жоўты метал да самазабыцця. Апусціўшы жалозі, зачыніўшы дзвёры на шпінгальет, запаліўшы лямпу над столом, ён гадзінамі раскладае каштоўныя рэчы на глыбока-сінім сукне. Любоецца. Узважвае на шольцах. Правярае кошт у тоўстай кнізе. Прымервае. Паглядае ў люстэрка.

Глядзіць на рэч праз павелічальнае шкло. Вяртае на вітрыну, каб узяць наступную. Усе каштоўнасці, усе іх якасці і недахопы Злотнік ведае лепш за свае пяць дагледжаных пальцаў. Крамка яму і сабор, і мека, і сінагога, і школа.

Злотнік ненавідзіць пакупнікоў і асабліва пакупніц з тоўстымі шыямі, мясістымі вушамі, широкімі пальцамі, тлустымі запясцямі. На мажнью пачвару што ні чапляй — усё замала, усё задробнае, усё згубіцца. А яны выбіраюць найкаштоўнейшае, грабуць як найболей, рабуюць Злотніка ў царства, зносяць неацэннае, пакідаючы паперкі ці, яшчэ горай, спісваюць з կредытнай карткі лічбу на рахунак. У Злотніка спыняеца сэрца ад крыўды і немагчымасці адпомсціць. Ён пазабіваў бы пакупнікоў, зубамі і пазногцямі павырываў бы чэрствыя сэрцы, падушыў бы, каб не сонечны Каір.

Раз на месяц Злотнік здае краму пад ахову паліцыі і едзе на «Мерседэс» ў сталіцу Афрыкі, дзе на пляцы Вызвалення пакідае машыну і наведваеца ў музей старожытнага Егіпта. Гадзіну ён бавіць у зале Тутанхамона. Пагляд залатой маскі маладога фараона штораз здзіўляе ўсё болей. Найдрабнейшыя дэталі экспанатаў з грабніцы Злотнік ведае лепей, чым рэчы ва ўласнай краме. Каб такому далі выбіраць паміж касмічным караблём і саркафагам, не задумваючыся,abraў бы залатую фараонаву труну.

З музея дарога вядзе Злотніка на фабрыкі і ў майстэрні. Пасля старожытнага, бясцэннага, вечнага сучаснага ювелірнага аздобы выглядаюць танна, мізэрна, неахайна. Злотнік таленавіта збівае кошты. Матэрыялізуе, аметальвае, акаменівае кампутарныя лічбы са сваіх рахункаў і задаволены вяртаеца ў родную, правінцыйную, санлівую Хургаду. Зачыніўшы набыткі ў хатнім сейфе, ён дазваляе сабе адсвяткаваць пачатак новага месяца.

Злотнік ідзе да кахранкі, якая гандлюе духмянымі алеямі. Ноч прысвячаецца экзатычным за баўкам. «Укусі мяне!» — просіць Злотнік. «Не магу», — уздыхае духмяная кахранка. «Кусай нямоцна, за мезенец». Палец засоўваецца ў залатазубы рот. Металёвыя іклы сашчэпляюцца. Злотнік салодка стогне. «А цяпер кусай за руку, вось тут — вышэй локця. Мацней, яшчэ мацней... А зараз за шыю, вось там, дзе сонная артэрыя. У цябе выдатныя зубы. Золатка маё. Такім зусім лёгка пракусіць скру... Кусай. Яшчэ кусай. Загрызі мяне. Хай кроў пойдзе. Хай пацячэ мая апетытная кроў па залатых іклах...» Кахранка кусае і кусае Злотніка за дазволеная і забароненае.

Падрапаны, пакусаны, спатолены і задаволены, ён на золку вяртаецца ў краму, каб раскладці на вітрыне новыя рэчы і распачаць золатазварот.

07.01.1997